พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 : ศึกษากรณีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของประเทศไทย

นางสาวชัชชญา ศิริเจริญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ANTI-MONEY LAUNDERING ACT 1999 STUDY ON PREDICATE OFFENCE RELATED TO ELECTRONIC CARD COUNTERFEITING AND THE ENFORCEMENT OF THE LAW CONCERNING ELECTRONIC CARDS IN THE PAYMENT SYSTEM IN THAILAND

Miss Chachaya Sircharoen

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 : ศึกษากรณีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของประเทศไทย
โดย	นางสาวชัชชญา ศิริเจริญ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์

(ศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ บรมานันท์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ วีระชาติ ศรีบุญมา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(อาจารย์ วิทยา นีติธรรม)

ชัชชญา ศิริเจริญ : พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 : ศึกษากรณีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของประเทศไทย (ANTI-MONEY LAUNDERING ACT 1999 STUDY ON PREDICATE OFFENCE RELATED TO ELECTRONIC CARD COUNTERFEITING AND THE ENFORCEMENTOF THE LAW CONCERNING ELECTRONIC CARDS IN THE PAYMENT SYSTEM IN THAILAND) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. วีระพงษ์ บุญโญภาส, 124 หน้า.

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและชีวิตประจำวันอย่างยิ่ง โดยเฉพาะปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงและแผ่ขยายเป็นเครือข่ายอาชญากรรม เนื่องมาจากเงินหมุนเวียนในระบบการชำระเงินผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมูลค่าสูงนี้เอง ผู้กระทำความผิดจึงมักใช้กลวิธีและเทคนิคใหม่ ๆ ในการกระทำความผิด โดยนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ไปโอนหรือเปลี่ยนสภาพเสมือนเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายเพื่อปกปิดแหล่งที่มาที่แท้จริง หรือเรียกว่า การฟอกเงิน เพื่อให้ยากต่อการติดตามและบังคับใช้กฎหมายซึ่งสร้างความเสียหายต่อระบบการเงิน เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศรวมถึงทั่วโลก

ปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงเปรียบเป็นภัยคุกคามที่ไม่อาจนิ่งเฉย การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำต้องบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมตามสถานการณ์ กอปรกับธนาคาร สถาบันการเงิน และผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ จะต้องมีมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยของบัตรอิเล็กทรอนิกส์มาใช้บังคับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และส่งเสริมการพัฒนาบุคลการที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการฟอกเงินโดยเฉพาะ รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อช่วยขจัดปัญหาการฟอกเงินเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

สาขาวิชา นิติศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2558 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5585970634 : MAJOR LAWS
KEYWORDS: MONEY LAUNDERING / ELECTRONIC CARD COUNTERFEITING / THE ENFORCEMENT OF THE LAW CONCERNING ELECTRONIC CARDS

CHACHAYA SIRICHAROEN: ANTI-MONEY LAUNDERING ACT 1999 STUDY ON PREDICATE OFFENCE RELATED TO ELECTRONIC CARD COUNTERFEITING AND THE ENFORCEMENTOF THE LAW CONCERNING ELECTRONIC CARDS IN THE PAYMENT SYSTEM IN THAILAND. ADVISOR: PROF. VIRAPHONG BOONYOBHAS, 124 pp.

Due to the progress of technology, the electronic payments extremely have an important role to economic system and daily routines. The situation of the electronic card counterfeiting tends to grow worse and spread wide as the criminal network. Seeing that the revolving money in the electronic payments system is tremendous value, the offenders often use stunts and high technology to commit by transfering and altering money or assets in order to conceal illicit origin of the assets that called “money laundering which dramatically affect to financial system, economy, society, security of state and foreign countries.

The problem of counterfeit of electronic card is considered a threatening danger which could not be acquiesced. The enforcement of anti-money laundering must be effectively enforced, along with appropriated legal measures depending on situations. Further, banks, financial institutions, and electronic card operators must put in place measures in relation to safety of electronic card in order to be enforced in the same direction as well as to promote the development of experienced personnels in relation to the counterfeit of electronic card and anti – money laundering law. They must also promote the cooperation from every segments, both locally and internationally in order to effectively and sustainably eliminate the problem of money laundering in relation to the counterfeit of electronic card.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Laws Student's Signature .....

Academic Year: 2015 Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ และกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนกรุณาตรวจทานและแก้ไขวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่กรุณาสละเวลารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์วีระชาติ ศรีบุญมา และ อาจารย์วิทยา นีติธรรม ที่กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งชี้แนะประเด็นอันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้เขียน และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์อรรณพ ลิขิตจิตถะ ที่กรุณาสละเวลาเป็นกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา สามี และพี่สาว ที่ให้กำลังใจพร้อมทั้งสนับสนุนในทุกๆ ด้าน

ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่น้องทุกคน รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ให้แก่ผู้สนใจไม่มากก็น้อย หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว และขออภัยมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ฎ

สารบัญภาพ ..... ฎ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4

1.3 สมมติฐานของการวิจัย 5

1.4 ขอบเขตของการวิจัย 6

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย 6

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 6

บทที่ 2 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และระบบการชำระเงินของประเทศไทย 8

2.1 ความหมายและความสำคัญของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ 8

2.1.1 ความหมายของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ 9

2.1.2 ประวัติศาสตร์ของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ 10

2.2 การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ 12

2.2.1 สถิติเกี่ยวกับภัยทางการเงิน พ.ศ.2557-2558 17

2.2.2 วิธีป้องกันการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น 18

2.3 ระบบการชำระเงินของประเทศไทย 19

2.3.1 การให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Payments) 19

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หน้า

2.3.2 ตารางแสดงปริมาณการชำระเงินผ่านระบบการชำระเงินในช่องทางต่าง ๆ 20
2.3.3 ประโยชน์ของการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ 22
2.4 ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) 23
2.4.1 โครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ National e-Payment 24
2.4.1.1 ระบบการชำระเงินแบบ Prompt Pay หรือ Any ID 24
2.4.1.2 การขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ 26
2.4.1.3 ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ 28
2.4.1.4 โครงการ e-Payment ภาครัฐ 28
2.4.1.5 การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการเข้าสู่ระบบ e-Payment 30
2.4.2 คณะกรรมการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ National e-Payment 30
2.5 กฎหมายที่บังคับใช้กับบัตรอิเล็กทรอนิกส์และระบบการชำระเงินของประเทศไทย 32
2.5.1 ประมวลกฎหมายอาญา 32
2.5.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 34
2.5.3 พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551 35
2.5.4 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551 35
2.5.5 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551 36
2.5.6 พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ภาครัฐ พ.ศ.2549 37
2.5.7 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยวิธีการแบบปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2553 37
2.6 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของประเทศไทย 38
บทที่ 3 กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 40

หน้า

3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟอกเงิน 40
3.1.1 ประวัติความเป็นมาของกฎหมายฟอกเงิน 41
3.1.2 ความหมายของการฟอกเงิน 41
3.1.3 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายฟอกเงิน 43
3.1.4 ขั้นตอนการฟอกเงิน 45
3.1.5 วิธีการและเทคนิคของการฟอกเงิน 46
3.1.6 แนวคิดและทฤษฎีกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน 48
3.1.7 ความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน 49
3.1.7.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน 49
3.1.7.2 ความสำคัญของความผิดมูลฐาน 51
3.2 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย 51
3.2.1 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 53
3.2.2 หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศไทย 55
3.2.3 ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 .. 57
3.2.4 มาตรการสำคัญตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 .. 63
3.3 แนวคิด มาตรการ และลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ 76
3.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา 77
3.3.2 ประเทศอังกฤษ 82
3.3.3 ประเทศออสเตรเลีย 84
3.3.4 ประเทศมาเลเซีย 87
3.3.5 ประเทศสิงคโปร์ 88

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.3.6 ข้อแนะนำของกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน (Financial Action Task Force: FATF) 96

บทที่ 4 ศึกษาวิเคราะห์ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ กับการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินต่อผู้กระทำความผิด กรณีการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย 101

4.1 ความเกี่ยวพันระหว่างการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับการฟอกเงิน 101

4.2 สถานการณ์การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการป้องกันของประเทศไทยในปัจจุบัน 104

4.3 วิเคราะห์ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย 107

4.3.1 ผลดี 107

4.3.2 ผลเสีย 109

4.4 ประเทศไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) 110

4.5 แนวทางการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม 113

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ 114

5.1 บทสรุป 114

5.2 ข้อเสนอแนะ 117

รายการอ้างอิง 120

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 124

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงสถิติเกี่ยวกับภัยทางการเงิน พ.ศ.2557-2558..... 17

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณการชำระเงินผ่านระบบการชำระเงินในช่องทางต่าง ๆ..... 22

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แสดงการติดตั้งเครื่องสกิมเมอร์ (Skimmer) ที่ตู้ ATM 14

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างการปลอมแปลง E-mail และเว็บไซต์สถาบันการเงินปลอมโดยหลอกให้ใส่ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ-สกุล,วันเดือนปีเกิด,เลขที่บัตรประชาชน,เลขที่บัญชี User ID และ Password เป็นต้น 15

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยวิทยาการและเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาอย่างรุดหน้าในปัจจุบัน กอปรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสังคมโลก ทำให้การสื่อสารรวมถึงการดำเนินธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในระบบเศรษฐกิจและ ชีวิตประจำวัน เหตุนี้อาชญากรทางเศรษฐกิจในคดีปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงมีการแสวงหาผลประโยชน์โดยอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย,การขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่,ความรู้เรื่องเทคโนโลยีของเจ้าหน้าที่และผู้เสียหายที่มักล้าหลังมิเท่าทันอาชญากร ซึ่งยิ่งส่งผลให้อาชญากรรมปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์พัฒนาเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีเครือข่ายกว้างขวางเชื่อมโยงทั่วโลก และมีมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล

ดังนั้น เพื่อให้สอดรับกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด การดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จึงยอมรับเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้เพื่อผลประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ และเอื้ออำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันอย่างแทบจะแยกกันไม่ออก ทั้งเป็นการประหยัดเวลาและลดภาระของบุคลากรได้ส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนวิธีที่ทั่วโลกนิยมปฏิบัติเป็นสากล เช่นเดียวกับการดำเนินธุรกรรมทางการเงิน ที่เดิมมีเพียงการชำระเงินด้วยเหรียญ หรือ ธนบัตรเท่านั้น แต่ต่อมาได้มีการพัฒนาเพิ่มการชำระเงินด้วยเช็ค ตั๋วแลกเงิน ตั๋วสัญญาใช้เงินระบบบาทเนต การชำระเงินผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรแลกเงิน รวมถึงบัตรสมาร์ทการ์ดอื่น ๆ ร่วมด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ทันกับความต้องการทางเศรษฐกิจของประชาชนในปัจจุบัน และเป็นการเสนอช่องทางการชำระเงินที่หลากหลายมากขึ้นให้แก่ลูกค้าหรือผู้บริโภคในภาวะที่แนวโน้มทางเศรษฐกิจมีอัตราการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับการแข่งขันช่วงชิงความได้เปรียบทางธุรกิจของบริษัทพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ การนำนโยบายการใช้จ่ายเงินผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ จึงถูกหยิบยกมาเป็นทางเลือกให้แก่ลูกค้าหรือผู้บริโภค เนื่องจากการใช้จ่ายเงินรูปแบบนี้หาได้จำกัดอยู่แต่เพียงในประเทศไม่ แต่ยังสามารถแลกเปลี่ยนและใช้จ่ายเงินได้กว้างขวางทั่วโลกผ่านระบบเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีการยอมรับ เช่น Visa , Master, American Express เป็นต้น อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ถึงความสะดวกรวดเร็วรวมถึงการให้บริการลดแลกแจกแถม ทั้งการลดค่าธรรมเนียมบัตรหรือกรณีการสะสมคะแนนแลกสิทธิต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มลูกค้าหรือผู้บริโภคหันมาใช้จ่ายผ่านระบบการ

ชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้นนั้น ยิ่งทำให้กระแสการใช้จ่ายเงินผ่านระบบบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจอเนกอนันต์

อย่างไรก็ดี แม้ว่าระบบการชำระเงินผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกด้านการเงิน และสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล แต่ในขณะเดียวกันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเหล่านี้ก็เป็นสิ่งล่อใจให้อาชญากรประยุกต์กลวิธีต่าง ๆ รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการก่ออาชญากรรมสร้างความเสียหายให้กับเศรษฐกิจภาพรวม ทั้งการท่องเที่ยว,ความเชื่อมั่นของสถาบันการเงิน และภาพลักษณ์ของประเทศ ที่กำลังเป็นปัญหาขยายวงกว้างไปทั่วโลก อาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทอื่น ๆ โดยอาชญากรรมทุจริตบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญและพบการกระทำผิดบ่อยที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดยแอบอ้างเป็นผู้ถือบัตรจริงนั่นเอง ซึ่งมีการพัฒนาวิธีหลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. สกิมมิ่ง (Skimming) คือ การคัดลอกข้อมูลจากบัตรด้วยวิธีติดตั้งเครื่องอ่านข้อมูลบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่องเสียบบัตร หรือ ติดตั้งกล้องหรือเครื่องบันทึกข้อมูลที่แป้นกดรหัส หรือด้วยวิธีแอบดูรหัสบัตรอิเล็กทรอนิกส์

2. สแกนนิ่ง (Scanning) คือ การขโมยข้อมูลจากบัตรอิเล็กทรอนิกส์ด้วยวิธีนำบัตรมารูดกับเครื่องอ่านข้อมูลจากแถบแม่เหล็ก (Scanner) โดยอาชญากรสามารถนำข้อมูลขากบัตรไปใช้ประโยชน์ในทางมิชอบ

3. ฟิชชิ่ง (Phishing) คือ การหลอกลวงในรูปแบบของการปลอมแปลงอีเมลล์หรือเว็บไซต์เพื่อให้ผู้เสียหายเปิดเผยข้อมูลทางการเงินหรือข้อมูลส่วนบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ในการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์

4. การแท็ปสายโทรศัพท์ คือ การดักฟังข้อมูลต่าง ๆ

5. วิธีอื่น ๆ เช่น การหลอกลวงทางโทรศัพท์,การหลอกลวงจำหน่ายสินค้าและบริการผ่านเว็บไซต์ที่ผิดกฎหมาย,การใช้ประโยชน์จากข้อมูลใบเสร็จบัตร (Slip),การรับจ้างเปิดบัญชีเงินฝาก เป็นต้น

ด้วยวิธีต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้อาชญากรสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยง่าย ซึ่งบางกรณีผู้เสียหายมิทันระวังตัว หรือ กว่าจะรู้ตัวว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก็ล่วงเลย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ระยะเวลามาพอสมควรแล้ว ทำให้อาชญากรประเภทนี้ไหวตัวทัน หรือบางกรณีหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ถูกทำลายหรือมิอาจสืบหาเบาะแสโยงไปถึงตัวอาชญากรได้

แม้ว่าในปัจจุบันพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2556 จะได้เพิ่มเติมความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้าไว้ในอนุมาตรา 14 แต่แนวทางและวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับยังไม่ปรากฏผลชัดเจน รวมถึงยังไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดได้เท่าที่ควร และแม้ว่าผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือ สถาบันการเงินต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้มีความพยายามปรับปรุงระบบความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบบัตรอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งกำหนดมาตรการและเพิ่มงบประมาณติดตั้งเครื่องมือป้องกันควบคุมการทุจริตที่เกิดขึ้น แต่อาชญากรทางเศรษฐกิจประเภทนี้ก็ใช้เทคโนโลยีรวมทั้งความรู้เฉพาะตัวแขนงอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการกระทำความผิดนำหน้ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เสมอ

ในส่วนของสถาบันการเงินซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินธุรกรรมทางการเงินนั้น พบว่าสถาบันการเงินต่าง ๆ ยอมรับเอาหลักเกณฑ์การพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้า หรือ KYC (Know Your Customer) และ CDD (Customer Due Diligence) มาใช้ปฏิบัติ แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับ KYC (Know Your Customer) และ CDD (Customer Due Diligence) มาใช้บังคับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นแต่เพียงการแสดงออกถึงความร่วมมือเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนเป็นหลัก และใช้วิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบหรือทิศทางที่ตนกำหนดเท่านั้น โดยคำนึงถึงความเสียหายที่ตนต้องชดใช้ และต้องการรักษาฐานลูกค้าเป็นสำคัญ แต่ความเสียหายที่เกิดจากการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร เนื่องจากสถาบันการเงิน และผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ส่วนหนึ่งเห็นว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจะได้รับการชดใช้จากบริษัทประกันภัยอยู่แล้วนั่นเอง

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาเรื่องบุคลากรทั้งในส่วนของผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ธนาคาร และบุคลากรในกระบวนยุติธรรมขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เพราะอาชญากรรมประเภทนี้จักต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการพิสูจน์อัตลักษณ์ รวมถึงต้องมีประสบการณ์และความรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ เพื่อใช้ในการพิสูจน์ตัวบุคคล และ

แสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิดที่มีลักษณะเฉพาะตัวเป็นกรณี ๆ ไป เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตที่อาจมีขึ้น รวมถึงกรณีติดตามจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ

อนึ่ง แม้ว่าคดีปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์จะมีปริมาณคดีเพิ่มมากขึ้น และมีมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจสูง แต่กลับไม่ปรากฏหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดอย่างชัดเจน โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือ ดีเอสไอ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบคดีสำคัญและคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีลักษณะคดียุ่งยากสลับซับซ้อน นั้น หากจะรับคดีที่เกี่ยวข้องกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์มาดำเนินการจะต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการคดีพิเศษ (กคพ.) เสียก่อน ส่วนกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ (สศก.) ภายใต้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จะรับทำเฉพาะคดีบัตรอิเล็กทรอนิกส์บางคดีเท่านั้น ด้วยเหตุนี้การบังคับใช้กฎหมายจึงสามารถจับกุมได้เพียงกลุ่มอาชญากรรายย่อยไม่สามารถติดตามจับกุมหัวหน้าองค์กรอาชญากรรมรายใหญ่ได้ จึงยิ่งทำให้อาชญากรรมปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมแรงร่วมใจจากทุกภาคส่วน กอปรกับการกำหนดมาตรการทางอาญาในการควบคุมสังคมอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนด ทั้งนี้ หากประเทศไทยสามารถบังคับใช้กฎหมายได้ต้องตามวัตถุประสงค์แล้ว ย่อมส่งผลดีต่อการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมิให้ถูกละเมิด พร้อมกับสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเงินและภาพลักษณ์ทางเศรษฐกิจที่ดีของประเทศในสายตาของประชาคมโลกต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมาย ลักษณะ และรูปแบบของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทยในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว
4. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินคดี สถิติการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตร

อิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทย และผลกระทบจากการกระทำความผิดดังกล่าว

5. เพื่อศึกษาหลักการและมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์

6. เพื่อศึกษากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเกี่ยวกับความผิดมูลฐานการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

7. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทย

8. เพื่อเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

อาชญากรรมการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศรวมทั้งสังคมโลกเป็นวงกว้าง แม้จะมีบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา,พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 และ พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาใช้บังคับ แต่ก็ยังไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์เกิดรูปธรรมต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และสามารถลดอัตราการเกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในคดีปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้ จึงเห็นสมควรนำหลักเกณฑ์รวมถึงกรณีศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศมาเป็นแนวทางประยุกต์ปฏิบัติ ประกอบกับกำหนดบทลงโทษในความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้มีความรุนแรงและเข้มข้นยิ่งขึ้น รวมทั้งใช้มาตรการกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และมาตรการการพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้า หรือ KYC (Know Your Customer) และ CDD (Customer Due Diligence) กับธนาคาร สถาบันการเงิน รวมทั้งผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามหลักสากล เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีความคลอบคลุมถึงการกระทำ

ความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะต่าง ๆ และเพื่อสอดรับกับความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เพิ่มทวีคูณในปัจจุบัน ตลอดจนสามารถนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542,ความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา และกฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ทั้งนี้ วิเคราะห์ปัญหาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทย

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบังคับประกาศ ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ เอกสารทางกฎหมาย ตัวอย่างเช่น หนังสือกฎหมาย บทความ วารสารจุลสาร รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทวิเคราะห์ของนักกฎหมาย สื่อสิ่งพิมพ์ คำพิพากษาศาล และความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงข้อมูลจากเครือข่ายอินเตอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ

Chulalongkorn University

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความหมาย ลักษณะ และรูปแบบของการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา

2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทยในปัจจุบัน

3. ทำให้ทราบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินคดี สถิติการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทย และผลกระทบจากการกระทำความผิดดังกล่าว

5. ทำให้ทราบถึงหลักการและมาตรการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์

6. ทำให้ทราบกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเกี่ยวกับความผิดมูลฐานการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของต่างประเทศ

7. ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทย

8. สามารถเสนอแนะแนวทางการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของไทยได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 2
ความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และระบบการชำระเงินของประเทศไทย

2.1 ความหมายและความสำคัญของบัตรอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ เทคโนโลยีในปัจจุบันสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ แทบทุกด้าน จากแต่เดิมเงินตรานับเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนที่สำคัญตามระบบทุนนิยม แต่เมื่อปัจจุบันเทคโนโลยีได้พัฒนาให้มีความก้าวหน้าทันสมัยสะดวกรวดเร็วกว่าอดีต ระบบการชำระสินค้าและบริการด้วยเงินสดจึงถูกสอดแทรกด้วยระบบอื่น ๆ มากขึ้น กล่าวคือ มนุษย์ได้ริเริ่มการชำระเงินด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่ง และคงปฏิเสธไม่ได้ว่านับวันความสำคัญของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้ถูกแทรกซึมเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในชีวิตประจำวันของคนรุ่นปัจจุบัน และต่อระบบเศรษฐกิจไปเสียแล้ว

หากจะวิเคราะห์ว่าทำไมบัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงได้เข้ามามีบทบาทอย่างยิ่งในสังคมสมัยใหม่ ที่เน้นการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับต้น หรือผู้เขียนขอเรียกยุคปัจจุบันนี้ว่า “ยุคทุนนิยมสมัยใหม่” เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าบทบาทของบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น เกิดขึ้นจากหลายปัจจัย ทั้งด้านแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจภายในประเทศและกระแสโลก เมื่อความต้องการในการใช้จ่ายของผู้บริโภคสูงขึ้น ทั้งด้านปริมาณสินค้า และจำนวนเงิน ระบบที่มีเพียงเงินสดเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนจึงอาจไม่มีความปลอดภัยเพียงพอ หรือไม่อาจตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างทันท่วงทีอีกต่อไป กอปรกับการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน และร้านค้าบริการต่าง ๆ ที่ล้วนต่างมุ่งหวังผลกำไรและจำนวนลูกค้าที่มากขึ้นในขณะเดียวกัน จึงส่งผลต่อการแข่งขันในเชิงธุรกิจที่สูงขึ้นตามลำดับ โดยการคิดค้นหาช่องทางนโยบายการส่งเสริมการใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการ การวางกลยุทธ์การตลาด เช่น จัดโปรโมชั่นลดแลกแจกแถม และการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่หลากหลาย ได้เป็นสิ่งที่ถูกหยิบยกมาใช้เพื่อสนองตอบเป้าหมายในเชิงธุรกิจ

ธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรแทนเงินสด เหรียญอิเล็กทรอนิกส์แทนเงินสด เงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จ่ายผ่านระบบสมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์พกพาอื่น ๆ เป็นต้น ได้กลายมาเป็นยุคเฟื่องฟูในปัจจุบัน เนื่องจากบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้พัฒนาให้ทันสมัย สะดวกรวดเร็ว มีความปลอดภัยในการไม่ต้องพกพาเงินสดจำนวนเยอะ ๆ ทั้งยังพัฒนารูปแบบให้หลากหลาย

ไม่ใช่เพียงแต่ปรากฏในรูปบัตรพลาสติกสี่เหลี่ยมเท่านั้น แต่ยังปรากฏในรูปเหรียญ หรือเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จ่ายผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์พกพาอื่น ๆ ด้วยระบบ Near Field Communication (NFC) คือเทคโนโลยีไร้สายระยะสั้นเพียงแค่นำมือถือสมาร์ทโฟนไปแตะกับอุปกรณ์ที่รับเท่านั้น ก็สามารถชำระค่าสินค้าหรือบริการได้ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการในการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคได้ทันทีทันใด และยังมีสิทธิพิเศษอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น สามารถใช้ในการสะสมแต้มเพื่อเป็นส่วนลดในการซื้อสินค้า หรือ บริการอื่น ๆ หรือหากมีการใช้จ่ายถึงจำนวนที่เจ้าของบัตรระบุไว้ อาจได้สิทธิในการท่องเที่ยวต่างประเทศ หรือลุ้นรับรางวัลได้อีกมากมาย หรือกรณีของบัตรเครดิต ที่ผู้ถือบัตรสามารถรูดบัตรชำระสินค้าก่อนโดยมีการจ่ายเงินหรือผ่อนชำระภายหลังกับผู้ให้บริการบัตรเครดิตได้ แต่อาจต้องเสียดอกเบี้ยในส่วนที่ไม่ชำระตามกำหนดเวลา หรืออาจเรียกได้ว่าบัตรเครดิตนั้นเปรียบเสมือน “สินเชื่อเคลื่อนที่” นั่นเอง ด้วยสิทธิประโยชน์และความสะดวกสบายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นแรงจูงใจให้แก่ผู้บริโภคในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการใช้จ่ายแก่กลุ่มผู้บริโภคที่แต่เดิมไม่สามารถเข้าถึงบริการของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้

2.1.1 ความหมายของบัตรอิเล็กทรอนิกส์

เนื่องจากปัจจุบันเอกสารที่สำคัญหลายชนิดได้จัดทำขึ้นในลักษณะที่มีข้อมูลประยุกต์ทางไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น การแก้ไขเปลี่ยนแปลงไม่จำเป็นต้องทำบนกระดาษหรือวัตถุที่มองเห็นด้วยตาเปล่า แต่กระทำต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์บนแถบแม่เหล็กแทน ทำให้ความผิดเกี่ยวกับเอกสารที่มีมาแต่เดิมครอบคลุมไม่ถึง เพื่อคุ้มครองเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์จึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ขึ้น โดยนิยามไว้ในมาตรา 1 (14) ดังนี้[1]

มาตรา 1 (14) “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า

(ก) เอกสารหรือวัตถุอื่นใดไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยบันทึกข้อมูลหรือรหัสไว้ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กตรอน ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน ซึ่งรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง หรือ

[1] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2548), หน้า. 372

วิธีการทางแม่เหล็กให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข รหัส หมายเลขบัตร หรือสัญลักษณ์อื่นใดทั้งที่สามารถมองเห็นและมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

(ข) ข้อมูล รหัส หมายเลขบัญชี หมายเลขชุดทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือทางตัวเลขใด ๆ ที่ผู้ออกได้ออกแก่ผู้มีสิทธิใช้ โดยมิได้มีการออกเอกสารหรือวัตถุอื่นมอบให้ แต่มีวิธีการใช้ในทำนองเดียวกับ (ก) หรือ

(ค) สิ่งอื่นใดที่ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของ[2]

จากคำนิยามในข้อ (ก) นั้นจะเห็นว่า กฎหมายไม่ได้จำกัดเฉพาะที่เป็นเอกสารเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงวัตถุอื่น ๆ ไม่ว่าจะมีลักษณะใดด้วย ซึ่งอาจหมายรวมถึงกระดาษ รหัส แถบแม่เหล็ก ซิมการ์ด เป็นต้น

ส่วนคำนิยามของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในข้อ (ข) เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น รหัสโทรศัพท์ รหัสเติมเงิน รหัสจองตั๋วเครื่องบิน (e-ticket) รหัสถอนเงินทางโทรศัพท์แก่ลูกค้าโดยไม่ได้ออกบัตรหรือหลักฐานให้ เป็นต้น โดยแม้จะไม่มีวัตถุใด ๆ รองรับข้อมูลดังกล่าวก็ตาม ก็อยู่ในความหมายของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในข้อนี้

ส่วนคำนิยามของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในข้อ (ค) นั้น หมายถึง สิ่งที่ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อระบุลักษณะเฉพาะตัวบุคคล เช่น ลายนิ้วมือ ม่านตา เสียง หรือ DNA เป็นต้น โดยจะต้องใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น การใช้ลายนิ้วมือปลดรหัสโทรศัพท์มือถือ ประตูห้อง หรือประตูรถยนต์ เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

2.1.2 ประวัติศาสตร์ของบัตรอิเล็กทรอนิกส์

บัตรเครดิต นับเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ชนิดแรก ๆ ที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย ถือกำเนิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ. 1914 โดยบริษัทเจนเนอรัลปิโตรเลียม คอร์ปอเรชั่น ออฟ แคลิฟอร์เนีย (General Petroleum Corporation of California) ซึ่งปัจจุบันคือบริษัท โมบิลออยส์ จำกัด โดยทำบัตรดังกล่าวให้กับลูกค้า และพนักงานของตน ที่ได้รับเลือกสรรแล้ว และนำไปชำระค่าน้ำมัน ตอนนั้นบัตรเครดิตนี้จะมีลักษณะเหมือนกับเหรียญโลหะ

[2] ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (14) ประมวลกฎหมายอาญา

ต่อมาปี ค.ศ.1920 ได้มีการพัฒนาบัตรเครดิตให้มีรูปแบบที่พกพาสะดวกขึ้น โดยไม่จำเป็นต้องพกเงินสดติดตัว เป็นการสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยให้แก่ผู้ถือบัตร

ต่อมาราวค.ศ. 1950 นายแฟรงค์ แมคนามารา (Frank McNamara) ซึ่งเป็นนักธุรกิจเกิดลืมพกกระเป๋าเงินติดตัวไปทานอาหาร และไม่มีเงินจ่าย ต้องให้ภรรยานำเงินมาชำระให้ จึงคิดว่าถ้ามีบัตรพิเศษที่ใช้แทนเงินได้ ก็จะดี จากนั้นก็ปรึกษากับนายราล์ฟ ชไนเดอร์ (Ralph Schncider) ซึ่งเป็นทนายความ และได้สร้างบัตร ไดเนอร์สคลับ ขึ้นมาเพื่อใช้ในการซื้อสินค้าและบริการแทนการชำระเงินโดยตรง ภายหลังได้มีบริษัท อเมริกันเอกซ์เพรส ได้ออกบัตรเครดิต โดยมีวัตถุประสงค์ในครั้งแรกเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่จะต้องเดินทางไปต่างประเทศ ไม่ต้องพกเงินสดเป็นจำนวนมาก โดยได้นำเสนอบัตรที่สามารถนำไปขึ้นเงินได้ที่ธนาคารต่างๆ

สำหรับประเทศไทยเริ่มมีการใช้บัตรเครดิตครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2512 ผู้ออกบัตร คือ บริษัท บัตรไดเนอร์ส คลับ (ประเทศไทย) จำกัด แต่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

พ.ศ. 2513 ธนาคารแห่งอเมริกา ได้นำบัตรเครดิตต่างประเทศ ที่เรียกว่า Bank Americard หรือที่รู้จักกันในขณะนี้ว่า “วีซ่า” เข้ามาใช้ในประเทศไทย

พ.ศ. 2515 ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ได้ร่วมกับธนาคารศรีนคร จำกัด ออกบัตรชื่อ “บัตรเครดิตเอนกประสงค์” ซึ่งถือว่าเป็นบัตรเครดิตบัตรแรกที่เป็นของตน โดยธนาคารไทยเป็นผู้ออก

พ.ศ. 2517 ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ได้รับสิทธิให้เป็นตัวแทนในการออกบัตรมาสเตอร์การ์ด ซึ่งเป็นบัตรเครดิตต่างประเทศให้เผยแพร่ในประเทศไทย

พ.ศ. 2521 ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ได้ออกบัตรเครดิตของตนเอง เรียกชื่อ “บัตรเครดิตธนาคารกสิกรไทย“

พ.ศ. 2522 ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ได้เข้าเป็นสมาชิกของ วีซ่าอินเตอร์เนชั่นแนลและเป็นผู้ได้รับสิทธิในการเป็นผู้แทนออกบัตรเครดิตวีซ่า ในประเทศไทย

ปัจจุบัน สถาบันการเงิน และผู้ประกอบการต่าง ๆของประเทศไทย ต่างผลักดันกันออกบัตรเครดิตและบัตรอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของตนเอง จึงมีผลให้มีการขยายตัวของปริมาณบัตรเครดิตและบริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การดำเนินธุรกรรมทางการเงินผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นกระแสนิยม เนื่องจากความรวดเร็วสะดวกสบาย และสถาบันการเงิน

รวมถึงผู้ประกอบการต่าง ๆ ต่างมีกลยุทธ์ทางการตลาดจูงใจลูกค้าด้วยสิทธิประโยชน์มากมาย จึงยิ่งทำให้ธุรกรรมผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างมหาศาล

2.2 การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์

"การทุจริต" หมายถึง การกระทำที่ผิดกฎหมายใด ๆ เช่น ฉ้อฉล หลอกลวง ปกปิด หรือละเมิด เป็นต้น ซึ่งการกระทำเหล่านี้อาจเกิดขึ้นโดยปราศจากการข่มขู่ บังคับ หรือมีเหตุบีบบังคับจากผู้อื่นก็ได้ "การทุจริต" คือ การกระทำของบุคคลธรรมดา หรือ องค์กร เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน หรือบริการ อันเป็นการแสวงหาประโยชน์อันไม่ชอบเพื่อตนเองหรือบุคคลอื่น

ดังนั้น "การทุจริตบัตรอิเล็กทรอนิกส์" จึงหมายถึง การแสวงหาประโยชน์อันไม่ชอบตามกฎหมายจากบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนเองหรือของผู้อื่น เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือของผู้อื่น ซึ่งการทุจริตบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นปัญหาที่น่าหวั่นวิตกอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และระบบการเงินทั้งของประเทศไทย และทั่วโลก ตัวอย่างการทุจริตบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่จะยกกล่าวในที่นี้คือ "การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์"

ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้ก้าวล้ำหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง การทำธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งแต่ก่อนจะทำด้วยเอกสาร และมีจำนวนมากก็ได้เปลี่ยนไปเป็นระบบคอมพิวเตอร์แทน โดยสามารถใช้ทำธุรกรรมเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้มากมายหลายชนิด ทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายไม่เปลืองทรัพยากรกระดาษ และสามารถเรียกดูข้อมูลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว การนำระบบคอมพิวเตอร์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งบันทึกข้อมูลส่วนตัวรวมถึงข้อมูลทางการเงินของเจ้าของบัตรไว้เพื่ออำนวยความสะดวกในหลาย ๆ ด้าน นั้น เริ่มแรกเห็นว่ามีประโยชน์ในการสะดวกพกพามากกว่าการถือเงินสดและปลอดภัยต่อการถูกโจรกรรมกับผู้ถือบัตรได้มากกว่า ทั้งนี้ ยังแสดงฐานะทางการเงินที่น่าเชื่อถือให้กับผู้ถือบัตรได้อีกด้วย

บัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรกดเงินต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าของบัตรในการถอนเงิน โอนเงิน หรือชำระเงิน มิเพียงให้ประโยชน์กับผู้ถือบัตรเท่านั้น แต่ผู้ได้ประโยชน์อีกฝ่ายก็คือร้านค้า แม้ว่าร้านค้าอาจต้องเสียค่าธรรมเนียม แต่เมื่อเทียบกับการได้ขายสินค้าผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ แล้วคุ้มมากกว่า เพราะทำให้ผู้ที่ไม่ได้พกเงินสดติดตัวมาสามารถจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันร้านค้าที่ไม่รับ บัตรเครดิต หรือบัตรที่ใช้แทนเงินสดอื่น ๆ ก็ยากที่จะขายสินค้าได้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่นิยมใช้บัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตร

สามร์ทการ์ดแทนเงินสดกันมากขึ้น แต่ด้วยความก้าวล้ำทางเทคโนโลยีที่มาพร้อมกับความสะดวกสบายนี้ กลับยิ่งเป็นช่องทางให้กับอาชญากรในการแสวงหาประโยชน์โดยการนำข้อมูลที่บันทึกไว้ภายในบัตรอิเล็กทรอนิกส์นำไปปลอมทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ ทั้งถอนเงิน โอนเงินออกจกบัญชี หรือใช้เป็นจ่ายวงเงินสินเชื่อ ซึ่งสร้างความเสียหายมากขึ้นตามไปด้วย

สำหรับลักษณะการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน มีการใช้เทคนิควิธีที่หลากหลาย ในที่นี้ขอยกตัวอย่างกรณีที่พบบ่อย ดังนี้

1. วิธีสกิมมิ่ง (Skimming)

วิธีสกิมมิ่ง (Skimming) คือ การติดตั้งเครื่องอ่านข้อมูลบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องสกิมเมอร์ (Skimmer) ที่ช่องเสียบบัตรของตู้เอทีเอ็ม หรือ การติดตั้งกล้องขนาดเล็กพร้อมติดตั้งเครื่องบันทึกข้อมูลที่แป้นกดรหัส หรือแอบดูรหัสจากด้านหลัง เพื่อคัดลอกข้อมูลจากบัตร ซึ่งเมื่อมีการทำรายการที่ตู้ ATM ดังกล่าวแล้ว ผู้กระทำความผิดจะสามารถนำข้อมูลบัตรที่ได้รับดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในทางมิชอบ เช่น นำไปผลิตบัตรใหม่แล้วใช้ทำธุรกรรมทางการเงินต่าง ๆ

วิธีการนำข้อมูลที่แท้จริงของบัตรอิเล็กทรอนิกส์มาพิมพ์บนบัตรที่ได้ทำขึ้นเองและบันทึกข้อมูลลงบนแถบแม่เหล็กของบัตรโดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “Embossing Machine” นี้ ข้อมูลที่ถูกบันทึกจะประกอบด้วยหมายเลขบัญชี หรือหมายเลขส่วนตัวของผู้ถือบัตร หมายเลขบัตร วันหมดอายุ และชุดตัวเลขที่ผู้ออกบัตรได้เข้ารหัสไว้ เมื่อมีการบันทึกข้อมูลครบถ้วนลงในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ทำขึ้นมาแล้ว ผู้กระทำความผิดจะลงลายมือชื่อไว้ที่บัตร เพื่อนำไปใช้ซื้อสินค้าและบริการต่อไป ส่วนผู้ให้บริการที่รับชำระด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ นั้น จะไม่สามารถทราบได้เลยว่าบัตรนั้นเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมหรือไม่ เนื่องจากมีลายมือชื่อตรงกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์

วิธีการปลอมบัตรอีกวิธีหนึ่งจะคล้ายกับการทำบัตรเสมือนจริงขึ้นมาใหม่ดังที่ได้กล่าวข้างต้น แต่ต่างตรงที่บัตรที่ใช้ปลอมมีลักษณะเป็นแผ่นพลาสติกขาวขนาดเท่ากับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งวิธีนี้ผู้กระทำความผิดต้องร่วมมือกับร้านค้าที่รับบัตร เนื่องจากบัตรพลาสติกขาวไม่มีลักษณะที่เหมือนกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตัวจริงเลย

ข้อสังเกตประการหนึ่งของวิธีสกิมมิ่ง (Skimming) คือ ผู้กระทำผิดมักเลือกติดกล้องที่สถานที่ หรือบริเวณตู้ ATM ที่คนไม่พลุกพล่านเพื่อให้รอดพ้นจากการตกเป็นเป้าสงสัย

ภาพที่ 1 แสดงการติดตั้งเครื่องสกิมเมอร์ (Skimmer) ที่ตู้ ATM

2. วิธีแฮนด์เฮลด์สกิมเมอร์ (Handheld Skimmer)

แฮนด์เฮลด์สกิมเมอร์ (Handheld Skimmer) หรือเครื่องสกิมเมอร์ขนาดพกพา เป็นเครื่องคัดลอกข้อมูลในแถบแม่เหล็กขนาดเล็กมากเท่าฝ่ามือสามารถพกพาได้ โดยผู้กระทำความผิดจะนำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้เสียหายมารูดพร้อมดูรหัสปลอดภัยจากด้านหลังบัตรซึ่งผู้เสียหายจะไม่ทันสังเกต อาจเกิดขึ้นที่ใดก็ได้ เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร สถานีบริการน้ำมัน หรือกรณีอ้างตัวเป็นเจ้าหน้าที่ธนาคารขอดูบัตร หรือทำทีเสนอความช่วยเหลือบริเวณหน้าตู้ ATM เป็นต้น

3. การขโมยข้อมูลจากใบบันทึกรายการ (ATM Slip)

ผู้กระทำความผิดนำใบบันทึกรายการ (ATM Slip) ตามที่ผู้เสียหายทิ้งไว้ไปใช้ค้นหาข้อมูลสำคัญ เช่น วันเดือนปีเกิด หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วผู้กระทำความผิดก็จะทำการปลอมแปลงบัตรประจำตัวประชาชนโดยใช้ชื่อของผู้เสียหายแต่เปลี่ยนรูปในบัตรเป็นรูปผู้กระทำความผิด เพื่อไปขอเปิดบัญชีเงินฝากและทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับธนาคาร สถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการอื่น ๆ

4. การปลอมแปลงเอกสารเพื่อสมัครใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์

วิธีนี้ผู้กระทำความผิดจะทำการปลอมแปลงหรือใช้เอกสารส่วนตัวของผู้เสียหาย เช่น สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่ได้ขโมยมา หรือสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนที่ผู้เสียหายใช้ประกอบการทำธุรกรรมอื่น ๆ แล้วนำไปใช้สมัครบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ จนสามารถ ถอน โอนเงิน หรือชำระค่าสินค้าบริการได้

5. วิธีPhishing

Phishing คือ การหลอกลวงในรูปแบบของการปลอมแปลง E-mail และสร้าง Web Site ปลอม โดยหลอกลวงไปยังลูกค้าให้หลงเชื่อว่าเป็น E-mail ที่มาจากสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการนั้น ๆ จริงพร้อมแนบลิงค์การเชื่อมโยง(Hyperlink)Web Site ของสถาบันการเงินปลอมหรือผู้ให้บริการที่ได้ทำขึ้นเอง แล้วให้ผู้เสียหายกรอกข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อหลอกลวงให้เหยื่อผู้รับ E-mail เปิดเผยข้อมูลทางด้านการเงินหรือข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ เช่นหมายเลขบัตรเครดิต ชื่อบัญชีผู้ใช้บริการ(Username) และรหัสผ่าน (Password) หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนหรือข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ จากนั้นผู้กระทำความผิดจะนำข้อมูลไปใช้ทุจริต เช่น โอนเงินให้บุคคลที่ 3 ผ่านการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ นำไปใช้สมัครทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือ ใช้ซื้อสินค้าและบริการทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

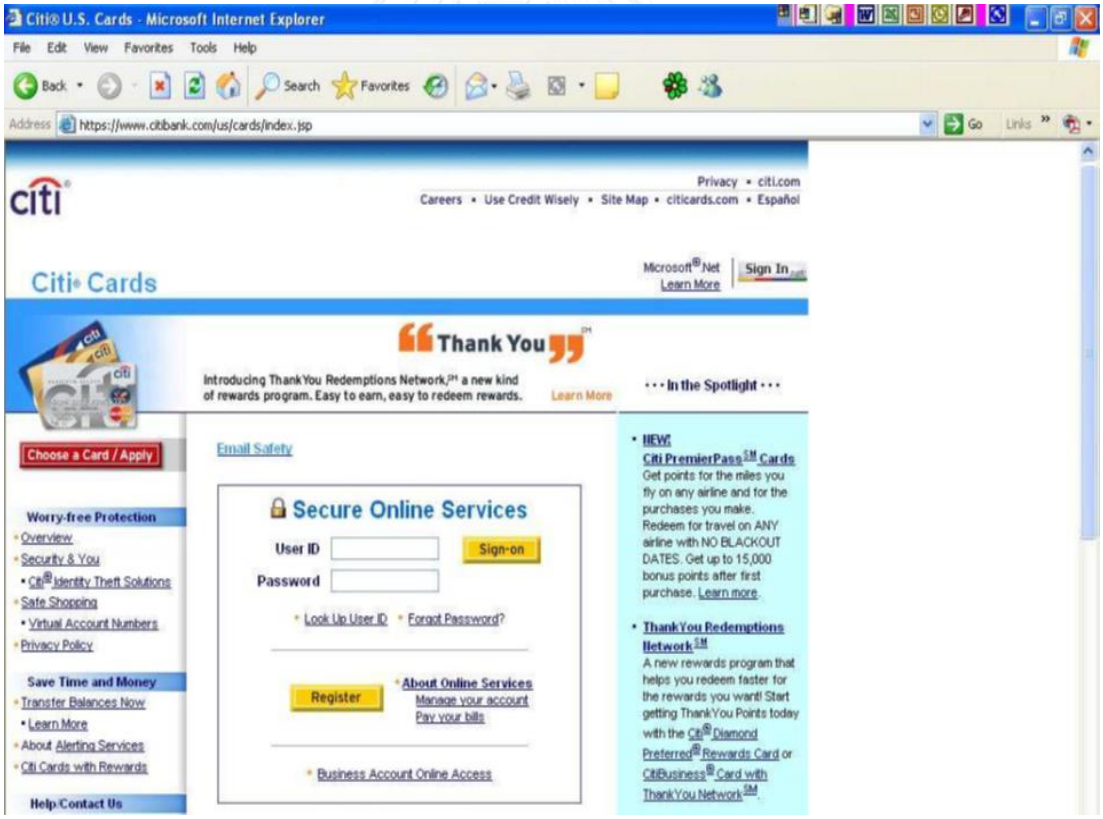

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างการปลอมแปลง E-mail และเว็บไซต์สถาบันการเงินปลอมโดยหลอกให้ใส่ข้อมูลส่วนตัว เช่น ชื่อ-สกุล,วันเดือนปีเกิด,เลขที่บัตรประชาชน,เลขที่บัญชี User ID และ Password เป็นต้น

6. การแท็ปสายโทรศัพท์

การแท็ปสายโทรศัพท์ คือ การดักขโมยข้อมูลที่ถูกส่งกลางทาง โดยติดตั้งเครื่องดักข้อมูลที่ตู้พักสายโทรศัพท์ ซึ่งการแท็ปสายโทรศัพท์แต่ละครั้ง จะได้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลของลูกค้า และธุรกรรมที่ถูกส่งผ่านเครื่องรูดบัตรเมื่อซื้อสินค้า

ปัจจุบันมีการติดตั้งโปรแกรมในเครื่องรูดบัตร เพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลก่อนส่งข้อมูลไปยังธนาคาร โดยติดตั้งซอฟต์แวร์ใช้กำหนด "รหัสผ่าน" ทางสายโทรศัพท์ (Terminal Line-encryption) เพื่อป้องกันการแท็ปข้อมูลบัตรอิเล็กทรอนิกส์ก่อนส่งข้อมูลไปยังธนาคาร

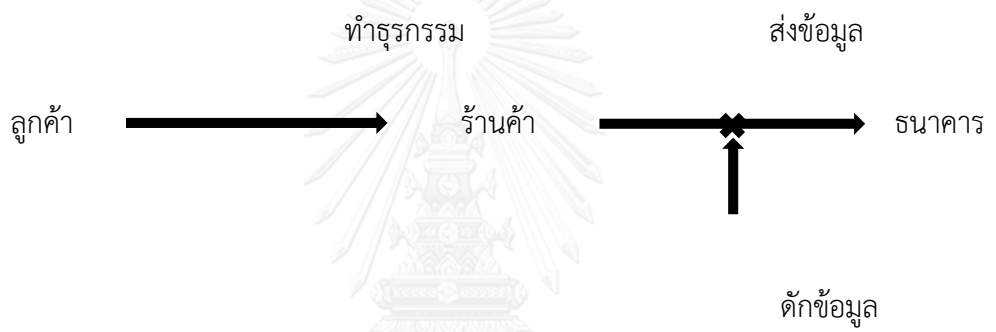

7. การหลอกลวงรูปแบบอื่น ๆ

1) การหลอกลวงทางโทรศัพท์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลส่วนตัว

Chulalongkorn University

การหลอกลวงทางโทรศัพท์นี้มักอาศัยหลักการทางจิตวิทยาหลอกล่อโดยการโทรศัพท์มาหาเหยื่อเพื่อแจ้งข่าวให้เหยื่อตกใจ หรือ อ้างตัวเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ หรืออาจใช้เทคนิคการซ่อนหมายเลขโทรศัพท์ เพื่อปิดบังหมายเลขโทรศัพท์ส่งผลให้เหยื่อไม่สามารถยืนยันผู้ที่โทรศัพท์เข้ามาได้

ตัวอย่างกรณีการหลอกลวงทางโทรศัพท์

นาย A โทรศัพท์หลอกลูกค้าให้หลงเชื่อว่าลูกค้าค้างการชาระหนี้ และบอกว่าจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายกฎหมายของสถาบันการเงิน C หรือเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการอื่น ๆ โทรศัพท์ไปสอบถามข้อมูลเพื่อแก้ไขข้อมูลให้ถูกต้อง

นาย B โทรศัพท์หาลูกค้าโดยอ้างว่าเป็นเจ้าหน้าที่จากสถาบันการเงิน C หรือ

หน่วยงานราชการอื่นๆ ขอข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า เช่น วันเดือนปีเกิด หมายเลขบัตรประชาชน หมายเลขบัตรเครดิต เดบิต ATM Security Code (เลข 3 หลักหลังบัตรเครดิต/เดบิต) เพื่อนำไปปลอมแปลงบัตร หรือซื้อสินค้าทาง internet บอกให้ลูกค้าไปที่ตู้ ATM เพื่อให้โอนเงินให้กลุ่มมิจฉาชีพ

2) การหลอกลวงโดยใช้ระบบโทรศัพท์อัตโนมัติ

การหลอกลวงวิธีการนี้จะใช้ระบบโทรศัพท์อัตโนมัติและหลอกลวงให้เหยื่อเชื่อว่าเป็นระบบยืนยันตัวตน เมื่อเหยื่อตอบโทรศัพท์กลับ มิจฉาชีพจะทำการบันทึกการสนทนา และนำข้อมูลนั้นออกไปใช้ได้

2.2.1 สถิติเกี่ยวกับภัยทางการเงิน พ.ศ.2557-2558[3]

หน่วย:รายการ

เรื่อง	2557	2558
หลอกลวงทางโทรศัพท์	374	238
บัตรอิเล็กทรอนิกส์ถูกใช้โดยผู้อื่น	127	169
หลอกลวงทาง E-mail ,Social media	147	126
สวมรอยปลอมแปลงเอกสาร	141	84
ปลอมแปลงบัตรอิเล็กทรอนิกส์	39	34
อื่น ๆ	181	124
รวมทั้งสิ้น	1,009	775

ตารางที่ 1 แสดงสถิติเกี่ยวกับภัยทางการเงิน พ.ศ.2557-2558

ที่มา: ศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2558

จากลักษณะกลวิธีที่อาชญากรได้ใช้ในการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในข้างต้นนั้น จะเห็นว่ามีวิธีการที่หลากหลาย ที่ผู้เขียนได้ยกกล่าวขึ้นนั้นเป็นเพียงวิธีการส่วนหนึ่งเท่านั้น การที่อาชญากรได้ใช้ประโยชน์จากการได้รับข้อมูลส่วนบุคคลต่าง ๆ นำไปปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาเพื่อใช้ในการกระทำความผิด เบิกจ่ายเงิน รวมถึง การชำระค่าบริการอื่น ๆ ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อฐานะทาง

[3] ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, ",รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ในการให้ข้อมูล/คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียน ปี 2558 (ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2558)" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559. แหล่งที่มา: https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/knownfcc/Documents/stat58.pdf

การเงินของบุคคลผู้ถูกละเมิดสิทธิ และส่งผลต่อความเชื่อมั่นของสถาบันการเงินต่าง ๆ โดยผลกระทบเหล่านี้ได้บั่นทอนระบบเศรษฐกิจของประเทศ และด้วยเหตุที่วิธีการการะทำผิดในลักษณะนี้เห็นผลรวดเร็วและได้ผลตอบแทนทางทรัพย์สินแทบจะทันทีทันใด จึงยิ่งทำให้อาชญากรรมการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นขยายตัวอย่างรวดเร็ว เป็นเครือข่ายอาชญากรรมที่สามารถกระทำความผิดได้ทุกที่ในโลก

2.2.2 วิธีป้องกันการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น[4]

1. รหัสผ่าน (Password) ของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ควรตั้งรหัสผ่านที่ยากต่อการคาดเดาแต่เจ้าของบัตรจะต้องจำได้

2. ไม่จดรหัสผ่านไว้คู่กับบัตร หรือในที่ที่ผู้อื่นสามารถเข้าถึงได้

3. ไม่ใช้รหัสผ่านที่สถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการกำหนดและควรทำลายเอกสารแจ้งรหัสผ่าน

4. ควรเปลี่ยนรหัสผ่านอย่างน้อยทุก 3 เดือน หรือบ่อยกว่านั้น

5. ไม่ควรให้ข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลทางการเงินแก่ผู้อื่น

6. หลีกเลี่ยงการใช้ตู้ ATM ในสถานที่เปลี่ยว เพราะมีโอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะใช้โอกาสติดตั้งเครื่องคัดลอกข้อมูล (Skimmer) ได้ง่าย

7. ก่อนใช้งานตู้ ATM ควรสังเกตช่องเสียบบัตร และบริเวณโดยรอบว่ามีความผิดปกติหรือไม่

8. หลีกเลี่ยงการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ กับร้านค้าที่มีความเสี่ยงทุจริต เช่น สถานบันเทิง สถานบริการน้ำมัน หากมีความจำเป็นต้องใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ควรดูให้บัตรอยู่ในสายตาตลอดเวลา

9. ใช้มือปิดบังรหัสผ่านทุกครั้งเมื่อต้องกดรหัสผ่าน

10. เก็บใบบันทึกรายการทำธุรกรรมทางการเงินทุกครั้ง

---

[4] ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, "กลโกงบัตรต่าง ๆ " [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559. แหล่งที่มา: https://www.1213.or.th/th/finfrauds/CardFraud/Pages/CardFraud.aspx

11. ตรวจสอบการใช้จ่ายผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์อย่างสม่ำเสมอ

12. แจ้งธนาคาร หรือ ผู้ให้บริการที่ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ทันที กรณีบัตรสูญหายหรือถูกขโมย

13. ติดตามข่าวสารเพื่อรู้ทันสถานการณ์การปลอมบัตรเครดิตอยู่เสมอ

2.3 ระบบการชำระเงินของประเทศไทย

ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง กระบวนการชำระเงินระหว่างผู้จ่ายและผู้โอนเงินไปยังผู้รับเงินที่เกิดขึ้นผ่านสื่อ และช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ การชาระเงินผ่านอินเทอร์เน็ต การชาระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น

2.3.1 การให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Payments)

1 บัตรเอทีเอ็ม

บัตรเอทีเอ็ม คือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกโดยธนาคาร ซึ่งผูกกับบัญชี ธนาคารที่ลูกค้าเปิดไว้ เพื่อใช้ในการทาธุรกรรมผ่านตู้เอทีเอ็มในการ ถอนเงิน โอนเงิน หรือชาระเงิน เป็นต้น

2 บัตรเดบิต

บัตรเดบิต คือบัตรที่มีคุณลักษณะเหมือนบัตรเอทีเอ็มแต่สามารถ นำไปใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการที่ร้านค้าที่ร่วมรับบัตรได้ด้วย โดย ยอดเงินที่ต้องชาระจะถูกหักจากบัญชีเงินฝากของผู้ถือบัตรนั้นทันที

3 บัตรเครดิต

บัตรที่ใช้ซื้อสินค้าและบริการแทนการชาระด้วยเงินสด หรือเพื่อใช้เบิกเงินสด โดยมีการกาหนดวงเงินการใช้จ่ายผ่านบัตรและระยะเวลาปลอดดอกเบี้ย เมื่อถึงเวลาชาระหนี้ตามระยะเวลาที่ตกลงกันไว้

4 Internet Payment การชำระเงินผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การชำระเงินผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการชำระค่าสินค้าและ บริการผ่านเครือข่ายอินเตอร์เน็ต ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หรือสื่ออื่น ๆ โดยผู้ซื้อ สามารถเลือกชาระเงินผ่านบัตรเครดิต บัญชีเงินฝาก E-Money เป็นต้น

5 Mobile Payment การชำระเงินทางโทรศัพท์เคลื่อนที่

การชำระเงินทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ลูกค้าสามารถทำธุรกรรมทางการเงินด้วยตนเองผ่านโทรศัพท์มือถือ ซึ่งสามารถทำรายการชำระเงิน หรือโอนเงินได้ตลอดเวลา

6 เหรียญอิเล็กทรอนิกส์แทนเงินสด

การชำระเงินด้วยเหรียญอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการนำเงินสดไปแลกเหรียญที่บันทึกมูลค่าเงินที่แลกไว้ เพื่อนำไปใช้สแกนชำระค่าสินค้าหรือบริการอีกต่อหนึ่ง ตัวอย่างเช่น การสแกนค่าโดยสารรถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT) เป็นต้น

7 เงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จ่ายผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์พกพาอื่น ๆ

การใช้จ่ายผ่านช่องทางนี้เป็นการนำเอาเทคโนโลยี Near Field Communication หรือ NFC ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสื่อสารไร้สายระยะสั้นโดยใช้คลื่นวิทยุความถี่ 13.56 MHz เพื่อให้อุปกรณ์มือถือหรืออุปกรณ์พกพาประเภทอื่น ๆ สามารถสื่อสารระหว่างกันได้เพียงนำโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟน หรืออุปกรณ์พกพาอื่น ๆ ไปแตะกับอุปกรณ์ที่ติดตั้งเครื่องรับสัญญาณ ก็สามารถใช้ชำระค่าสินค้าบริการ เช่น ค่าอาหารเครื่องดื่ม ค่าโดยสาร ค่าตั๋วชมภาพยนตร์ และสามารถใช้แสดงยืนยันตัวตนได้ เป็นต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

2.3.2 ตารางแสดงปริมาณการชำระเงินผ่านระบบการชำระเงินในช่องทางต่าง ๆ[5]

หน่วย: พันรายการ

ลำดับ	รายการ	ธ.ค. 2558	พ.ย. 2558	ต.ค. 2558	ก.ย. 2558	ส.ค. 2558	ก.ค. 2558
1.	เช็คภายในธนาคารเดียวกัน (In house)	4,062	3,829	3,727	4,465	3,982	4,158
2.	เช็คข้ามธนาคาร (Interbank)	5,763	5,924	5,493	5,978	5,778	5,955

[5] ธนาคารแห่งประเทศไทย, "รายงานปริมาณการชำระเงินผ่านระบบการชำระเงินและช่องทางต่าง ๆ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2559. แหล่งที่มา: http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=681&language=TH

3.	การโอนเงินเพื่อลูกค้าผ่าน BAHTNET	302	278	296	300	292	295
4.	การโอนเงินครั้งละหลายรายการ (Bulk Payment)	31,204	29,932	29,509	32,316	29,088	29,803
5.	การโอนเงินภายในธนาคารเดียวกัน (Direct credit)	19,163	17,997	18,414	19,587	17,975	18,615
6.	การหักเงินจากบัญชีภายในธนาคารเดียวกัน (Direct debit)	8,449	8,625	7,896	8,343	7,840	8,033
7.	การโอนเงินข้ามธนาคาร (ITMX Bulk Payment)	3,592	3,310	3,199	4,386	3,273	3,155
8.	การโอนเงินรายย่อยข้ามธนาคาร (Online Retail Funds Transfer: ORFT)	22,104	21,794	21,114	20,750	20,362	20,166
9.	การโอนเงินรายย่อยข้ามธนาคารผ่านเครื่องเอทีเอ็ม	12,475	12,906	12,470	12,720	12,585	12,782
ลำดับ	**รายการ**	**ธ.ค. 2558**	**พ.ย. 2558**	**ต.ค. 2558**	**ก.ย. 2558**	**ส.ค. 2558**	**ก.ค. 2558**
11.	การโอนเงินรายย่อยข้ามธนาคารผ่านสาขา	849	863	850	862	816	825
12.	การโอนเงินภายในธนาคาร (รวมชำระค่าสินค้าบริการ)	64,185	60,243	60,297	56,645	55,873	53,620
13.	การโอนเงิน/ชำระเงินผ่านเครื่องเอทีเอ็ม	24,828	23,896	24,799	24,010	24,277	24,013
14.	การโอนเงิน/ชำระเงินผ่านอินเตอร์เน็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่	39,357	36,347	35,498	32,635	31,596	29,607
15.	การชำระเงินด้วยบัตรพลาสติก (Payment cards)	44,179	40,085	39,790	37,517	39,420	39,017
16.	บัตรเดบิต	5,764	5,207	5,055	4,720	4,868	4,777

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

17.	บัตรเครดิต	38,415	34,878	34,734	32,797	34,552	34,240
18.	เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money)	78,683	77,128	77,863	75,447	78,260	75,884
รวมทั้งสิ้น		250,482	239,215	238,087	233,418	233,055	228,898

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณการชำระเงินผ่านระบบการชำระเงินในช่องทางต่าง ๆ

ที่มา:ธนาคารแห่งประเทศไทย ข้อมูลปรับปรุงเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2559

หมายเหตุ:

1. ธนาคารพาณิชย์บางแห่งรายงานเฉพาะเช็คในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล และข้อมูลรวมสถาบันการเงินเฉพาะกิจบางแห่ง

2. ครอบคลุมรายการโอนเงินภายในธนาคารเดียวกัน ชำระค่าสินค้าและบริการ ผ่านอินเตอร์เน็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดยตัดเงินจากบัญชีเงินฝาก

3. ตั้งแต่ปี 2558 ข้อมูลรวมรายการธุรกรรมบัตรเดบิตที่ออกโดยผู้ให้บริการต่างประเทศที่ใช้ชำระค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขาย หรืออินเตอร์เน็ตภายในไทย

4. ชำระค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขาย หรืออินเทอร์เน็ตภายในไทยและต่างประเทศด้วยบัตรเครดิตที่ออกโดยผู้ให้บริการในไทย และชำระค่าสินค้าและบริการ ณ จุดขาย หรืออินเทอร์เน็ตภายในไทยด้วยบัตรเครดิตที่ออกโดยผู้ให้บริการต่างประเทศ

5. ข้อมูลจากผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ทั้งที่เป็นธนาคารพาณิชย์และผู้ประกอบธุรกิจที่มิใช่สถาบันการเงิน (non-bank) ไม่รวมบัตรประเภท top-up cards

2.3.3 ประโยชน์ของการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์

ประโยชน์ต่อประชาชน

1) สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา
2) ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อทาธุรกรรม
3) ปลอดภัย ลดความเสี่ยงจากการถือเงินสด
4) มีหลักฐานตรวจสอบได้ง่ายทั้งผู้รับและผู้จ่าย
5) มีรูปแบบบริการให้เลือกใช้ได้หลากหลาย

ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและเจ้าของธุรกิจ

1) สะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลา

2) ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อทาธุรกรรม

3) มีช่องทางให้ลูกค้าเลือกใช้บริการชาระเงินได้หลากหลาย

4) ให้บริการลูกค้าได้เร็วขึ้น ไม่ต้องเสียเวลานับแลกเงินหรือเตรียมเงินทอน

5) ลดความผิดพลาดของพนักงานของร้านค้า ในการรับเงิน/ทอนเงิน

6) ลดความเสี่ยงจากการทุจริตของพนักงาน

7) ลดความเสี่ยงจากการถูกโจรกรรมเนื่องจากถือเงินสด

8) ร้านค้าสามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายได้ เนื่องจากมีข้อมูล ที่เก็บอยู่ในระบบ

จากกรณีการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และระบบการชำระเงินของประเทศไทยที่ได้ยกอ้างข้างต้น จะเห็นได้ว่าปริมาณการชำระเงินผ่านระบบการชำระเงินในช่องทางต่าง ๆ มีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้บริการผ่านช่องทางของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงการให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้สะดวก รวดเร็วมากขึ้น การซื้อความสะดวกสบายที่ได้รับจากบัตรเงินเคลื่อนที่เหล่านี้ เปรียบเสมือนดาบสองคมที่ให้ทั้งผลดีและผลเสียตามมา ทั้งต่อตัวผู้ถือบัตรเอง และสถาบันการเงินหรือผู้ให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผลเสียที่ได้รับนั้นย่อมส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและระบบการชำระเงินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการออกกฎหมายมาควบคุมดูแล และบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment)[6]

ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) เป็นระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อรองรับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความนิยมของการใช้งานระบบอินเตอร์เน็ต และโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เติบโตอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังจึงได้มีการผลักดันนโยบาย

[6] กระทรวงการคลัง, "ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ" [ออนไลน์] เข้าถึงเมื่อ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2559. แหล่งที่มา: www.epayment.go.th

National e-payment ขึ้นมาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา และได้เป็นรูปเป็นร่างชัดเจนเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2558 เป็นต้นมา โดยรัฐบาลด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้กำหนดหลักการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-payment) และได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผน ทั้งนี้ ได้กำหนดให้ดำเนินการโครงการสำคัญอื่น ๆ ควบขนานกันไป

2.4.1 โครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์ National e-Payment

2.4.1.1 ระบบการชำระเงินแบบ Prompt Pay หรือ Any ID

ระบบการชำระเงินแบบ Prompt Pay หรือ Any ID เป็นการชำระเงินหรือโอนเงินโดยใช้หมายเลขอื่นที่ผู้รับโอนได้ทำการลงทะเบียนกับสถาบันการเงิน ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงการชำระเงินหรือการโอนเงินที่ปกติจะใช้หมายเลขบัญชีธนาคารที่มีตัวเลขจำนวนหลายหลัก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจดจำ แต่สำหรับระบบ Prompt Pay หรือ Any ID นี้ ในระยะแรกจะใช้หมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่และหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งทำให้การชำระเงินหรือการโอนเงินระหว่างประชาชนด้วยกัน ประชาชนกับภาคเอกชน หรือประชาชนกับภาครัฐสะดวกสบายและมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งเปิดให้ประชาชนมาลงทะเบียน Any ID กับบัญชีเงินฝาก แล้วเสร็จภายในวันที่ 15 กรกฎาคม 2559 ทั้งนี้ ยังมีเป้าหมายการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) พัฒนาระบบสำหรับให้บริการจ่ายสวัสดิการ โดยใช้หมายเลขประจำตัวประชาชนให้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2559

2) พัฒนาระบบสำหรับการให้บริการชำระเงินผ่านเบอร์โทรศัพท์ให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม 2559

3) พัฒนาระบบสำหรับการให้บริการชำระบิลด้วย Any ID ให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม 2559

4) พัฒนาระบบสำหรับเรียกเก็บเงิน เพื่อรองรับการให้บริการ e-Commerce ให้แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2559

เมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่า ระบบการชำระเงินแบบ Prompt Pay หรือ Any ID มีวัตถุประสงค์พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานในการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สะดวกรวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อภาคส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1) ภาคประชาชนสามารถเข้าถึงบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้สะดวก รวดเร็ว และด้วยวิธีการง่ายขึ้น โดยผ่านทางช่องทางการชำระเงินที่หลากหลาย อาทิ การโอนเงิน การชำระเงินตามใบแจ้งหนี้ การชำระค่าสินค้าและบริการออนไลน์ รวมไปถึงการชำระภาษีหรือค่าธรรมเนียมต่าง ๆ แก่หน่วยงานรัฐ นอกจากนี้ การพัฒนาระบบการชำระเงินแบบ Prompt Pay หรือ Any ID นี้เอง ยังมีความสะดวกรวดเร็วในกรณีของประชาชนที่ได้รับเงินช่วยเหลือ เงินสวัสดิการ หรือเงินคืนภาษีที่หน่วยงานรัฐจ่ายให้โดยตรงผ่านการโอนเงินเข้าบัญชีที่ได้ลงทะเบียนไว้

2) ภาคธุรกิจมีช่องทางทางธุรกิจในการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นจากการใช้ ID ที่ผู้ใช้บริการได้ลงทะเบียนไว้แทนหมายเลขบัญชีเงินฝากด้วยต้นทุนทางธุรกิจที่เหมาะสม ทั้งยังเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจแก่ผู้ประกอบการต่าง ๆ โดยเฉพาะการชำระค่าสินค้าและบริการออนไลน์ ซึ่งจะอำนวยความสะดวกและสร้างความเชื่อมั่นจากผู้ใช้บริการได้

3) ภาครัฐสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการโอนเงินจากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐสู่ประชาชน เช่น การโอนเงินสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนโดยตรง การคืนภาษีเงินได้เข้าบัญชีเงินฝากผู้เสียภาษี โดยใช้หมายเลขประจำตัวประชาชน ซึ่งจะช่วยให้การใช้จ่ายเงินของรัฐมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ลดปัญหาการทุจริตในภาครัฐจากการใช้จ่ายเงินสดหรือเช็คได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ ยังเป็นฐานรองรับระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งช่วยให้การจัดเก็บข้อมูลภาษีครอบคลุมและทั่วถึงยิ่งขึ้น

4) ภาพรวมทางเศรษฐกิจถือเป็นการช่วยลดต้นทุนการบริหารจัดการเงินสดในประเทศทุกภาคส่วน ทั้งยังช่วยลดปัญหาเศรษฐกิจนอกระบบจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และทำให้การหมุนเวียนเงินในระบบเศรษฐกิจเกิดความคล่องตัว นอกจากนี้ การนำข้อมูลการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยในการวิเคราะห์วางแผนกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ภายใต้ระบบการชำระเงินจะเห็นได้ว่าการชำระเงินและการโอนเงินเป็นบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ระดับพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการเคลื่อนย้ายเงินในระบบเศรษฐกิจของประเทศในปัจจุบัน และมีความเกี่ยวโยงถึงกันกันกับทุกภาคส่วน เช่น การโอนเงินเพื่อการชำระค่าสินค้าและบริการของภาคเอกชน การโอนเงินระหว่างบุคคล หรือ การโอนเงินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และเงินสวัสดิการจากทางภาครัฐ การที่ประเทศมีระบบการชำระเงินและการโอนเงินที่ปลอดภัย สะดวก รวดเร็ว และน่าเชื่อถือ ย่อมจะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ดำเนินไปด้วยดี ทั้งยังเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจระหว่างประเทศ

โครงการระบบการชำระเงินแบบ Prompt Pay หรือ Any ID จึงเป็นโครงการที่พัฒนาระบบการชำระเงินระดับพื้นฐานของประเทศให้สามารถรองรับการชำระเงินหรือการโอนเงินระหว่างธนาคารซึ่งสามารถใช้หมายเลข หรือรหัสใด ๆ (Any ID) ที่เจ้าของบัญชีเป็นผู้กำหนด ในการระบุผู้รับโอน ตัวอย่างเช่น หมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน หมายเลขบัญชีของธนาคาร หมายเลขกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Wallet ID) หรือ e-mail addressเพื่อลงทะเบียนกับสถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการชำระเงินในการผูกกับบัญชีธนาคาร หรือ หมายเลขกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Wallet ID) ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนได้เข้าถึงบริการทางการเงินที่สะดวกรวดเร็วและมีความปลอดภัยยิ่งขึ้น และจะเป็นพื้นฐานของการบริการทางการเงินต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต

2.4.1.2 การขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์

การขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงบริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายการใช้บัตรเดบิตที่มีค่าธรรมเนียมต่ำแทนเงินสด ในขณะเดียวกันจำเป็นที่ต้องเพิ่มอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้รับชำระเงินที่เป็นร้านค้าในทุกพื้นที่ รวมไปถึงหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงินหรือรับชำระเงินให้แพร่หลายยิ่งขึ้นการขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์นี้จึงเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนอีกทางหนึ่ง

บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเอทีเอ็มหรือบัตรเดบิต นับเป็นเครื่องมือที่ช่วยยกระดับการใช้จ่ายเงินของประชาชน ทั้งยังสนับสนุนให้ประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ ได้เข้าถึงการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย เหตุเพราะเป็นสื่อการชำระเงินที่ประชาชนคุ้นเคยมากกว่าประเภทอื่น ในกรณีของต่างประเทศพบว่า ประเทศที่มีการพัฒนาแล้วมีการใช้บัตรเดบิตแทนการชำระเงินด้วยเงินสดอย่างกว้างขวาง ซึ่งช่วยผลักดันให้ประเทศเข้าสู่การชำระเงินอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ดี ในส่วนของประเทศไทยจะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่นิยมใช้บัตรเดบิตในการถอนเงินสดจากตู้เอทีเอ็มมากกว่าใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการ และยังพบว่าร้านค้าที่รับชำระค่าสินค้าหรือบริการด้วยบัตรเดบิตนี้ยังมีไม่แพร่หลายนัก ซึ่งส่วนใหญ่มักอยู่ในเขตเมืองหรือแหล่งท่องเที่ยวใหญ่ ๆ และร้านค้าส่วนใหญ่พอใจที่จะรับชำระด้วยเงินสดมากกว่า หรือรับชำระเงินด้วยบัตรแต่กำหนดวงเงินในการชำระขั้นต่ำไว้ เนื่องจากร้านค้าต้องรับภาระค่าธรรมเนียมการรับบัตร

(Merchant Discount Rate) และค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องสูง นอกจากนี้ สถาบันการเงินผู้รับบัตรต่างมีต้นทุนการวางเครื่องรับบัตรสูง

โครงการขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นการส่งเสริมการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ค่าธรรมเนียมต่ำแทนการชำระด้วยเงินสดเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ รวมถึงการกระจายอุปกรณ์รับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่อง EDC เครื่องรูดบัตรมือถือ (MPOS) และ Mobile Application ตามความเหมาะสมของร้านค้าในแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ภาครัฐยังสามารถใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ในการจ่ายเงินสวัสดิการ หรือการจ่ายเงินคืนภาษีสู่ประชาชนโดยตรง เอื้อต่อการสร้างสังคมสมัยใหม่แบบ Cashless Society ทั้งยังเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันภาคธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ โครงการขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์มีเป้าหมายการดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

1) กำหนดให้นิติบุคคลติดตั้งอุปกรณ์รับชำระเงินแล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 2559

2) กำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานราชการตั้งอุปกรณ์รับชำระเงินแล้วเสร็จภายในเดือนกรกฎาคม 2559

3) กำหนดให้ผู้ให้บริการวางอุปกรณ์ที่มีความพร้อมในการรับชำระเงินแล้วเสร็จภายในเดือนสิงหาคม 2559

โครงการขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นการพัฒนาการให้บริการการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์อย่างครบวงจรเพื่อส่งเสริมการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์แทนเงินสดทุกภาคส่วน ดังนี้

1) ภาคประชาชนสามารถเข้าถึงการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้สะดวกรวดเร็วและมีความปลอดภัยมากกว่าการพกพาเงินสด ด้วยค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

2) ภาคเอกชนสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ ทั้งยังช่วยลดต้นทุนในการจัดการและให้บริการด้านเงินสดและเช็ค โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ลดโอกาสการทุจริตจากการใช้จ่ายเงินสด เป็นการเพิ่มโอกาสการแข่งขันทางธุรกิจทางหนึ่ง

3) ภาครัฐสามารถเข้ามาบริหารจัดการการจ่ายเงินสวัสดิการหรือเงินช่วยเหลือต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั่วถึง และรวดเร็วตรงกลุ่มเป้าหมาย ลดความผิดพลาดซ้ำซ้อน ช่วยให้การทำงานของรัฐมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ รวมทั้งมีข้อมูลการใช้จ่ายของประชาชน

ที่ได้รับความช่วยเหลือเพื่อนำมากำหนดจัดสรรเงินและรูปแบบสวัสดิการในอนาคตที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น

2.4.1.3 ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการพัฒนาระบบการจัดทำและการนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-tax Invoice) และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ (e-Receipt) เพื่ออำนวยความสะดวกและเป็นการลดขั้นตอนในการจัดทำใบกำกับภาษี รวมถึงการนำส่งรายงานการทำธุรกรรมทางการเงิน และการนำส่งภาษีในกรณีที่มีการชำระเงินผ่านระบบ e-Payment โดยคาดว่าระบบใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-tax Invoice) และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ (e-Receipt) จะพร้อมใช้ในเดือนมกราคม 2560 ทั้งนี้ ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

1) กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกให้ภาคเอกชนจัดทำและส่งมอบใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ได้ง่ายขึ้น

2) จัดส่งใบกำกับภาษีผ่านภาพ Centrally signed e-mail แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม 2559

สำหรับโครงการระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์จะเอื้อประโยชน์ในอนาคตเมื่อมีการชำระเงินผ่านระบบ e-Payment ซึ่งเชื่อมโยงระบบการชำระภาษีเข้ากับระบบการชำระค่าสินค้าและค่าบริการ โดยถือเป็นการชำระภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายในขณะที่ทำธุรกรรมชำระสินค้าและบริการผ่านสถาบันการเงิน ดังนี้ ผู้ประกอบการจึงไม่จำเป็นต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย และทำหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่ายอีก ซึ่งจะช่วยลดขั้นตอนการชำระภาษีและการนำส่งภาษีให้มีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

2.4.1.4 โครงการ e-Payment ภาครัฐ

โครงการ e-Payment ภาครัฐ เป็นการบูรณาการข้อมูลสวัสดิการสังคม และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการรับจ่ายเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ ควบคู่ไปกับการจ่ายเงินให้แก่ประชาชนโดยตรงผ่านระบบ Any ID ซึ่งจะช่วยให้รัฐสามารถจ่ายเงินช่วยเหลือหรือเงินสวัสดิการให้แก่ประชาชนได้ตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งยังช่วยลดข้อผิดพลาด ลดการทุจริต และลดความซ้ำซ้อนในการจ่ายเงิน ซึ่งโครงการ e-Payment ภาครัฐ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

1) โครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม เป็นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกลางที่ช่วยให้ภาครัฐจ่ายเงินช่วยเหลือและเงินสวัสดิการให้แก่ประชาชนโดยตรงได้ตามกลุ่มเป้าหมาย ทั้งยังช่วยให้รัฐสามารถนำข้อมูลไปประเมินเพื่อจัดสรรเงินช่วยเหลือหรือเงินสวัสดิการต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการรับจ่ายเงินภาครัฐทางอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์ให้หน่วยงานรัฐสามารถรับชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ เป็นการเพิ่มช่องทางการให้บริการรับชำระเงินค่าบริการจากประชาชนให้กับหน่วยงานรัฐ และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านการเงินของภาครัฐให้ถูกต้องรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ อันจะส่งผลดีต่อระบบการชำระเงินโดยรวมของประเทศ โดยมีการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

2.1) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บและนำส่งเงินภาครัฐ

- ส่งเสริมให้หน่วยงานราชการสามารถรับชำระเงินผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางการรับชำระเงินและค่าบริการต่าง ๆ มากขึ้น โดยผ่านระบบ ATM, Bill Payment หรือ Internet Banking เป็นต้น

- รองรับระบบการนำเงินส่งคลังด้วยเงินสด โดยจะพัฒนาระบบกลางรับเงินและนำส่งคลังด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment Portal of Government)

2.2) เพิ่มประสิทธิภาพการเบิกเงินและจ่ายเงินของภาครัฐ

สำหรับโครงการ e-Payment ภาครัฐ ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินการ ดังนี้

1) กำหนดจ่ายเงินให้ส่วนราชการด้วยวิธีการโอนเงินผ่านระบบการจ่ายเงินอิเล็กทรอนิกส์ของกรมบัญชีกลางโดยตรงให้ครบทุกส่วนราชการ แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2559

2) กำหนดโอนเงินสวัสดิการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคารแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2559

3) ส่งเสริมระบบการรับจ่ายเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานภาครัฐแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2559

4) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บ นำส่ง และเบิกจ่ายเงินของหน่วยงานภาครัฐแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2559

จากโครงการ e-Payment ภาครัฐนี้เอง ทำให้ประชาชนที่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐได้รับสิทธิตามที่ควรได้รับและมั่นใจว่าเงินช่วยเหลือนั้นถึงมือประชาชนโดยตรง ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในพื้นที่ห่างไกลจะสามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน และ บริการ e-Payment ได้อย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วยค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม โดยใช้หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน หรือหมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ได้ลงทะเบียนไว้ นอกเหนือจากหมายเลขบัญชีเงินฝากของสถาบันการเงิน

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้คุ้นชินกับการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แทนการใช้เงินสดนี้เอง จะช่วยส่งเสริมร้านค้าต่าง ๆ ให้เข้าสู่ระบบ e-Payment ได้รวดเร็วและกว้างขวางมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการรับจ่ายเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ ทำให้รัฐสามารถบริหารจัดการงบประมาณได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามสถานการณ์ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สามารถตรวจสอบการดำเนินการได้ทุกขั้นตอนอันเป็นการลดการทุจริตภาครัฐได้

2.4.1.5 การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการเข้าสู่ระบบ e-Payment

กำหนดให้ทุกหน่วยงานร่วมกันประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการใช้ e-Payment และออกมาตรการจูงใจต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการใช้ระบบ e-Payment แทนเงินสดและเช็ค

2.4.2 คณะกรรมการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ National e-Payment

คณะกรรมการขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ National e-Payment แต่งตั้งโดยนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2559 กำหนดให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธาน โดยมีกรรมการเป็นผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน และเลขานุการร่วมจากผู้แทนกรมสรรพากร และผู้แทนจากธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ได้แต่ตั้งคณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการระบบการชำระเงินแบบ Any ID และการขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นประธาน

2) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีอธิบดีกรมสรรพากรเป็นประธาน

3) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการ e-Payment ภาครัฐ โดยมีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน

4) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการให้ความรู้และส่งเสริมการใช้ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธาน

ระบบ National e-Payment ถือเป็นการสร้างระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยให้ทันสมัยและเป็นสากลมากขึ้น เป็นแนวคิดสังคม Digital Economy หลายประเทศที่พัฒนาแล้วในยุโรปรวมถึงประเทศสหรัฐอมริกาได้หันมาชำระค่าสินค้าและบริการผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย เพื่อลดการใช้เงินสด ทั้งยังเป็นการช่วยลดต้นทุนในการผลิตธนบัตรและต้นทุนทางการเงินด้านอื่น ๆ ได้มหาศาล การที่ประเทศไทยริเริ่มนำระบบนี้มาใช้จะช่วยเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและการแข่งขันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ และเพื่อรองรับการชำระเงินที่ได้มาตรฐานสอดรับกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เติบโตอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

จากการสำรวจโดยบริษัท มูดี้ส์ อนาลิติคส์ พบว่าในระหว่างปีพ.ศ.2554-2558 จำนวนการทำธุรกรรมและมูลค่าของการชำระเงินผ่านระบบ e-Payment นั้น ได้เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศไทยกว่า 1.13 แสนล้านบาท อัตราการเติบโตของ GDP มาจากการชำระเงินผ่านระบบ e-Payment ที่เติบโตกว่าสามเท่าตัว เป็นผลพลอยได้ให้เกิดการสร้างงานกว่า 75,730 อัตราต่อปี ดังนั้นนโยบาย National e-Payment ของรัฐที่เหมาะสมย่อมช่วยพัฒนาระบบการเงินและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงบัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นผลให้การใช้จ่ายผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนเพิ่มขึ้น และกระตุ้นการบริโภคของประชาชนได้

โครงการ National e-Payment จึงเป็นการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินของประเทศไทย ทั้งยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินและเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจในภาพรวม เนื่องจากช่วยลดต้นทุนของประเทศในการบริหารจัดการเงินสด ชักจูงให้เศรษฐกิจนอกระบบกลับเข้าสู่ระบบ ทำให้สามารถตรวจสอบเงินหมุนเวียนในระบบการเงินเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจต่อไป นอกจากนี้ ประชาชนยังสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้สะดวก ปลอดภัย โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้น้อยจะมีช่องทางรับเงินช่วยเหลือหรือเงินสวัสดิการจากรัฐเต็มเม็ดเต็มหน่วยตามกลุ่มเป้าหมาย และช่วยให้การจัดการระบบการเงินของรัฐมี

ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ขณะเดียวกัน โครงการนี้จะช่วยเพิ่มขีดการแข่งขันและสร้างโอกาสทางธุรกิจผ่านช่องทางการชำระเงินที่หลากหลายมากขึ้น

2.5 กฎหมายที่บังคับใช้กับบัตรอิเล็กทรอนิกส์และระบบการชำระเงินของประเทศไทย

2.5.1 ประมวลกฎหมายอาญา

ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญามีอยู่หลายลักษณะด้วยกัน ในที่นี้ผู้เขียนขอยกกล่าวเฉพาะกรณีการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา269/1

มาตรา 269/1 บัญญัติว่า ผู้ใดทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เติมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริง หรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์

ข้อพิจารณา

1 . ความผิดตามมาตรานี้ เป็นความผิดที่เป็นลักษณะพิเศษหรือบทเฉพาะของความผิดฐานปลอมเอกสาร ด้วยเหตุนั้นการบัญญัติองค์ประกอบความผิดฐานนี้ จึงเป็นไปในทำนองเดียวกับความผิดฐานปลอมเอกสารตามมาตรา 264 แต่มีอัตราโทษที่สูงกว่าความผิดฐานปลอมเอกสาร เพราะเป็นความผิดที่กระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมที่รุนแรงและก่อให้เกิดความเสียหายมากกว่าความผิดฐานปลอมเอกสาร

2 . สิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองสำหรับความผิดฐานนี้ คือ ความมั่นคงและความน่าเชื่อถือของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในฐานะที่เป็นพยานหลักฐานอันสำคัญ หรือเป็นเงื่อนไขแห่งการเข้าถึงสินค้า บริการ หรือทรัพย์สินของผู้อื่น[7]

3 . องค์ประกอบความผิด ตามมาตรานี้จะต้องมีครบ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

3.1 การกระทำ : ต้องมีการกระทำประการใดประการหนึ่งใน 2 ประการ คือ

1. การทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด หรือ
2. เติมหรือตัดทอนข้อความหรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงในกรณีนี้สามารถแยกพิจารณาออกได้เป็นสองกรณีกล่าวคือ

[7] สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่, เกร็ดกฎหมายอาญา (กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์, 2551), หน้า. 71

1. การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด หมายถึง บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้ทำขึ้น องค์ประกอบในส่วนของการปลอม บัตรอิเล็กทรอนิกส์ในกรณีนี้ จึงมีประเด็นเฉพาะในเรื่องของผู้ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ กล่าวคือ เป็นการหลอกลวงเกี่ยวกับตัวบุคคลที่เป็นผู้ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และไม่ใช่ประเด็นในเรื่องของความถูกต้องของข้อความในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยเหตุนี้ บัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงอาจเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมได้แม้ว่าข้อความในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ จะตรงต่อความเป็นจริง ในทางกลับกัน ข้อความในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ตรงต่อความจริงอาจเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงได้ ถ้าผู้ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงเป็นคนออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว

2. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริง ในกรณีดังกล่าวมีเงื่อนไขว่าวัตถุที่ถูกกระทำจะต้องเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริง การแก้ไขเปลี่ยนแปลง หมายถึงทุก ๆ กรณีของการแก้ไขเนื้อหาของการพิสูจน์ข้อเท็จจริงและเนื้อหาของข้อความในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ที่ทำขึ้นในภายหลังโดยปราศจากอำนาจจนทำให้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวแตกต่างไปจากเดิม การแก้ไขเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะต้องทำให้เกิดภาพที่ว่าบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีอยู่แต่เดิมและผู้ที่ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวก็ได้ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีข้อความตามที่ถูกแก้ไขไว้แต่แรก อยู่แล้ว เช่น เปลี่ยนแปลงวันที่เดิมให้เป็นวันที่ที่ยังมีผลบังคับใช้ การเปลี่ยนแปลงชื่อหรือภาพของผู้ถือบัตร หรือการเปลี่ยนแปลงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีของกระเป๋าสตางค์อิเล็กทรอนิกส์

3.2 พฤติการณ์ประกอบการกระทำ : การปลอมหรือแปลงบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นจะต้องกระทำโดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ซึ่งไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิด หากแต่เป็นเงื่อนไขแห่งการลงโทษในทางภาวะวิสัย ด้วยเหตุนี้ ผู้กระทำ จึงไม่จำต้องรู้ว่าการกระทำของตนนั้นน่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนหรือไม่

3.3 องค์ประกอบภายในต้องมีครบสองประการกล่าวคือ

1) เจตนาธรรมดา กล่าวคือ ผู้กระทำจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ ของบัตรอิเล็กทรอนิกส์และต้องการที่จะทำปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงและ

2) เจตนาพิเศษ เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงหรือเพื่อใช้ ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด หมายถึง การที่ผู้กระทำได้หลอกลวงบุคคลอื่น เกี่ยวกับความจริงแท้ของบัตรอิเล็กทรอนิกส์และจากผลของการหลอกลวงดังกล่าวต้องการที่จะให้บุคคลอื่นกระทำการใดๆที่มีผลในทางกฎหมายที่สำคัญ

3.4 . ความผิดในส่วนการกระทำตามมาตรานี้แยกเป็น 2 กรณี

กรณีที่ 1 คือ การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใดและ

กรณีที่ 2 คือ การแปลงบัตรอิเล็กทรอนิกส์ด้วยการเติมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริง ซึ่งทั้งสองกรณีถือเป็นการกระทำความผิดฐานปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ทั้งสิ้น การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ คือ การทำเลียนแบบบัตรที่แท้จริง

ศาลฎีกาที่ 5598/2540 วินิจฉัยว่า จำเลยปลอมบัตรเครดิตธนาคารแล้วใช้บัตรเครดิตดังกล่าวรูดกับเครื่องรูดบัตรเครดิตซึ่งธนาคารให้ไว้แก่จำเลยและปลอมสลิปของบุคคลหลายคนเพื่อแสดงว่าผู้เป็นเจ้าของบัตรได้ซื้อหรือใช้บริการด้วยบัตรเครดิต เป็นการปลอมเอกสารสิทธิและใช้เอกสารสิทธิปลอมการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์สามารถทำได้หลายวิธี เช่น การนำข้อมูลที่แท้จริงของบัตรอิเล็กทรอนิกส์มาพิมพ์ข้อมูลลงบนแถบแม่เหล็กบันทึกข้อมูลของบัตรโดยเครื่องมือที่เรียกว่า Embossing machine ข้อมูลที่ถูกบันทึกได้แก่ หมายเลขบัญชี หมายเลขบัตร วันหมดอายุ ชุดตัวเลขที่ธนาคารซึ่งออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้เข้ารหัสไว้ หลังจากนั้นผู้กระทำผิดจะลงลายมือชื่อในบัตรแล้วนำไปซื้อสินค้าและบริการ โดยร้านค้าจะไม่ทราบว่าเป็นบัตรปลอมเนื่องจากลายมือชื่อตรงกับในบัตร

2.5.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544

แม้ว่าการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จะมีบทบาทและได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน แต่การทำธุรกรรมดังกล่าวก็มีความแตกต่างจากวิธีการทำธุรกรรมแบบทั่วไปที่กฎหมายรองรับอยู่มาก ด้วยมีการนำเทคโนโลยี และเทคนิควิธีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ จึงทำให้กฎหมายที่มีใช้อยู่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ จึงส่งผลให้ต้องมีการออกกฎหมายรับรองสถานะข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลเสมอกับการทำด้วยหนังสือ ตลอดจนรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นที่ยอมรับ และมีผลในทางกฎหมายเฉกเช่นการทำธุรกรรมทั่วไป พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ฉบับนี้จึงเปรียบเป็นหลักกฎหมายที่สำคัญที่ใช้บังคับกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท โดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้ให้คำนิยาม

“อิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กตรอน ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ เช่นว่านั้น

“ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ธุรกรรมที่กระทำขึ้นโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

และในมาตรา 7 ได้บัญญัติว่า ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

จากคำนิยามและหลักกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากฎหมายให้ความสำคัญและรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลและธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งรวมไปถึงการทำธุรกรรมผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นภัยคุกคามต่อเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินในปัจจุบัน นอกจากพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ และข้อบังคับเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ยังเล็งเห็นว่าควรกำหนดให้มีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหน่วยงานกำกับดูแลที่มีอำนาจหน้าที่เฉพาะเกี่ยวกับการวางแผน ส่งเสริม พัฒนา และดำเนินกิจการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขันในระดับนานาชาติ

2.5.3 พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551

พระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ.2551 ตราขึ้นเพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ และโครงสร้างของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นสถาบันหลักสำคัญของประเทศในการดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพทางการเงิน และระบบการชำระเงิน โดยทีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและมาตรการที่จำเป็นในแต่ละด้าน เพื่อให้ระบบสถาบันการเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของโลกที่มีการแข่งขันและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากล เช่น กำหนดให้มีคณะกรรมการระบบการชำระเงิน กำหนดให้มีการจัดตั้งหรือสนับสนุนการจัดตั้งระบบการชำระเงิน และกฎหมายยังกำหนดให้ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการกิจการและปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

2.5.4 พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551

แต่เดิมการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ อยู่ภายใต้บทบังคับของกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์แล้วแต่กรณี พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ.2551 จึงตราขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และกำกับดูแลการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษสำหรับความผิดที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.5.5 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2551

มาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกานี้ ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์และบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ไว้ว่า

“การชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การโอนสิทธิการถือครองเงิน หรือการโอนสิทธิการถอนเงิน หรือหักเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้ใช้บริการที่เปิดไว้กับผู้ให้บริการด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือบางส่วน

“บัตรอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา

“บัตรเครดิต” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อใช้ชำระสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใด แทนการชำระด้วยเงินสด หรือเพื่อใช้เบิก ถอน โอน หรือทำธุรกรรมอื่นใดที่เกี่ยวกับเงิน และผู้ให้บริการจะเรียกให้ผู้ใช้บริการชำระเงินภายหลัง

“บัตรเดบิต” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อใช้ชำระสินค้า ค่าบริการ หรือค่าอื่นใด แทนการชำระด้วยเงินสด หรือเพื่อใช้เบิก ถอน โอน หรือทำธุรกรรมอื่นใดที่เกี่ยวกับเงิน ตามมูลค่าของเงินที่ผู้ใช้บริการได้ฝากไว้กับผู้ให้บริการ

“เงินอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ให้บริการออกให้แก่ผู้ใช้บริการซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยมีการชำระเงินให้แก่ผู้ให้บริการล่วงหน้า เพื่อนำไปใช้ชำระสินค้าค่าบริการหรือค่าอื่นใดแทนการชำระด้วยเงินสด และได้มีการบันทึกมูลค่าหรือจำนวนเงินที่ชำระไว้ล่วงหน้า

จากนิยามดังกล่าวจะเห็นว่ามาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกานี้ได้ให้คำนิยามบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา และได้ให้คำนิยามของบัตรเครดิต บัตรเดบิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ไว้อย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการตีความและเพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

อนึ่ง พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการควบคุมดูแลธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2551 ตราขึ้นเพื่อให้สอดรับกับเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความก้าวหน้าและซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ กอปรกับธุรกิจบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ มีมูลค่าโดยรวมทางเศรษฐกิจสูง และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ผู้ให้บริการเกี่ยวกับธุรกิจประเภทนี้จึงไม่ได้มีแต่เพียงสถาบันการเงินอีก

ต่อไป แต่ยังมีผู้ให้บริการอื่น ๆ ที่กฎหมายควบคุมดูแลไม่ทั่วถึง พระราชกฎีกาฉบับนี้จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบในการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงกำหนดให้มีการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย เพื่อประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลภายใต้กฎหมาย ทั้งเป็นการส่งเสริมการให้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชน

2.5.6 พระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ พ.ศ.2549

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ตราขึ้นเพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐมีระบบการบริการโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสามารถบริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง สะดวกและรวดเร็ว ทั้งวางหลักเกณฑ์วิธีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้มีมาตรฐานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ประกอบกับเป็นไปตามมาตรา 35 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ที่บัญญัติให้ คำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน การประกาศหรือการดำเนินการใด ๆ ตามกฎหมายกับหน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐ ถ้าได้กระทำในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาแล้วให้ถือว่ามีผลโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดในเรื่องนั้น

2.5.7 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยวิธีการแบบปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2553

ด้วยมีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัย มีการนำข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ประโยชน์มากขึ้น และการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำได้ง่ายขึ้น พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้จึงตราขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการและรักษาความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตามมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 ที่บัญญัติให้ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ใดที่ได้กระทำตามวิธีการแบบปลอดภัยที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ให้สันนิษฐานว่าเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้ อีกทั้ง

พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ยังกำหนดวิธีการแบบปลอดภัยสำหรับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญของประเทศเพื่อความมั่นคงสงบเรียบร้อยของประเทศอีกด้วย

2.6 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของประเทศไทย

แม้ว่าระบบการชำระเงินผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกด้านการเงิน และสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล แต่ในขณะเดียวกันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเหล่านี้ก็เป็นสิ่งล่อใจให้อาชญากรประยุกต์กลวิธีต่าง ๆ รวมถึงการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการก่ออาชญากรรมสร้างความเสียหายให้กับเศรษฐกิจภาพรวม ทั้งการท่องเที่ยว,ความเชื่อมั่นของสถาบันการเงิน และภาพลักษณ์ของประเทศ ที่กำลังเป็นปัญหาขยายวงกว้างไปทั่วโลก อาจกล่าวได้ว่าอาชญากรรมปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทอื่น ๆ โดยอาชญากรรมทุจริตบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่สำคัญและพบการกระทำผิดบ่อยที่สุดในปัจจุบัน ได้แก่ การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดนการนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นมาใช้ได้ขยายไปถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ E-Payments ต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การทำธุรกรรมสั่งซื้อสินค้าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งยากต่อการพิสูจน์ทราบตัวผู้ถือบัตรที่แท้จริง ประกอบกับผู้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะถูกละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลได้ง่าย

ในส่วนของประเทศไทยนั้นได้ตระหนักถึงปัญหาสำคัญเหล่านี้ โดยจะเห็นว่ามีการเร่งผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ออกมามากขึ้น ซึ่งครอบคลุมไปถึงระบบการชำระเงินทั้งระบบด้วย ทั้งออกพระราชบัญญัติ และกฎหมายลูกต่าง ๆ เช่น พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสร้างเสถียรภาพทางการเงินให้เข้มแข็ง

อย่างไรก็ดี แม้กฎหมายที่เกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และระบบการชำระเงินของไทยจะบัญญัติออกมาได้อย่างครอบคลุมแล้วนั้น แต่ก็ยังมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายปรากฏอยู่ เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะกรณีศึกษาเรื่องการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น มักเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ซึ่งในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ ผู้กระทำความผิดมักใช้เทคนิควิธีที่ซับซ้อนเปลี่ยนรูปแบบไปเรื่อย ๆ และมีกลโกงต่าง ๆ กระทำเป็นเครือข่าย ได้รับผลตอบแทนสูง อัตราการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นจึงขยายเป็นวงกว้างและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงต้องอาศัยเจ้าหน้าที่รัฐที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูงจำนวน

มากเพื่อให้เพียงพอกับคดีบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีปริมาณมากขึ้น อีกทั้งเครื่องมือตรวจสอบที่ทันสมัย ซึ่งภาครัฐยังขาดแคลนในส่วนนี้ ประกอบกับยังขาดความร่วมมือในการแก้ปัญหากับภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้กฎหมายที่ประกาศใช้อยู่ยังไม่สามารถบังคับใช้กับผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 3
กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการฟอกเงิน

ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีการพัฒนาให้รวดเร็วทันสมัยและมีการสร้างเครือข่ายในการเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลดีสำหรับประชาคมโลกในเรื่องความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว รวมถึงประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศหลาย ๆ ด้าน แต่ในทางตรงข้ามสิ่งเหล่านี้กลับเป็นดาบสองคมที่อาชญากรทางเศรษฐกิจใช้เป็นช่องทางในการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการฟอกเงินและการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งกลายมาเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกที่สร้างความเสียหายทั้งทางเศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร และสังคม ในทุกภาคส่วน

เนื่องจากอาชญากรทางเศรษฐกิจมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขั้นสูงที่มีความสลับซับซ้อนมาใช้ในกระบวนการกระทำความผิดประกอบกับมีรูปแบบการกระทำผิดที่เป็นเครือข่าย ทำให้การกระทำผิดสามารถกระจายไปบริเวณกว้าง และส่งผลกระทบอย่างรุนแรงยากแก่การบังคับใช้กฎหมายที่ยังมีช่องโหว่ ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างคลอบคลุมและมีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องยากแก่การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ปัจจุบันคงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่า ธุรกิจธนาคารเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่มีการขยายตัวและแข่งขันด้านบริการและผลิตภัณฑ์สูง ทั้งธนาคารรัฐและธนาคารพาณิชย์เองต่างก็ออกผลิตภัณฑ์หลากหลายที่จูงใจลูกค้า รวมทั้งมีการเดินนโยบายการตลาดเชิงรุก มีโปรโมชั่นลด แลก แจก แถม อย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับกับความต้องการทางบริการด้านการเงินที่นับวันยิ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นจามลำดับ และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเงินในอันดับต้น ๆ ที่มีการเติบโตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเพราะสังคมปัจจุบันประชาชนเน้นความสะดวกสบาย รวดเร็ว และเน้นเรื่องความปลอดภัยที่จะไม่ต้องพกพาเงินสด ดังนี้ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นสิ่งจูงใจให้ประชาชนหันมาใช้บริการมากขึ้น ประกอบกับธนาคารเองให้ความสำคัญ ลด แลก แจกพ้อยท์หรือลดค่าธรรมเนียมแรกเข้า หรือค่าธรรมเนียมรายปีให้กับลูกค้า ธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงให้ผลประโยชน์ทางการเงินได้อย่างมหาศาล ทั้งในส่วนของสถาบันการเงินเอง และตัวลูกค้า และด้วยเหตุนี้เองจึงเป็นสิ่งจูงใจให้อาชญากรหาช่องทางในการเข้ามาแสวงหาประโยชน์ได้

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542,หลักกฎหมายอาญาในความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์

รวมถึงกฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อระบบการชำระเงินของประเทศไทยทั้งนี้ เพื่อให้เนื้อหาสาระทั้งหมดมีความครอบคลุมและสมบูรณ์

3.1.1 ประวัติความเป็นมาของกฎหมายฟอกเงิน

จากการสันนิษฐานพบว่าการฟอกเงินน่าจะเกิดครั้งแรกประมาณ 2000 ปีก่อนคริสตกาลในประเทศจีน โดยกลุ่มพ่อค้าชาวจีนฐานะร่ำรวยสมัยนั้น ทำการปกปิดทรัพย์สินเงินทองโดยนำเงินลงทุนทำธุรกิจในต่างแดน เพื่อจงใจหลีกเลี่ยงภาษีกับทางการ ต่อมาการฟอกเงินนั้นได้พัฒนาหลากหลายรูปแบบ และขยายวงไปสู่ประเทศต่าง ๆ จนกลายเป็นเครื่องมือของผู้กระทำผิดในการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบ ตัวอย่างเช่น ค.ศ.1920 รัฐใหญ่ ๆ ของสหรัฐอเมริกา มีกลุ่มพ่อค้าและนักธุรกิจที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือแวดวงนักธุรกิจ ที่เรียกกันว่า “มาเฟีย” โดยเบื้องหน้าทำธุรกิจถูกกฎหมายแต่เบื้องหลังเป็นธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น ลักลอบค้าของเถื่อน,การพนัน ,ยาเสพย์ติด เป็นต้น[8]

การฟอกเงินได้พัฒนาทั้งรูปแบบและเทคนิควิธีในการกระทำความผิดมาทุกยุคทุกสมัย นับแต่ปลายศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา อาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพย์ติด ได้กลายเป็นปัญหาใหญ่เรื้อรังของแทบทุกประเทศจวบจนปัจจุบันด้วยเทคโนโลยีและวิทยาการนำสมัย อาชญากรรมแต่เดิมที่มักเกี่ยวข้องกับความรุนแรงได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอาชญากรรมที่สลับซับซ้อนและใช้กระบวนการทางเทคโนโลยีมากขึ้น ซึ่งแม้จะไม่ได้เกิดความรุนแรงที่เกี่ยวกับเนื้อตัวร่างกาย แต่หากเป็นความรุนแรงในเชิงเศรษฐกิจ ที่สร้างความเสียหายและส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกภาคส่วน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.1.2 ความหมายของการฟอกเงิน

การฟอกเงิน หรือ Money Laundering เป็นคำที่รู้จักแพร่หลายในหมู่องค์กรอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวกันว่า นายเมเยอร์ แลนสกี้ (Meyer Lansky) ทนายความฝั่งมาเฟียได้เป็นผู้คิดค้นแนวคิดของการฟอกเงินดังกล่าว ด้วยการนำเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายที่เรียกว่า “เงินสกปรก” (Dirty Money) มาผ่านกระบวนการใด ๆ ซึ่งชอบด้วยกฎหมายจนกลายเป็น “เงินสะอาด” (Clean Money)

การฟอก (Laundry) โดยทั่วไปหมายความว่า ทำให้สะอาด หรือ ทำให้หมดมลทินซึ่งมีความหมายในแง่ดี แต่ “การฟอกเงิน” (Money Laundering) เป็นการกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่ง

---

[8] วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2550), หน้า.32

ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ดูเสมือนว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ “เงินสกปรก” หรือเงินที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดูเหมือนเป็น “เงินสะอาด” เพื่อสามารถนำเงินที่ถูกฟอกไปใช้ในการกระทำความผิดอาญาต่อไป

ทั้งนี้หากจะกล่าวถึงความหมายของการฟอกเงิน หรือ Money Laundering ได้มีผู้ทรงคุณวุฒิให้คำจำกัดความไว้มากมาย ซึ่งพอจะยกตัวอย่างได้ ดังนี้

ศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ได้ให้ความหมาย การฟอกเงิน ไว้ว่า การฟอกเงิน เป็นการเปลี่ยนแปลงเงินที่ได้มาโดยไม่ถูกกฎหมายหรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต หรืออาจกล่าวโดยทั่วไปว่า เป็นกระบวนการทำเงินสกปรกให้กลายเป็นเงินสะอาด หรือกลายเป็ฯเงินที่สามารถอ้างอิงได้ว่ามาอย่างไร ทั้งการฟอกเงินไม่จำเป็นต้องผูกติดอยู่กับกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั่วไป[9]

ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ได้ให้ความหมายของการฟอกเงินว่า มิได้จำกัดเฉพาะการกระทำแก่เงินที่ได้จากการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ได้มาจากการกระทำความผิดด้วย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เปลี่ยนสภาพให้เป็นเงินหรือทรัพย์สินที่บุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย[10]

อาจารย์อรรณพ ลิขิตจิตถะ ได้ให้ความหมายการฟอกเงินว่า เป็นการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด เสมือนหนึ่งเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือ มิอาจพิสูจน์ได้ว่าได้มาโดยมิชอบ[11]

รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ได้ให้ความหมายการฟอกเงินว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายโดยตรงเป็นสิ่งอื่น แล้วนำสิ่งนั้นไปเปลี่ยนเป็นสิ่งซึ่งถูกกฎหมาย[12]

---

[9] วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า. 34

[10] ไชยยศ เหมะรัชตะ, "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," ใน รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542), หน้า.7

[11] อรรณพ ลิขิตจิตถะ, "ประเทศไทยจะต้องได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," ใน รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพย์ติด, 2542), หน้า.47

[12] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, "ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน," ใน รวมบทความและสารน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพย์ติด, 2542), หน้า. 86 - 87

พันตำรวจโท สีหนาท ประยูรรัตน์ ได้ให้ความหมายว่า การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยน หรือ แปรสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือ โดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงิน เป็นกระบวนการซึ่งกระทำโดยบุคคลต่อทรัพย์สินเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย โดยทำให้รายได้นั้นมีที่มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังรวมถึงการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายอีกด้วย[13]

นิกร เภรีกุล ได้ให้ความหมายของการฟอกเงินว่า เป็นการกระทำซ่อนเร้นทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรมเพื่อสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินเหล่านี้ได้โดยไม่ถูกตรวจจับ [14]

จากความหมายที่ได้กล่าวไปทั้งหมดข้างต้น ตามความเห็นของผู้ศึกษา อาจสรุปได้ว่า การฟอกเงิน เป็นการนำเงินสกปรก หรือ ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย มาผ่านขั้นตอนเปลี่ยนแปลงเงินหรือทรัพย์สินนั้นให้สะอาด โดยผ่านกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อรองรับความมีอยู่และความถูกต้องของเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว

3.1.3 หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายฟอกเงิน

ด้วยปัญหาการฟอกเงินกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม อีกทั้งยังสร้างความเสียหายต่อสังคมเป็นวงกว้าง การบัญญัติกฎหมายฟอกเงินขึ้นมานั้นก็เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมร้ายแรง โดยมีหลักการและสาระสำคัญ ดังนี้[15]

1. ตั้งฐานความผิดอาญาขึ้นมาใหม่

ความผิดอาญาฐานการฟอกเงินอาจเป็นการกระทำกรณีใดกรณีหนึ่ง ต่อไปนี้

1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินหรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

---

[13] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 (กรุงเทพมหานคร: ส. เอเชีย เพลส, 2542), หน้า.61

[14] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: Translators-at-Law.com, 2543), หน้า. 5

[15] เรื่องเดียวกัน, หน้า. 89

2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2. กำหนดความผิดมูลฐาน หรือความผิดเบื้องต้นที่ทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินซึ่งอาชญากรนำมาฟอกเงินภายหลัง

ความผิดตามกฎหมายฟอกเงินต้องเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ เช่น

- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีศุลกากร
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ
- ความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน
- ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา
- ความผิดเกี่ยวกับปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์
- ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เป็นต้น

3. กำหนดหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน

กฎหมายได้กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องมีหน้าที่รายงานธุรกรรม และดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในกรณีอื่น ๆ ที่กฎหมายกำหนดด้วย เช่น กำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมเงินสด หรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินตามจำนวนเงินและมูลค่าที่กำหนด หรือธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เป็นต้น

4. กำหนดองค์กรและผู้รับผิดชอบ

องค์กรและผู้รับผิดชอบที่มีอำนาจหน้าที่วางแผนกำหนดนโยบาย เสนอมาตรการและออกกฎหมาย ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด เป็นต้น

5. กำหนดมาตรการในการลงโทษทางอาญาและทางแพ่ง

3.1.4 ขั้นตอนการฟอกเงิน

การฟอกเงินเป็นการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการที่สลับซับซ้อน โดยส่วนมากมักเป็นการกระทำที่มากกว่าการกระทำเพียงกรรมเดียว เพื่อปกปิดแหล่งที่มา และเป็นการสร้างความสับสนต่อกระบวนการตรวจสอบทางกฎหมาย โดยอาชญากรจะใช้เทคนิคมากมายในการฟอกเงินเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายและสร้างความปลอดภัยจากการถูกติดตามดำเนินคดีในภายหลัง

สำหรับการวิเคราะห์และอธิบายกระบวนการฟอกเงินนั้นแบ่งได้ออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การวางฐาน (Placement),การเพิ่มชั้น (Layering) และ การหลอมรวม (Integration) ดังนี้[16]

1. การวางฐาน (Placement)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกเริ่มของกระบวนการฟอกเงิน แต่เดิมคนสมัยโบราณมีวิธีเก็บเงินสดซ่อนไว้ตามที่ต่าง ๆ บ้างห่อผ้าใส่ไหฝังดินไว้ในสถานที่ที่คาดว่าปลอดภัย ต่อมาเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป นอกจากการเก็บเงินสดไว้กับบ้านหรือซ่อนในที่ต่าง ๆ แล้ว ได้มีการนำเงินสดเข้ามาสู่ระบบการเงินมากขึ้น โดยนำฝากไว้กับธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่น่าเชื่อถือ หรือมีการโอน ลักลอบออกนอกประเทศ หรือเปลี่ยนสภาพไปเป็นทรัพย์สินรูปแบบอื่นที่ยากแก่การตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่รัฐ ขั้นตอนนี้จึงนับเป็นขั้นตอนในการปูพื้นฐานให้การฟอกเงินประสบความสำเร็จในลำดับต่อ ๆ ไป

2. การเพิ่มลำดับชั้น (Layering)

ขั้นตอนนี้เป็นการพยายามปกปิดหรือซ่อนเร้น หรือกระทำการใด ๆ ต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่ชอบกฎหมายให้ซับซ้อนขึ้นเป็นลำดับ เพื่อให้การติดตามตรวจสอบยากลำบากหรือเป็นไปไม่ได้ ทั้งนี้อาจมีการใช้เงินดังกล่าวซื้อทรัพย์สินที่ราคาแพงหรือมีมูลค่ามาก อาทิ ทองคำ อสังหาริมทรัพย์ รถยนต์ เพชร หลักทรัพย์ หรือทรัพย์สินที่ต้องจดทะเบียนกรรมสิทธิ์โดยใส่ชื่อบุคคลที่ไว้ใจได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือการทำนิติกรรมอำพรางอื่น ๆ เป็นต้น

อนึ่ง การสร้างลำดับชั้นอาจทำได้โดยการเคลื่อนย้ายเงินเข้าออกจากบัญชีธนาคารในต่างประเทศของผู้ถือหุ้นบริษัทบังหน้าโดยผ่านการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ Electronic Fund Transfer (EFT) ซึ่งปรากฏว่าการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์นี้มีมูลค่ารวมในแต่ละวันหลายล้านเหรียญสหรัฐเลยทีเดียว

---

[16] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า. 8

และด้วยจำนวนการทำธุรกรรมและปริมาณเงินเข้าออกที่มากมายมหาศาลนี้เอง จึงทำให้ไม่อาจสรุปชี้ชัดได้ทุกครั้งว่าการโอนครั้งใดเป็นเงินสะอาดหรือสกปรก ทำให้ยิ่งเป็นช่องทางให้อาชญากรตักตวงผลประโยชน์ได้ง่าย

3. การหลอมรวม (Integration)

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการ เป็นการหลอมรวมเงินที่ได้จากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเข้าไปในระบบการเงินและเศรษฐกิจที่ชอบด้วยกฎหมายโดยกลมกลืนไปกับทรัพย์สินอื่น ๆ ในระบบ ตัวอย่างเช่น นำเงินสกปรกไปผสมกับเงินรายได้จากการประกอบกิจการหลาย ๆ กิจการ หรือรายได้จากดอกเบี้ยในการให้กู้ยืมเงิน หรือ รายได้จากการลงทุนในต่างประเทศ เป็นต้น การรวมเงินสกปรกเข้าไปนี้จึงเปรียบเสมือนการฟอกจนสะอาด เมื่อถึงขั้นตอนนี้จึงเป็นความยากยิ่งที่จะมองเห็นความแตกต่างระหว่างเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

3.1.5 วิธีการและเทคนิคของการฟอกเงิน

การฟอกเงินในปัจจุบันอาชญากรต่างใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเทคนิคและเทคโนโลยีให้ยากซับซ้อนขึ้นตามยุคสมัย ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีความยืดหยุ่นทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป หรือปัญหาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ

อย่างไรก็ดี อาจสรุปตัวอย่างวิธีการและเทคนิคของการฟอกเงินที่ปรากฏให้เห็นบ่อย ๆ ได้ดังต่อไปนี้

(1) การนำเงินสดติดตัวไปต่างประเทศ

การนำเงินสดที่ได้จากการกระทำผิดจำนวนมาก ๆ พกติดตัวไปใช้จ่ายยังต่างประเทศ เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมในอดีต เนื่องจากแต่เดิมยังไม่มีการออกกฎหมายหรือมาตรการมาควบคุมในเรื่องนี้ แต่เมื่อปรากฏว่าเงินสดที่ได้มาจากการกระทำความผิดมีจำนวนมากขึ้น และมีการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ แทนเงินสดจำนวนมาก ๆ อีกทั้งประเทศต่าง ๆ เริ่มมีมาตรการควบคุมการทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินสดอย่างเข้มงวด การฟอกเงินด้วยวิธีพกเงินสดติดตัวออกต่างประเทศนี้จึงค่อย ๆ ลดลงไป แต่กระนั้น การฟอกเงินวิธีนี้ก็ยังปรากฏอยู่โดยเฉพาะในประเทศที่ไม่มีกฎหมายหรือมาตรการที่เข้มงวดเกี่ยวกับการทำธุรกรรมด้วยเงินสด หรือโดยการอาศัยความหย่อนยานของการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐตามเขตพรมแดนระหว่างประเทศ เป็นต้น

(2) การโอนเงินออกนอกประเทศ

การโอนเงินที่ได้จากการกระทำความผิดไปฝากไว้ยังธนาคารหรือสถาบันการเงินในต่างประเทศที่ไม่มีกฎหมายหรือมาตรการป้องกันการฟอกเงินในสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด แล้วจึงโอนเงินกลับมายังผู้กระทำความผิด หรือบุคคลใด ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น โทรคมนาคม (wire transfer) อีกครั้ง เพียงเท่านี้เงินที่ผิดกฎหมายก็จะเปลี่ยนสภาพเป็นเงินที่เสมือนว่าถูกกฎหมาย

(3) การฝาก – ถอนเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินในประเทศ

การฝาก ถอนเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินในต่างประเทศนี้ เป็นวิธีที่นิยมมากและกระทำได้ง่าย เนื่องจากอาจมีการทำธุรกรรมที่ใช้นามแฝงไม่เปิดเผยชื่อที่แท้จริง หรือการรับจ้างเปิดบัญชี หรือ การขาดความรู้ความชำนาญในการวิเคราะห์ลูกค้าของพนักงานธนาคารหรือสถาบันการเงิน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ไม่มีกฎหมายฟอกเงินเกี่ยวกับสถาบันการเงินมาบังคับ สำหรับประเทศไทยในปัจจุบัน ธนาคารและสถาบันการเงินเริ่มมีความตื่นตัวในการตรวจสอบลูกค้ามากขึ้น เพราะกฎหมายฟอกเงินของไทยได้มีมาตรการลงโทษสถาบันการเงิน รวมถึงพนักงานที่ปล่อยให้มีกระบวนการฟอกเงินเกิดขึ้น โดยโทษมีทั้งจำคุกและปรับ จึงทำให้สถาบันการเงินต่าง ๆ มีการอบรมความรู้กฎหมายฟอกเงิน และวิธีปฏิบัติในการป้องกันการฟอกเงินอย่างรัดกุมมากขึ้น

(4) การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการบังหน้า

การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการโดยมีเบื้องหน้าเป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมาย แต่เบื้องหลังมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเข้ามาผสมลงทุนด้วย แล้วนำเงินดังกล่าวหรือผลกำไรมาใช้เสมือนว่าเป็นเงินถูกกฎหมายที่ได้มาจากการประกอบกิจการ ตัวอย่างเช่น การสั่งซื้อสินค้าในชื่อของบริษัทที่มีราคาสูงเกินกว่าความเป็นจริง,การทำใบสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศที่ไม่มีการโอนเงินหรือส่งมอบสินค้ากันจริงการนำเงินจำนวนมาก ๆ เข้าซื้อกิจการที่ล้มละลายและตกแต่งตัวเลขทางบัญชีให้สูงเกินจริง เป็นต้น

(5) วิธีการและเทคนิคอื่น ๆ

การนำเงินสดที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินสกุลอื่น แล้วนำกลับมาแลกคืนใช้ในราชอาณาจักรเพื่อสร้างความสับสนแก่การตรวจสอบ

การนำเงินไปซื้อหลักทรัพย์และขายต่อหรือเก็บไว้เพื่อรอรับเงินปันผล

การนำเงินที่ได้จาการกระทำผิดไปปล่อยกู้นอกระบบ เพื่อให้เงินมีการเปลี่ยนมือและหวังผลกำไรที่สูงขึ้น

การนำเงินไปเก็บซ่อนไว้แล้วทยอยใช้จ่ายเพื่อไม่ให้เป็นที่สังเกต

การทำธุรกรรมผ่านบริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยการหลีกเลี่ยงใช้เงินสด เช่น บัตรเติมเงิน หรือ บัตรเครดิต แล้วนำเงินสดไปชำระหนี้ตามใบแจ้งหนี้ในภายหลัง

อนึ่ง วิธีการและเทคนิคการฟอกเงินของอาชญากรที่ได้ยกกล่าวข้างต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาเทคนิคใหม่ ๆ ที่สลับซับซ้อนมากขึ้น ตราบเท่าที่โลกยังมีการพัฒนาเทคโนโลยีและความรู้รูปแบบใหม่ ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินกับอาชญากรประเภทนี้จึงมีความจำเป็นในการแสวงหาความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ รวมถึงการออกกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ให้เท่าทันกับสถานการณ์ฟอกเงินที่เปลี่ยนไป ทั้งจำต้องจัดอบรมบุคลากรผู้เกี่ยวข้องรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมายฟอกเงินให้มากขึ้น เพื่อเป็นกันป้องกันยับยั้งการฟอกเงินที่อาจทวีความรุนแรงในอนาคต

3.1.6 แนวคิดและทฤษฎีกำหนดความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงิน

นักกฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำทฤษฎีการสมคบ (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory) มาใช้พิจารณาประกอบการฟอกเงิน โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1) ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)

ทฤษฎีสมคบกันนี้เป็นความคิดพื้นฐานตามกฎหมายอาญาที่ “บุคคลใดร่วมสมคบกันกระทำความผิด บุคคลนั้นต้องรับผิดเช่นเดียวกับตัวการ” กล่าวคือ จักต้องถือเสมือนว่าบุคคลที่ร่วมสมคบกันนั้นได้ร่วมกระทำความผิดด้วย

ในเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงินนี้ ยังมีแนวคิดว่า การกระทำความผิดใดโดยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันกระทำความผิดหรือฉ้อฉลต่อสหรัฐ และถือว่าสหรัฐเป็นผู้เสียหาย ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกัน หรือตกลงกระทำความผิดหรือฉ้อฉลต่อสหรัฐ และผู้ที่สมคบกันจักต้องมีการกระทำที่แสดงออกถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะบรรลุร่วมกัน

ดังนั้น การสมคบกันจึงเป็นการตกลงร่วมกันกระทำผิดโดยมีการแสดงออกถึงการบรรลุข้อตกลงร่วมกัน จึงจะสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีกันได้ แต่หากไม่สามารถฟ้องร้องตามความผิดฐานฟอกเงินได้ ก็อาจฟ้องร้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดได้ เนื่องจากความผิดในขั้นสมคบไม่จำต้องกระทำถึงขั้นความผิดสำเร็จ

2) ทฤษฎีการช่วยเหลือและการสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)

สาเหตุที่มีการหยิบยกทฤษฎีนี้มาใช้พิจารณาในคดีฟอกเงิน เนื่องจากการฟอกเงินจะสำเร็จจักต้องอาศัยกระบวนการหลายขั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อนจนก่อตัวเป็นเครือข่ายอาชญากรรม และสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น การช่วยเหลือและสนับสนุนองค์กรอาชญากรรมซึ่งผู้กระทำการฟอกเงินรู้ว่าเงินหรือทรัพย์สินได้มาจากการกระทำผิด จึงเป็นการกระทำที่สำคัญโดยเจตนาเพื่อช่วยให้มีการกระทำผิดต่อไป ผู้ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการฟอกเงินย่อมมีความผิดด้วยตามทฤษฎีนี้

อนึ่ง นักอาชญาวิทยายุคใหม่ได้มีแนวคิดและทฤษฎีในเรื่องการดำเนินการกับทรัพย์สินที่นำมาใช้กับความผิดฐานฟอกเงินว่า การใช้มาตรการริบทรัพย์สินอย่างเด็ดขาดกับตัวผู้กระทำผิดและผู้เกี่ยวข้องสามารถช่วยยับยั้งและป้องปรามการกระทำความผิดได้ดีกว่าวิธีจำกัดเสรีภาพหรือทำให้ได้รับความทุกข์ทรมานหรือเผยแพร่ข่าวต่อสาธารณะเสียอีก เหตุเพราะวิธีการริบทรัพย์สินนี้เป็นการตัดวงจรไม่ให้ผู้กระทำผิดได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินโดยเฉพาะความผิดที่มีผลตอบแทนสูง อันเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการกระทำความผิด

3.1.7 ความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน

กฎหมายฟอกเงินของไทยนั้นได้ริเริ่มให้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เมื่อปี พ.ศ.2542 หากมองย้อนกลับไปจะเห็นว่า หลักการของกฎหมายฟอกเงินนั้นได้เริ่มเข้ามาใช้ในระบบกฎหมายไทยได้เพียงไม่นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา หลักการดังกล่าวย่อมถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทยในขณะนั้น ทั้งยังมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฟอกเงินเพื่อให้สอดรับต่อหลักการฟอกเงินอย่างแท้จริงและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอดังนั้น การทำความเข้าใจกฎหมายฟอกเงิน จึงจำต้องทำความเข้าใจคำนิยามหลักในตัวบทกฎหมายเสียก่อนในเบื้องต้น โดยเฉพาะหลักการเรื่องความผิดมูลฐานที่กฎหมายฟอกเงินบัญญัติไว้

3.1.7.1 ความหมายของความผิดมูลฐาน

หากพิเคราะห์ถึง “ความผิดมูลฐาน” จะเห็นว่าในกฎหมายฟอกเงินนั้นไม่ได้บัญญัติคำนิยามไว้โดยเฉพาะ แต่เป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่า “ความผิดมูลฐาน” คือ ความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิด หรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด เมื่อนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาดังกล่าวไปโอน เปลี่ยนสภาพ หรือกระทำด้วยประการ

ใด ๆ เพื่อปกปิด อำพรางที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินนั้น ๆ กระบวนการดังกล่าวนี้ เรียกว่า “การฟอกเงิน”[17]

ท่าน สุรพล ไตรเวทย์ ได้อธิบาย “ความผิดมูลฐาน” ว่าเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดรายได้ซึ่งผิดกฎหมาย และรายได้จากการกระทำความผิดดังกล่าวอาจถูกนำไปทำการฟอกเงินต่อไปโดยวิธีต่าง ๆ เช่น ปิดบัง ซ่อนเร้น เปลี่ยนสภาพหรือลักษณะของทรัพย์สินเพื่อปิดบังความผิดและแหล่งที่มาของทรัพย์สิน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดและทรัพย์สินนั้นพ้นจากการถูกดำเนินการตามกฎหมาย[18]

จากที่ได้ยกอ้างข้างต้น อาจพอสรุปได้ว่า ความผิดมูลฐานคือความผิดอาญาตามที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีมาตรการลงโทษผู้กระทำผิดตามฐานความผิดอาญาที่กำหนดไว้นั่นเอง

สำหรับแนวคิดเบื้องต้นของการกำหนดความผิดมูลฐานนี้มีที่มาจากหลักการที่ว่า แม้การฟอกเงินจะเป็นสิ่งชั่วร้ายและสมควรมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำการฟอกเงินก็ตาม แต่การดำเนินการเพื่อหาตัวอาชญากรผู้ฟอกเงินนั้น รัฐจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเอกชน โดยเฉพาะธนาคารและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงิน รัฐไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จลงอย่างมีประสิทธิภาพได้โดยปราศจากการกำหนดให้เอกชนมีภาระหน้าที่รายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐ[19]

อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ในการตรากฎหมายฟอกเงินรัฐจำต้องพิจารณาชั่งน้ำหนักผลได้เสียระหว่างประโยชน์ในการคุ้งครองป้องกันสังคมส่วนรวมด้านหนึ่ง และการที่รัฐให้เอกชนที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติเพื่อให้สมประโยชน์ของรัฐอีกด้านหนึ่ง เพื่อให้รัฐสามารถคุ้มครองปกป้องผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ได้ ทั้งนี้การผลักหน้าที่รับผิดชอบให้แก่เอกชนจะต้องให้กระทบกระเทือนประชาชนน้อยที่สุดเช่นกัน

ดังนั้น การกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายฟอกเงิน จึงไม่สามารถกำหนดให้ทุกกรณีเป็นความผิดอาญาได้ เหตุเพราะอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนมากเกินจำเป็น จึงมีการเลือกกำหนดให้การฟอกเงินกรณีที่มีการกระทำต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรมบางบาง

---

[17] วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ, การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการสูงสุด, 2547), หน้า. 178-179

[18] สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2548), หน้า. 69

[19] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า. 96-97

ประเภทที่มีความร้ายแรง และรวมไปถึงอาชญากรรมที่สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจมูลค่ามหาศาล ทั้งยังส่งผลต่อความมั่นคงของสังคม เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพย์ติด,ความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี,ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น

อนึ่ง การพิจารณาบัญญัติกฎหมายฟอกเงินจึงไม่สามารถกำหนดให้การฟอกเงินทุกกรณีเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาได้ เหตุเพราะอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไปเกินจำเป็น จึงต้องกำหนดเฉพาะการฟอกเงินจากอาชญากรรมที่ร้ายแรงบางกรณีเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่จะพิจารณามาจากอาชญากรรมนั้นเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดรายได้มหาศาล และมีลักษณะเป็นเครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งยากต่อการนำกฎหมายทั่วไปมาบังคับใช้ต่อตัวผู้กระทำผิด

3.1.7.2 ความสำคัญของความผิดมูลฐาน

การกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายฟอกเงินนั้นนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากความผิดมูลฐานนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าจะนำมาตรการทางกฎหมายไปใช้บังคับกับตัวผู้กระทำผิดได้หรือไม่ ทั้งมาตรการต่าง ๆ ในกฎหมายฟอกเงิน เช่น มาตรการริบเงิน หรือ ทรัพย์สิน ย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนและผู้ประกอบธุรกิจบางประเภท จึงต้องมีมาตรการและข้อกำหนดที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบนี้ สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับกฎหมาย ทั้งนี้ ความผิดมูลฐานจะถูกกำหนดมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและปัญหาของแต่ละประเทศ ซึ่งกฎหมายแม่แบบของสหประชาชาติ หรือ ข้อแนะนำของกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติ การทางการเงินเพียงกำหนดแนวทางไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินของแต่ละประเทศนั้น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

3.2 กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทย

นับเป็นระยะเวลาหลายทศวรรษที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อปัญหาการฟอกเงินซึ่งเปรียบเสมือนเป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนวงจรอาชญากรรมทางธุรกิจ โดยรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมทางธุรกิจนี้เป็นการกระทำผิดเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมากผ่านกระบวนการฟอกเงินให้เสมือนเงินหรือทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ได้มาอย่างถูกกฎหมาย เช่น องค์กร

อาชญากรรมจำพวกธุรกิจค้ายาเสพย์ติด ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่าการค้ายาเสพย์ติดเป็นการกระทำความผิดที่ให้ผลตอบแทนสูงและต้องใช้เงินทุนในการประกอบอาชญากรรมสูงเช่นกัน[20]

สำหรับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าแรกเริ่มการฟอกเงินของประเทศไทยเป็นอาชญากรรมต่อเนื่องผูกติดอยู่กับอาชญากรรมการค้ายาเสพย์ติดอยู่เสมอ ซึ่งนับวันยิ่งมีกระบวนการกระทำความผิดที่สลับซับซ้อนและแพร่หลายมากขึ้น อีกทั้งปัจจุบันโลกมีการพัฒนาเทคโนโลยีการสื่อสารอย่างไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารระหว่างกันมีความสะดวกรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์มากขึ้น จึงทำให้อาชญากรรมการค้ายาเสพย์ติดพัฒนาเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่สร้างความเสียหายเป็นวงกว้างยากต่อการสกัดกั้น เงินสกปรกที่ได้มาจากอาชญากรรมประเภทนี้มักถูกเปลี่ยนสภาพ หรือถูกฟอกผ่านกระบวนการที่ถูกกฎหมาย แล้วนำกลับไปใช้เป็นทุนสำกรับการก่ออาชญากรรมครั้งต่อ ๆ ไป กลายเป็นวงจรไม่รู้จบ

ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดการฟอกเงินในประเทศไทยมีอย่างน้อย 3 ประการ[21] คือ

(1) ประเทศไทยมีขนาดเศรษฐกิจนอกกฎหมายขนาดใหญ่และส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองค่อนข้างสูง จาก 6 กิจกรรมทุจริตหลัก อันได้แก่ การค้ายาเสพย์ติด การค้าอาวุธสงคราม การค้าน้ำมันเถื่อน การค้าแรงงานต่างชาติ การค้าประเวณี และการพนัน ซึ่งในระหว่างปี พ.ศ. 2536-2538 ธุรกิจเหล่านี้มีเงินหมุนเวียนหลายแสนล้านบาทต่อปี

(2) การทุจริตในแวดวงข้าราชการและนักการเมืองระดับสูง รวมถึงการสูญเสียเงินภาษีของประชาชนอันเกิดจากการที่ทางราชการนำไปใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ

(3) ปัจจัยแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยเอื้อต่อการฟอกเงิน จะเห็นได้ว่าที่ตั้งของประเทศไทยในหลาย ๆ ภูมิภาคเหมาะแก่การเป็นแหล่งผลิตยาเสพย์ติด รวมถึงเป็นแหล่งรวมตัวของอาชญากรข้ามชาติต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น บริเวณสามเหลี่ยมทองคำและบริเวณชายแดนด้านต่าง ๆ ของประเทศไทยที่มักจะถูกใช้เป็นเส้นทางลำเลียงของผิดกฎหมายไม่ว่าจะเป็น การค้ายาเสพติด การค้าแรงงานต่างชาติ การค้าหญิงและเด็ก การค้าอาวุธเถื่อน การค้าสัตว์ ไปสู่ตลาดต่างประเทศ

---

[20] วีระพงษ์ บุญโญภาส, "กฎหมายฟอกเงินกับความจำเป็นที่ต้องพิจารณา," ประชาชาติธุรกิจ (19-21 พฤษภาคม 2557). หน้า. 12-13

[21] นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ, ธุรกิจนอกกฎหมาย ความผิดมูลฐานและการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2536), หน้า. 507

ดังนี้ เมื่อประเทศไทยได้เผชิญกับภาวะอาชญากรรมทางธุรกิจอย่างรุนแรงโดยที่ไม่สามารถนำกฎหมายอาญา หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นมาบังคับใช้ได้อย่างคลอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีแรงกฎดันจากต่างชาติรวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ ประเทศไทยจึงได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2542 ซึ่งถือเป็นการเริ่มต้นบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินครั้งแรกในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการป้องกันและปราบปราบการฟอกเงินสากล โดยมีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ปปง. มีหน้าที่ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำผิดตามกฎหมายฟอกเงิน

อนึ่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2552 ตามลำดับ เพื่อให้กฎหมายมีความทันสมัยต่อสถานการณ์ฟอกเงินปัจจุบัน และสอดรับกับหลักเกณฑ์สากล

3.2.1 หลักการและสาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีหลักการและสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

เหตุที่ต้องกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา เนื่องจากต้องการใช้เป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำการฟอกเงินโดยเฉพาะ ในประเทศที่พัฒนาแล้วบางประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดความผิดฐานฟอกเงินให้คลอบคลุมไปถึงการโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งนี้ไม่ว่าเงินนั้นจะได้มาจากการกระทำผิดอาญาฐานใดก็ตาม เพียงผู้รับเงินรู้ว่าผู้ให้เงินไม่มีแหล่งที่มาของเงินที่แน่นอนและไม่สามารถอธิบายถึงแหล่งที่มาของเงินได้ ย่อมมีเจตนาในการฟอกเงิน และช่วยให้องค์กรอาชญากรรมดำรงอยู่ต่อไปได้ นอกจากนี้ การกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับ

การฟอกเงินจะทำให้สามารถแยกแยะกระแสการเงินที่หมุนเวียนอย่างผิดปกติและตามวงจรการเงินไปจนถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง[22]

อนึ่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 5 ได้กำหนดลักษณะความผิดอาญาไว้ดังนี้

1) การโอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

2) การกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

บทบัญญัติข้างต้นได้กำหนดความรับผิดทางอาญาไว้เพื่อลงโทษผู้กระทำผิดฐานฟอกเงิน โดยเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการสากลตามอนุสัญญาเวียนนา 1988 ที่ระบุให้ประเทศสมาชิกกำหนดให้การกระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายของแต่ละประเทศด้วย อนึ่ง มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดความผิดฐานฟอกเงินให้ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2. กำหนดความผิดมูลฐาน หรือความผิดเบื้องต้นที่ทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินที่อาชญากรนำมาฟอกเงินภายหลัง

ความผิดฐานฟอกเงินจักต้องเป็นการกระทำที่ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐานตามที่กฎหมายฟอกเงินกำหนดไว้เท่านั้น

3. กำหนดหน้าที่ตามกฎหมายฟอกเงิน

อาชญากรรมการฟอกเงินมักใช้เทคนิควิธีสลับซับซ้อน อาศัยช่องโหว่ของธุรกิจที่ไม่มีการจดบันทึกหรือมีร่องรอยทางเอกสาร ทำให้การติดตามสืบสวน แสวงหาหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบาก กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเงินต้องมีการรายงานการทำธุรกรรม และดำเนินมาตรการป้องกันการฟอกเงินประการอื่นด้วย เช่น กำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ ดังนี้

---

[22] สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, หน้า. 31-32

1) รายงานธุรกรรมเงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินมูลค่าสูงตั้งแต่ 5 ล้านบาทขึ้นไป และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

2) จัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนทำธุรกรรม

3) จัดให้ลูกค้าบันทึกการทำธุรกรรม

4) เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้าเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 5 ปี

5) ให้ความร่วมมือกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือ ปปง. ในการเข้าถึงข้อมูลกรณีพบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

4. กำหนดองค์กรผู้รับผิดชอบ

การกำหนดองค์กรผู้รับผิดชอบจะทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีระบบและไปในทิศทางเดียวกัน เช่น กำหนดให้คณะกรรมป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นองค์การในการวางแผนกำหนดนโยบายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยจะเป็นผู้เสนอออกมาตรการและกฎกระทรวงเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย รวมทั้งติดตามประเมินผล หรือกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม มีหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นได้ชั่วคราว หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

5. กำหนดมาตรการลงโทษทางอาญา

การกำหนดบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำผิดฐานฟอกเงิน ในกรณีบุคคลธรรมดาต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีนิติบุคคลกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,000,000 บาท เป็นต้น

ส่วนการกำหนดโทษทางแพ่ง มีการนำมาตรการริบทรัพย์สินมาใช้สำหรับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

3.2.2 หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศไทย

หลักเกณฑ์การกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศไทยนั้นมีแนวคิดว่าความผิดมูลฐานต้องเป็นการกระทำผิดทางอาญาที่มีลักษณะ ดังนี้[23]

[23] สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, หน้า. 72

(1) เป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานในลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม

องค์กรอาชญากรรม คือ บุคคลผู้กระทำผิดหลายคนรวมตัวกันกระทำความผิดใดความผิดหนึ่ง มักกระทำกันเป็นเครือข่าย มีรูปแบบขั้นตอนซับซ้อน และมีความเสียหายทางเศรษฐกิจจำนวนมาก

อาชญากรรมที่มีความเสียหายสูงย่อมให้ผลตอบแทนกับตัวอาชญากรมากไปด้วยจึงยิ่งทำให้ปริมาณการก่ออาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น แม้จะมีการแก้ไขเพิ่มบทลงโทษให้รุนแรงขึ้น แต่ผู้กระทำผิดมักจะเปลี่ยนแปลงวิธีการกระทำผิดให้สลับซับซ้อนยากแก่การติดตาม โดยการสร้างเครือข่ายชักชวนให้มีผู้เข้าร่วมขบวนการกระทำผิดเพิ่มขึ้น และพัฒนาไปเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งมีความเกี่ยวพันกันหลายคดี และมีเรื่องของกฎหมายของแต่ละประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้ยากแก่การปราบปรามและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ถึงแม้จะมีการจับกุมผู้กระทำผิดได้ก็มักเป็นเพียงผู้กระทำผิดระดับล่างๆ มิอาจสาวไปถึงต้นตอหรือผู้มีอำนาจสั่งการที่แท้จริงได้ องค์กรอาชญากรรมนี้จึงยังคงเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งอยู่เช่นเดิม

(2) ความผิดที่มีลักษณะการประกอบอาชญากรรมได้รับผลตอบแทนสูง

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นอาชญากรรมที่มีผลประโยชน์ตอบแทนมหาศาลซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้กระทำผิดตัดสินใจเข้าร่วมขบวนการในการกระทำผิดง่ายขึ้น หากเทียบกับผลร้ายหรืออัตราโทษที่จะได้รับที่มีโทษปรับน้อย หรือหากมีโทษจำคุกก็เพียงไม่กี่ปี แต่ผลประโยชน์ที่อาชญากรจะได้รับนั้นมีอัตราส่วนที่มากกว่ามาก ทั้งยังสามารถโยกย้ายทรัพย์สินไปมาหลายทอดให้ผู้รับผลประโยชน์เพื่อให้ยากต่อการติดตาม เมื่ออาชญากรได้ชำระค่าปรับ ถูกริบทรัพย์สิน หรือพ้นจำคุกออกมา ก็ยังสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดได้ อีกทั้งเงินหรือทรัพย์สินจำนวนนี้ยังถูกนำไปเป็นฐานสนับสนุนการกระทำผิดอื่น ๆ เช่น ติดสินบนเจ้าพนักงานรัฐ ใช้อำนาจสร้างอิทธิพลให้แก่ตนเองและพวกพ้อง และประการสำคัญคือนำไปใช้เป็นต้นทุนในวงจรอาชญากรรมต่อ ๆ ไปอีกกลายเป็น วัฏจักรที่ไม่สิ้นสุด ดังนั้น กฎหมายฟอกเงินจึงได้กำหนดมาตรการเฉพาะต่าง ๆ เช่น ริบทรัพย์สิน เพื่อเป็นการตัดตอนวงจรอาชญากรรม และกำหนดให้ความผิดมูลฐานเน้นลักษณะความผิดที่ให้ผลตอบแทนสูง ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศในภาพรวม

(3) ความผิดที่เป็นการกระทำสลับซับซ้อนยากแก่การปราบปราม

ในยุคทองของเทคโนโลยี อาชญากรได้พัฒนารูปแบบการกระทำความผิดต่าง ๆ ให้สลับซับซ้อนมากขึ้น โดยใช้เทคนิคล้ำสมัย ความรู้เทคโนโลยีเฉพาะทาง เพื่อหลบเลี่ยงการตรวจสอบ

ของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้ยากต่อการติดตามรวบรวมพยานหลักฐาน กอปรกับกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้เต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากปัจจัยที่ไม่เอื้ออำนวยต่าง ๆ เช่น ความล้าหลังของตัวบทกฎหมายสาเหตุจากกระบวนการในการตรา หรือแก้ไขกฎหมายใช้ระยะเวลานาน กว่าที่กฎหมายใหม่จะออกมาใช้บังคับ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจก็ได้พัฒนาเทคนิควิธีกระทำผิดใหม่ ๆ เสียแล้ว และการขาดบุคลากรของรัฐที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยี และความเชี่ยวชาญในรูปคดีฟอกเงินโดยเฉพาะ

(4) ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

อาชญากรรมทางเศรษฐกิจนี้ นอกจากจะส่งผลร้ายต่อเหยื่ออาชญากรรมโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างชัดเจน เพราะมีผู้เสียหายมากกว่าอาชญากรรมธรรมดาหลายเท่าตัว เช่น การปั่นหุ้น การค้ามนุษย์ แชร์ลูกโซ่ เป็นต้น ดังนั้นการกำหนดความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงินนอกจากจะมองในแง่อาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงแล้ว ยังมุ่งเน้นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจอีกด้วย

3.2.3 ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ความผิดมูลฐานเป็นสิ่งสำคัญที่จักต้องพิจารณาเบื้องต้นหากมีการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานแล้วได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินเข้าข่ายความผิดตามกฎหมายฟอกเงินแล้ว ย่อมสามารถใช้มาตรการริบทรัพย์สินไปใช้กับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นได้ ดังนี้การกำหนดให้มีความผิดมูลฐานขึ้นก็เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำมาตรการริบทรัพย์สินไปใช้นั่นเอง

สำหรับประเทศไทยมีการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่แต่เดิมมี 9 ฐานความผิด ดังนี้

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่นและความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระ

จัดหา ล่อไปหรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานค้าประเวณี

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยักยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์ที่กระทำโดยการอ้างอำนาจอั้งยี่หรือซ่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการเป็นผู้จัดให้มีการเล่นการพนันโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีจำนวนผู้เข้าเล่นหรือเข้าพนันในการเล่นแต่ละครั้งเกินกว่าหนึ่งร้อยคน หรือมีวงเงินในการกระทำความผิดรวมกันมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาทขึ้นไป

นอกจากนี้ มาตรา 53 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2550 ได้กำหนดให้ความผิดที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ก.ก.ต.) มีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้คณะกรรมการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อจูงใจให้ผู้มี

สิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ตนเอง หรือผู้สมัครอื่น หรือพรรคการเมืองใด หรือให้งดเว้นการลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด ด้วยวิธีการดังนี้

(1) จัดทำ ให้ เสนอให้ สัญญาว่าจะให้ หรือจัดเตรียมเพื่อจะให้ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้แก่ผู้ใด

(2) ให้ เสนอให้ หรือสัญญาว่าจะให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม แก่ชุมชน สมาคม มูลนิธิ วัด สถาบันการศึกษา สถานสงเคราะห์หรือสถาบันอื่นใด

ทั้งนี้ มาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ได้บัญญัติให้ความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราบการฟอกเงิน พ.ศ.2542 อีกด้วย

เนื่องด้วยสถานการณ์อาชญากรรมทางเศรษฐกิจของไทยมีความรุนแรงและแผ่ขยายในวงกว้าง ประกอบกับแรงกดดันเกี่ยวกับปัญหาการฟอกเงินระดับโลก พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2556 ซึ่งบังคับใช้ในปัจจุบัน จึงได้เพิ่มเติมความผิดมูลฐานในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 อีก 12 ฐานความผิด ได้แก่

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมที่มีกฎหมายกำหนดเป็นความผิด

(11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจรตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการช่วยจำหน่าย ซื้อ รับจำนำ หรือรับไว้ด้วยประการใดซึ่งทรัพย์ที่ได้มาโดยการกระทำความผิดอันมีลักษณะเป็นการค้า

(12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(13) ความผิดเกี่ยวกับการค้าตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการปลอม หรือการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของสินค้า หรือความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอันมีลักษณะเป็นการค้า

(14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า

(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม โดยการใช้ ยึดถือ หรือครอบครองทรัพยากรธรรมชาติหรือกระบวนการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันมีลักษณะเป็นการค้า

(16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้ได้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน

(17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะกรณีเพื่อเรียกหรือรับผลประโยชน์หรือเพื่อต่อรองให้ได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

(18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระ

(19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการกระทำอันเป็นโจรสลัด

(20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(21) ความผิดเกี่ยวกับอาวุธหรือเครื่องมืออุปกรณ์ของอาวุธที่ใช้หรืออาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

อนึ่ง ความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ที่ได้ยกกล่าวข้างต้นนั้น ยังรวมถึงการกระทำความผิดอาญานอกราชอาณาจักร ซึ่งหากการกระทำความผิดนั้นได้กระทำลงในราชอาณาจักรจะเป็นความผิดมูลฐานด้วย

นอกจากนี้ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ.2556 ได้กำหนดให้ความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“ผู้ใดจัดหา รวบรวม หรือดำเนินการทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือดำเนินการด้วยประการใด ๆ โดยรู้อยู่แล้วว่าผู้ได้รับประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินหรือจากการดำเนินการนั้นเป็นบุคคลที่ถูกกำหนด หรือโดยเจตนาให้เงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินการนั้นถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของบุคคลที่ถูกกำหนดหรือของบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน หรือสมคบกันในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำความผิดนั้น

ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ผู้นั้นต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่ได้กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสามต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าแสนบาทถึงสองล้านบาท

ในกรณีที่การกระทำความผิดของนิติบุคคลตามวรรคสี่เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลใดหรือไม่สั่งกร หรือไม่กระทำการอันเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำของกรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น บุคคลดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สี่หมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ความผิดตามมาตรานี้ เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”

จากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินบวกกับความผิดตามกฎหมายพิเศษอื่นที่ระบุให้ความผิดนั้นเป็นความผิดมูลฐานด้วย ปัจจุบันประเทศไทยจึงมีความผิดมูลฐานรวม 24 มูลฐาน ซึ่งรัฐกำหนดให้เป็นความผิดร้ายแรง เป็นภัยคุกคามทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยิ่ง โดยอาจสรุปความผิดทั้ง 24 มูลฐาน ได้ดังนี้

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(2) ความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงและเด็ก

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน

(4) ความผิดเกี่ยวกับการยักยอก ฉ้อโกง ซึ่งกระทำโดยผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในความผิดตามกฎหมายควบคุมสถาบันการเงิน

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

(6) ความผิดเกี่ยวกับกรรโชก รีดเอาทรัพย์ โดยอ้างอำนาจอั้งยี่ ซ่องโจร

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีภาษีศุลกากร

(8) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

(9) ความผิดเกี่ยวกับการพนัน

(10) ความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกอั้งยี่หรือมีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรม

(11) ความผิดเกี่ยวกับการรับของโจร

(12) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา ดวงตรา แสตมป์ และตั๋ว

(13) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา

(14) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารสิทธิ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือหนังสือเดินทาง

(15) ความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม

(16) ความผิดเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตหรือร่างกายจนเป็นอันตรายสาหัส

(17) ความผิดเกี่ยวกับการหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่น

(18) ความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ กรรโชก รีดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง หรือยักยอก

(19) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับการซื้อขายหลักทรัพย์

(20) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นโจรสลัด

(21) ความผิดเกี่ยวกับอาวุธหรือเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสงคราม

(22) ความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

(23) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

(24) ความผิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ดังนี้ หากผู้กระทำความผิดใดความผิดหนึ่งตาม 24 มูลฐานข้างต้นได้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด แล้วนำเงินหรือทรัพย์สินไปฟอกให้สะอาดกลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินถูกกฎหมายเพื่อนำกลับมาใช้ก่ออาชญากรรมอีก ผู้กระทำความผิดย่อมมีความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน[24] หากผู้กระทำความผิดได้เงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำผิดมาแต่ไม่มีการนำเข้าสู่กระบวนการฟอกเงิน ผู้กระทำความผิดย่อมไม่มีความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน แต่จะเป็นความผิดตามกฎหมายของความผิดมูลฐานนั้น ๆ

[24] วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543), หน้า. 17

3.2.4 มาตรการสำคัญตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

1) มาตรการทางอาญา

ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน”

จากมาตราข้างต้นจะเห็นว่ามีการกำหนดความผิดทางอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยเฉพาะ จะทำให้สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะเปลี่ยนสภาพ หรือได้รับการโอนไปกี่ทอดก็ตาม ทั้งนี้ ผู้ที่ได้รับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐานและมีการฟอกเงิน แม้จะไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิดมูลฐานโดยตรง แต่กฎหมายกำหนดให้มีความผิดฐานฟอกเงินและได้รับโทษเช่นกัน เหตุเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรการทางกฎหมายตามอนุสัญญาเวียนนาปี 1988 ให้ประเทศสมาชิกกำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดอาญาตามกฎหมายของแต่ละประเทศด้วย โดยถือเป็นความผิดสากล

2) การกำหนดมาตรการลงโทษผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ ผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

หลักการลงโทษทางอาญาโดยทั่วไปผู้สนับสนุนการกระทำความผิดจักต้องระวางโทษสองในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนเหลือช่วยเหลือนั้น แต่ในส่วนความผิดฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำความผิดมักร่วมมือกระทำกันเป็นกระบวนการหรือองค์กร มีการแบ่งหน้าที่กันทำหลายตำแหน่ง และมีความสลับซับซ้อนยิ่งกว่าคดีอาญาธรรมดา ดังนั้น การกำหนดโทษโดยใช้หลักการลงโทษทางอาญาโดยทั่วไปก็จะมีอัตราโทษที่ไม่เหมาะสมต่อความผิด พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงได้บัญญัติโทษสำหรับผู้สนับสนุนความผิดฐานฟอกเงินด้วย โดย

สอดรับกับหลักการตามประมวลกฎหมายอาญาที่ว่า กรณีความผิดร้ายแรงผู้สนับสนุนต้องรับโทษเช่นเดียวกับตัวการด้วย เช่น ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ เป็นต้น

มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ดังนี้

“ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามีหรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้”

จากมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินข้างต้น ได้วางหลักการเกี่ยวกับการสนับสนุนหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่[25]

(1) สนับสนุนการกระทำความผิด (Abetting) หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิด (Aiding) ไม่ว่าก่อนหรือขณะกระทำความผิด ตัวอย่างเช่น นายเอ ช่วยดูต้นทางให้ นายบี นำเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดไปเปิดบัญชีฝากเงินที่ธนาคารเพื่อเตรียมโอนไปยังบัญชีอื่นอีกทอดหนึ่ง

(2) จัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด ตัวอย่างเช่น นายเอ ให้ที่พักซ่อนตัวแก่ นายบี อาชญากรค้าเด็ก และเด็ก ๆ ที่ถูกหลอกมาเป็นขอทานหลายคน เพื่อให้พ้นจากการติดตามจับกุมของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำการช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินสองลักษณะข้างต้นต้องรับโทษเสมือนตัวการ เหตุเพราะกฎหมายเล็งเห็นว่า ความผิดฐาน

---

[25] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า. 5

ฟอกเงินเป็นความผิดที่มีความเกี่ยวเนื่องกับความผิดอาญาอย่างร้ายแรง มีผลกระทบต่อรัฐทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ดังนั้น การช่วยเหลือสนับสนุนให้มีกระบวนการฟอกเงินเกิดขึ้นเท่ากับเป็นการส่งเสริมการกระทำความผิดมูลฐานที่มีสร้างความเสียหายให้แก่รัฐนั่นเอง จึงมีเหตุสมควรให้กำหนดโทษแก่ความผิดลักษณะนี้ให้สูงกว่าการสนับสนุนการกระทำความผิดตามกฎหมายอาญาทั่วไป

อนึ่ง ในมาตรา 7 วรรคท้าย กฎหมายได้บัญญัติให้ศาลมีอำนาจใช้ดุลยพินิจกรณีที่บุคคลซึ่งจัดหา หรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

ในส่วนบทลงโทษของผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้บัญญัติไว้ดังนี้

“ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ”

ตามหลักของกฎหมายอาญาทั่วไป ผู้พยายามกระทำความผิดต้องรับโทษสองในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่ได้พยายามกระทำลงไปนั้น แต่หลักดังกล่าวได้มีข้อยกเว้นสำหรับบางกรณีที่เป็นความผิดอาญาร้ายแรง โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้พยายามกระทำความผิดต้องรับโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ ตัวอย่างเช่น ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นต้น กฎหมายฟอกเงินได้พิเคราะห์เห็นว่าเงินที่ได้จากอาชญากรรมการฟอกเงินนี้ย่อมถูกนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดให้กับวงจรอาชญากรรมอื่น ๆ ต่อไป ซึ่งยากต่อการควบคุมและปราบปราม จึงได้บัญญัติให้ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จด้วย

ในส่วนของการสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น “สมคบ” ตามความหมายทั่วไปหมายถึง ร่วมคบคิดกัน แต่ในทางกฎหมาย ให้ความหมายถึงการรวมกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำสิ่งที่ผิดกฎหมาย (Conspiracy) ในความผิดร้ายแรงที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐเมื่อมีการคบคิดสมคบกันกระทำความผิด แม้ว่าจะยังไม่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้วหรือไม่ กฎหมายเห็นว่าการสมคบกันนั้นเป็นความผิดแล้ว และต้องรับโทษ

มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้บัญญัติบทลงโทษของผู้สมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ไว้ดังนี้

“ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งกลับใจให้ความจริงแห่งการสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้”

มาตรการที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดโทษผู้สมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อให้สามารถติดตามลงโทษผู้ร่วมกระบวนการกระทำความผิดได้ถึงบุคคลที่บงการอยู่เบื้องหลังได้ลึกยิ่งขึ้น โดยจะเห็นว่าการสมคบที่เป็นความผิดอาญาตามมาตรานี้ จะต้องมีลักษณะดังนี้

(1) มีการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป (Agreement)

(2) มีเจตนาที่จะกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

อนึ่ง การสมคบกันอาจมีการกระทำที่แสดงออกมาให้เห็นภายนอก (Overt Act) หรืออาจไม่มีการกระทำที่แสดงออกมาให้เห็นภายนอก (Non-Overt Act) การสมคบกันมีนัยยะทางกฎหมายคือเพียงแค่การสมคบคิดกัน ไม่จำต้องเกิดการกระทำความผิดตามที่ได้ตกลงกันเสียก่อน หรือแม้แต่ไม่มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้สมคบคิดกันเลย กฎหมายย่อมลงโทษผู้สมคบนั้นได้รับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามที่ได้ตกลงกันไว้ ผู้สมคบทั้งหมดต้องรับผลที่ตัวการได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินไปตามที่ได้ร่วมกันสมคบเสมือนตัวการเป็นตัวแทนในการกระทำความผิดของผู้สมคบทุกคน

3) การกำหนดมาตรการบทเพิ่มโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารสถาบันการเงิน

เหตุที่อาชญากรรมการฟอกเงินเป็นภัยคุกคามร้ายแรงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รูปแบบวิธีการกระทำความผิดที่ยุ่งยากซับซ้อน จึงส่งผลต่อการตรวจสอบ ติดตามร่องรอยการกระทำผิด และการนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารสถาบันการเงินเป็นผู้กระทำผิด ย่อมสร้างความยากลำบากในการตรวจสอบจับกุมและดำเนินคดีขึ้นทวีคูณ เพราะผู้มีหน้าที่และตำแหน่งที่สำคัญเหล่านี้มักอาศัยความเชื่อใจและความได้เปรียบจากตำแหน่งและอำนาจของตนกระทำการฟอกเงินได้ง่าย ดังนั้น มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงได้บัญญัติบทเพิ่มโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้บริหารสถาบันการเงิน ดังนี้

“เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรการ เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น”

นอกจากนี้ แม้ว่าจะไม่ใช่การกระทำความผิดฐานฟอกเงินโดยตรง แต่มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังได้บัญญัติว่า

“กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในกายุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา อันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ข้าราชการการกเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผ็บริหารท้องถิ่นผู้ใดร่วมในการกระทำความผิดกับบุคคลตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่าในฐานะตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง”

อนึ่ง ตามความของมาตรา 11 นั้นย่อมรวมไปถึงการสนับสนุน ช่วยเหลือ พยายาม และสมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย

4) การกำหนดให้มีการรายงานและแสดงตน

สถาบันการเงินนับเป็นอีกหนึ่งสถาบันที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ กล่าวคือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศสะท้อนมาจากความเข้มแข็งของสถาบันการเงินในประเทศนั่นเอง ในส่วนภาคเอกชนสถาบันการเงินที่มีบทบาทมาก ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ทั้งนี้ ย่อมรวมถึงสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ด้วย ได้แก่ บริษัทเงินทุน บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย บริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันวินาศภัย สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น สถาบันการเงินที่ได้ยกตัวอย่างมานั้นถือเป็นแนวรบแถวหน้าที่จะต้องเผชิญและเตรียมรับมือกับกลุ่มอาชญากรรมที่นิยมใช้สถาบันการเงินนี้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน โดยส่งผ่านเงินสกปรกแล้วแปลงเป็นเงินสะอาด

มาตรการที่จะช่วยให้สถาบันการเงินรับมือกับอาชญากรเหล่านี้ก็คือ กำหนดแนวปฏิบัติให้สถาบันการเงินโดยเฉพาะธนาคารมีหน้าที่บังคับให้ลูกค้าทำการแสดงตน (Customer Identification) เก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า (Record keeping) และให้รายงานธุรกรรมการเงินที่ต้องสงสัย (Reporting of Suspicious Transaction) เพื่อให้เกิดร่องรอยทางเอกสาร (Paper Trail) หรือร่องรอยเพื่อตรวจสอบ (Audit Trail) ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่ใช้บังคับกฎหมายนั่นเอง[26]

อนุสัญญากรุงเวียนนา (The Vienna Convention) และแนวนโยบายของกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน หรือ Financial Action Task Force (FATF) ได้กำหนดแนวทางในเรื่องการทำความรู้จักลูกค้า หรือ Know Your Customer Policy ไว้ เพื่อให้สถาบันการเงินทราบตัวตนที่แท้จริงของลูกค้า และสามารถใช้มาตรการที่สมเหตุสมผลในการตรวจสอบข้อมูลที่แท้จริงของลูกค้า ป้องกันการใช้ชื่อที่อยู่ปลอม หรือเอกสารแสดงตัวปลอมซึ่งจะเป็นช่องว่างให้อาชญากรฟอกเงินฉก

---

[26] วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ, การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน, หน้า. 17-18

ฉวยประโยชน์ได้ นอกจากนี้สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมด้วย

จากหลักสากลข้างต้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 20 จึงได้บัญญัติให้สถาบันการเงินรวมถึงผู้ประกอบธุรกิจบางประเภทต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม ดังนี้

“เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

(1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ

(3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตาม (1) หรือ (2) หรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า”

จากมาตราข้างต้นอาจสรุปประเภทของธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องจัดทำรายงานเสนอต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ดังนี้

(1) ธุรกรรมเงินสด ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) ให้รายงานเฉพาะธุรกรรมเงินสดจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป

(2) ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2543) ให้รายงานเฉพาะทรัพย์สินที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป

(3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติว่า “ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อน ผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้อง

ตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

ในเรื่องของธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ปัจจุบันไม่มีกฎกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศ ที่กำหนดรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน แต่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้พิจารณาแนวทาง และตัวอย่างบ่งชี้ต่าง ๆ ให้แก่สถาบันการเงิน ดังนี้

(1) มีความซับซ้อนผิดปกติ (Unusual or unjustified complexity) การทำธุรกรรมทั่วไปย่อมต้องการรูปแบบที่ง่าย สะดวกรวดเร็ว และเป็นที่ยอมรับในวงธุรกิจ แต่การฟอกเงินนั้นเป็นการกระทำที่ต้องการสร้างความสับสนให้แก่ผู้ติดตามตรวจสอบ จึงจงใจให้ธุรกรรมมีความซับซ้อนกว่าปกติทั่วไป เพื่อเบี่ยงเบนประเด็นสนใจ หรือสร้างความยากลำบากในการแกะร่องรอยของเงินหรือทรัพย์สิน ตัวอย่างเช่น นายเอ ผู้ค้ายาเสพย์ติด เปิดบัญชีเงินฝากในนามของนายบี พี่ชาย จากนั้นนำเงินสดจำนวนมากฝากเข้าไปแล้วโอนเงินเข้าบัญชีของภรรยา จากนั้นโอนกลับมาเข้าบัญชีชื่อตนเอง เป็นต้น

(2) ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ (No economic justification) ตามหลักการประกอบธุรกิจนั้นย่อมหวังผลตอบแทนในรูปแบบกำไร แต่การอาชญากรรมการฟอกเงินนั้นต้องการทำให้เงินหรือทรัพย์สินที่สกปรกดูเหมือนเป็นเงินสะอาด จึงอาจเกิดกรณีสร้างฉากว่าธุรกิจขาดทุนหรือเห็นได้ชัดเจนว่าไม่มีใครคิดจะทำธุรกิจนั้น เพราะมองไม่เห็นลู่ทางที่สามารถทำกำไรขึ้นมา ตัวอย่างเช่น นายซี ข้าราชการระดับสูง ทุจริตในตำแหน่งหน้าที่โดยการเรียกรับสินบน นำเงินไปซื้อที่ดินที่มีราคาประเมินเพียงหนึ่งล้านบาท ในราคาเจ็ดล้านบาทซึ่งสูงกว่าราคาประเมินจำนวนมาก โดยสมรู้ร่วมคิดกับเจ้าของที่ดิน ซึ่งบุคคลทั่ว ๆ ไปไม่มีเหตุผลจะซื้อ เป็นต้น

(3) หลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้มีการรายงานธุรกรรมตามกฎหมาย (Structuring or avoiding the reporting of transactions) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดให้ต้องรายงานธุรกรรมบางประเภท เช่น ธุรกรรมเงินสดจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป หรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป สำหรับผู้สุจริตส่วนใหญ่จะยอมรับและให้ความร่วมมือในการรายงานธุรกรรมและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ แต่อาชญากรฟอกเงินนั้นต้องการปกปิดหลีกเลี่ยงการรายงานดังกล่าว ตัวอย่างเช่น นายดี นำเงินสดที่ได้จากการฉ้อโกงประชาชนจำนวน 3 ล้านบาท ไปฝากธนาคารโดยแบ่งยอดการฝากครั้งละ 1.5 ล้านบาท จำนวน 2 ครั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ธนาคารรายงานการทำธุรกรรมของตน เป็นต้น

(4) การกระทำที่น่าสงสัย หรือการกระทำความผิดมูลฐานอื่น ๆ ในกรณีที่มีเหตุเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ในฐานะเป็นธุรกรรมที่

มีเหตุอันควรสงสัยทันที ตัวอย่างเช่น นายเค นักการเมืองท้องถิ่น มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นจำนวนมากภายหลังจากรับตำแหน่งโดยไม่ทราบแหล่งที่มาที่ไปของเงินได้นอกจากเงินเดือนประจำ เป็นต้น

5) การกำหนดมาตรการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน

เรื่องการริบทรัพย์สินได้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 32 มาตรา 33 มาตรา 34 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

มาตรา 32 ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

มาตรา 33 ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

(1) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือ

(2) ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิดเว้นแต่ ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

มาตรา 34 บรรดาทรัพย์สิน

(1) ซึ่งได้ให้ตามความในมาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือ มาตรา 202 หรือ

(2) ซึ่งได้ให้หรือจูงใจให้บุคคลกระทำความผิด หรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิดให้ริบเสียทั้งสิ้น เว้นแต่ทรัพย์สินนั้นเป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

จากบทบัญญัติข้างต้นสามารถแบ่งการริบทรัพย์สินได้ 3 กรณี ดังนี้

1. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอไม่สามารถใช้ดุลยพินิจได้ ตามมาตรา 32 ทั้งนี้ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของบุคคลใดและมีผู้ได้รับโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ซึ่งทรัพย์สินตามมาตรานี้มีสภาพอันเป็นความผิดในตัวเอง ได้แก่ เงินตราปลอม เงินตราแปลง เป็นต้น ทรัพย์สินเหล่านี้มีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดแจ้งห้ามมิให้ผู้ใดทำหรือมีไว้ครอบครอง เพราะมีลักษณะเป็นภัยคุกคามต่อสังคมส่วนรวม จึงต้องริบเด็ดขาด

2. ทรัพย์สินที่ศาลต้องริบเสมอ ไม่อยู่ในดุลพินิจของศาล ตามมาตรา 34 แต่ก็มิได้เป็นบทบังคับเด็ดขาด เพราะโดยสภาพของทรัพย์สินแล้วไม่ใช่ทรัพย์สินที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิดในตัวเอง จึงจะริบทรัพย์สินของบุคคลภายนอกผู้ไม่รู้เห็นในการกระทำความผิดหาได้ไม่ เช่น เงินสินบนที่ให้เจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติหน้าที่ หรือ เงินรางวัลจูงใจให้เขากระทำความผิด

3. ทรัพย์สินที่อยู่ในดุลพินิจของศาล จะริบหรือไม่ก็ได้ ตามมาตรา 33 เว้นเสียแต่เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำผิด โดยต่างจากการริบทรัพย์โดยเด็ดขาดตามมาตรา 32 และมาตรา 34 ที่ได้กล่าวไปแล้ว ดังนั้น ตามมาตรา 33 ทรัพย์สินที่ศาลจะริบได้ต้องเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยได้กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องเท่านั้น หากโจทก์มิได้ฟ้องให้ลงโทษก็จะริบทรัพย์สินนั้นมิได้[27]

เมื่อศาลได้พิพากษาริบทรัพย์สินแล้ว มีผลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินทันทีตามมาตรา 35 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

อนึ่ง การริบทรัพย์สินตามมาตรา 32 มาตรา 33 และมาตรา 34 นั้น โจทก์จักต้องมีคำขอให้ริบมาด้วย มิฉะนั้นศาลไม่สามารถสั่งริบได้เนื่องจากจะเป็นการพิพากษาเกินคำขอ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรคหนึ่ง

การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลักการพื้นฐานสำหรับกฎหมายเฉพาะอื่น ๆ ที่ได้กำหนดโทษริบทรัพย์สินไว้ เว้นแต่ กฎหมายเฉพาะนั้นได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินต่างไปจากประมวลกฎหมายอาญา

อย่างไรก็ดี ขอบเขตการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญานั้น มีขอบเขตจำกัดในเรื่องของทรัพย์สินที่ศาลสั่งริบ กล่าวคือ ถ้าทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเปลี่ยนสภาพไป การริบทรัพย์สินตามกฎหมายอาญาจะไม่สามารถบังคับได้ จึงเป็นอุปสรรคประการหนึ่งในการจัดการกับทรัพย์สินทางคดี ต่อมา พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 จึงได้ขยายความหมายของทรัพย์สินที่ศาลจะสั่งริบให้กว้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

---

[27] จิตติ ติงศภัทิย์, กฎหมายอาญาภาค ๑ (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2525), หน้า. 935-936

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 จึงได้บัญญัติมาตรการริบทรัพย์สินเพิ่มเติมจากกฎหมายอาญาไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่[28]

1. ตามมาตรา 30 ทรัพย์สินของกลาง อันได้แก่ บรรดาเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมีผู้ได้รับโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของกลางในชั้นจับกุมและสอบสวนเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่พนักงานอัยการจะเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดียาเสพติด ขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลางในคดี และเมื่อศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินแล้วทรัพย์สินนั้นจะตกแก่กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด[29]

2. ตามมาตรา 27 ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งหมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และหมายรวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

อนึ่ง ในกรณีนี้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวโดยส่งเรื่องให้พนักงานอัยการร้องต่อศาลขอให้ริบทรัพย์สิน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าไม่ใช่ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทรัพย์สินนั้นก็จะตกแก่กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

---

[28] อรรณพ ลิขิตจิตถะ, ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพย์ติด, 2542), หน้า.

[29] ชาติชาย สุทธิกลม, "มาตรการริบทรัพย์สินและการปราบปรามการฟอกเงินในคดียาเสพติด," ใน รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542), หน้า. 151

ถึงแม้ว่าการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะคลอบคลุมไปถึงเงินและทรัพย์สินที่เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม แต่มาตรการริบทรัพย์สินดังกล่าวยังคงผูกติดกับคดีอาญาหลัก กล่าวคือ หากยังไม่มีการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินได้เลย และแม้จะจับกุมผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีแล้ว มีการตรวจสอบทรัพย์สินจนกระทั่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัยให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินแล้วก็ตาม หากพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีผู้ต้องหา หรือศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องจำเลย การยึดทรัพย์หรืออายัดทรัพย์สินอันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดย่อมสิ้นสุดลง ต้องคืนทรัพย์สินแก่เจ้าของ[30]

เดิมที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้มีบทบัญญัติเรื่องการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดได้อย่างกว้างขวาง แต่ก็เป็นบทบัญญัติเฉพาะในเรื่องของยาเสพย์ติดเท่านั้น ไม่นับรวมการกระทำความผิดอื่น ๆ ดังนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จึงถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นมาตรการเสริมในการดำเนินการและติดตามร่องรอยของทรัพย์สินจากการกระทำความผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะได้กำหนดความผิดฐานฟอกเงินเพื่อใช้บังคับกับความผิดมูลฐานต่าง ๆ และนำมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้บังคับซึ่งเรียกว่า มาตรการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งเกิดจากแนวคิดที่ว่าเงินหรือทรัพย์สินจำนวนมหาศาลจะไม่เกิดประโยชน์ต่ออาชญากรผู้กระทำความผิดเลย ถ้าไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้ ผลของมาตรการนี้จะช่วยให้อาชญากรไม่สามารถนำเงินหรือทรัพย์สินไปใช้ขยายเครือข่ายกระทำความผิดได้[31]

มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้บัญญัติเรื่องทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานและอาจถูกริบได้ ดังนี้

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินและให้

---

[30] ชาติชาย สุทธิกลม, "มาตรการริบทรัพย์สินและการปราบปรามการฟอกเงินในคดียาเสพติด," ใน รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน, หน้า. 155-156

[31] วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ, การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน, หน้า. 62

รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานตาม (8) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” หรือการกระทำความผิดฐานสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายด้วย

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง จึงเป็นมาตรการมุ่งที่ตัวทรัพย์เป็นสำคัญ เป็นการตัดผลประโยชน์ทางการเงินไม่ว่าจะมีการโอน โยกย้าย หรือถูกเปลี่ยนสภาพเป็นทรัพย์สินใดไม่ว่ากี่ทอดก็ตาม หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินทันที โดยไม่พิจารณารับฟังว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษตามความผิดมูลฐานใดหรือไม่ เพื่อมุ่งหมายลดมูลเหตุจูงใจในการประกอบอาชญากรรม

อนึ่ง มาตรการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ได้นำหลักการเรื่องผลักภาระการพิสูจน์มาใช้ เนื่องจากเป็นเรื่องยากลำบากที่จะพิจารณาว่าทรัพย์สินส่วนใดและจำนวนเท่าใดเป็นทรัพย์สินที่น่าจะเกี่ยวกับการกระทำความผิด อันเป็นไปตามมาตรา 51 วรรคสาม “หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี” และตามมาตรา 52 วรรคสอง “หากผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต” พนักงานอัยการที่ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินก็เพียงแต่นำสืบให้เข้าข้อสันนิษฐานว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยผู้ที่อ้างตนเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับ

โอน หรือผู้รับประโยชน์แล้วแต่กรณีต้องเป็นผู้พิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานที่ได้กล่าวมาแล้ว แล้วศาลจะมีคำสั่งว่าให้คืนทรัพย์สินนั้น หรือให้ตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่

กรณีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมายอื่น แต่ยังไม่มีการดำเนินการทางทรัพย์สินนั้นตามกฎหมาย หรือดำเนินการไปแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือหากดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 จะเกิดประโยชน์มากกว่าก็ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยสามารถร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ถึงแม้จะยังไม่มีผู้ถูกลงโทษในการกระทำความผิดมูลฐานตามคำพิพากษาคดีอาญาก็ตาม มาตรการริบทรัพย์สินนั้นจึงเปรียบเป็นมาตรการสกัดกั้นแหล่งเงินทุนในการฟอกเงินได้ในระดับหนึ่ง

3.3 แนวคิด มาตรการ และลักษณะความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศ

ประวัติศาสตร์การฟอกเงินนั้นมีความเป็นมายาวนานทั้งยังทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ผลกระทบของอาชญากรรมการฟอกเงินนี้ต่างทำให้ทั่วโลกตื่นตัวแล้วหันมาให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น หลายประเทศได้ร่วมมือพัฒนาวิธีการต่อต้านการฟอกเงินรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่งการนำความรู้และประสบการณ์ขจัดปัญหาการฟอกเงินของแต่ละประเทศมาประยุกต์ใช้นั้น ถือเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากรูปแบบอาชญากรรมการฟอกเงินนี้มีลักษณะพิเศษที่ต้องอาศัยความร่วมมือประสานงานกับต่างประเทศในการเข้าถึงเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

อย่างไรก็ดี แนวความคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานของแต่ละประเทศนั้น อาจมีที่มาการกำหนดที่แตกต่างกันอันขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมายภายในประเทศ แต่ส่วนใหญ่มักเป็นผลสืบมาจากปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีผลประโยชน์มหาศาลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐแทบทั้งสิ้น ในที่นี้ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอยกตัวอย่างเฉพาะบางเทศที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อกฎหมายฟอกเงินอย่างพอสังเขป เพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักการ แนวคิด กฎหมายอื่นที่เกี่ยงข้อง รวมถึงองค์กรหรือหน่วยงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน รายละเอียดดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

อาชญากรรมการฟอกเงินนับเป็นปัญหาร้ายแรงในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเริ่มมาจากปัญหายาเสพย์ติดที่สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศมูลค่ามหาศาล นอกจากนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาเองยังประสบกับปัญหาการพนัน การฉ้อโกง การกรรโชกทรัพย์ และอาชญากรรมร้ายแรงอื่น ๆ ดังนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้พัฒนาแผนการ และมาตรการปราบปรามการฟอกเงินมาโดยตลอด เพื่อไม่ให้ธนาคารและสถาบันการเงิน รวมทั้งธุรกิจต่าง ๆ ได้รับผลกระทบ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจมหาภาคโดยรวม

ประเทศสหรัฐอเมริกานับเป็นประเทศแรกที่กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาโดยเฉพาะนับแต่ ค.ศ.1986 โดยบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเรียกว่า “Money Laundering Control Act of 1986” ซึ่งเดิมทีมุ่งหมายจัดการเฉพาะปัญหายาเสพย์ติดเท่านั้น แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงให้คลอบคลุมไปถึงการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายที่ระบุไว้เฉพาะ หรือความผิดมูลฐาน (Predicate Crime)

อนึ่ง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา มีดังนี้[32]

1) Federal Crimes and Criminal Procedure

Federal Crimes and Criminal Procedure เป็นหลักกฎหมายป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการเงิน รวมทั้งการนำเข้าหรือนำออกซึ่งตราสารหรือเอกสารทางการเงินประเภทต่าง ๆ ซึ่งกำหนดโทษและลักษณะการดำเนินการกับทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ ดังนี้

(1) การกระทำหรือพยายามกระทำการ ได้แก่

- สนับสนุน หรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน
- ปกปิด หรือซ่อนเร้นในการกระทำความผิด
- หลีกเลี่ยงไม่รายงานการโอนเงิน

ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นเหรียญ หรือสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

---

[32] ไชยยศ เหมะรัชตะ, "มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน," ใน รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน, หน้า. 36 - 41

(2) การรกระทำ หรือพยายามนำเข้า หรือนำออกไปซึ่งตราสารหรือเอกสารทางการเงิน ตัวอย่างเช่น เช็คเดินทาง เช็คธนาคาร ตั๋วเงิน เงินตราของทุกประเทศ ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น โดยไม่มีการรายงานให้เจ้าหน้าที่ทราบ ให้ระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนเหรียญ หรือสองเท่าของมูลค่านั้น ทั้งนี้แล้วแต่ว่าจำนวนใดจะสูงกว่ากัน หรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) ผู้กระทำความผิดทั้งสองกรณีที่กล่าวมานี้ ต้องรับผิดทางแพ่งไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินนั้น หรือไม่เกินหนึ่งหมื่นเหรียญ

เห็นได้ว่า Federal Crimes and Criminal Procedure เป็นกฎหมายที่มีลักษณะเป็นบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเงิน รวมถึงการไม่รายงานการนำเงินหรือเอกสารทางการเงินเข้าหรือออกนอกประเทศ แต่ไม่ได้กล่าวถึงความผิดมูลฐานอย่างชัดแจ้ง

2) Bank Secrecy Act 1970 (BSA)

Bank Secrecy Act 1970 เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณเงินและความเคลื่อนไหวของกระแสเงินที่นำเข้าหรือออกนอกประเทศ หรือที่ฝากไว้กับสถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินต่าง ๆ มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบและติดตามหากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นได้ กฎหมายฉบับนี้จึงออกมาเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนติดตามร่องรอยผู้กระทำผิดได้สะดวกยิ่งขึ้น ทำให้กฎหมายว่าด้วยการรักษาความลับของสถาบันการเงินไม่เป็นอุปสรรคต่อไป ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีสาระสำคัญ ดังนี้[33]

1) กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรู้จักลูกค้าที่มาติดต่อขอทำธุรกรรม โดยลูกค้าต้องแสดงตน เปิดเผยที่อยู่จริง และไม่อนุญาตให้มีการเปิดบัญชีโดยใช้ชื่อปลอมหรือนามแฝง

2) กำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดทำและเก็บรักษาข้อมูลทางการเงินของลูกค้าเป็นระยะเวลา 5 ปี ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด[34]

3) กำหนดให้ธนาคาร หรือสถาบันการเงิน รวมทั้งบุคคลธรรมดารายงานข้อมูลด้านการเงินประเภทต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

---

[33] U.S. Department of Justice, Investigation and Prosecution of Illegal Money Laundering: A Guide to the Bank Secrecy Act (U.S.A: Drug Enforcement Administration, 1983). pp.34-58

[34] Title 31 United States Code, section 5318 (3)

3.1) กำหนดให้สถาบันการเงินภายในประเทศรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน การรับเงิน การโอนเงิน หรือตราสารทางการเงินอื่น ๆ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด คือ เกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไป[35]

3.2) กำหนดให้บุคคลใด หรือ ตัวแทน หรือผู้รับฝากเงินหรือตราสารทางการเงิน ที่มีจำนวนเกินกว่า 10,000 เหรียญสหรัฐขึ้นไปต้องรายงานการนำเข้ามาหรือออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา[36]

3.3) กำหนดให้บุคคลผู้อยู่ภายใต้กฎหมายของสหรัฐอเมริกาต้องรายงานธุรกรรมหรือความสัมพันธ์ที่มีต่อสถาบันการเงินในต่างประเทศ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนด[37]

3.4) กำหนดให้มีการกระจายข้อมูลทางการเงินโดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกระจายข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ เพื่อใช้ในการสืบสวนดำเนินคดีอาญา และคดีภาษีอากร ทั้งนี้ ข้อมูลนี้จะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ เว้นแต่เปิดเผยให้แก่บุคคลที่นำไปใช้ประโยชน์ทางราชการที่เกี่ยวกับการสืบสวนคดี[38]

3.5) กำหนดให้ธนาคาร หรือสถาบันการเงินจัดอบรมเจ้าหน้าที่เรื่องข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดให้ลูกค้าแสดงตน การจัดทำบันทึก การรายงานข้อมูลธุรกรรมทางการเงิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการตรวจสอบต่าง ๆ กับทางราชการ

3.6) กำหนดโทษผู้ฝ่าฝืนกฎหมายทั้งทางแพ่งและอาญา

จากสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่ากฎหมายได้กำหนดหน้าที่ของสถาบันการเงินเกี่ยวกับการจัดทำ การบันทึก และการเก็บรักษาข้อมูลทางการเงิน ทั้งยังต้องรายงานข้อมูลทางการเงินต่าง ๆ ต่อหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างร่องรอยทางการเงิน อันเอื้อต่อการติดตามร่องรอยของผู้กระทำผิดได้สะดวกยิ่งขึ้น

3) Money Laundering Control Act 1986 (MLCA)

เนื่องจาก Bank Secrecy Act ที่ใช้บังคับอยู่นั้นยังมีช่องว่างทางกฎหมาย และไม่เพียงพอต่อการปราบปรามการฟอกเงิน ในปีค.ศ.1986 รัฐบาลกลางประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้ประกาศใช้ The

---

[35] Title 31 United States Code, section 5318 (a)

[36] Title 31 United States Code, section 5316

[37] Title 31 United States Code, section 5314 (a)

[38] Title 31 United States Code, section 5319

Money Laundering Control Act 1986 (MLCA) ซึ่งบัญญัติไว้ใน Title 18 United States Code Section 1956 เพื่อควบคุมการฟอกเงินโดยกำหนดความผิดมูลฐานและห้ามเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งมีหลักเกณฑ์สำคัญ ดังนี้[39]

1) บุคคลใดก็ตามดำเนินการหรือพยายามที่จะดำเนินธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction) อันเกี่ยวเนื่องกับเงินที่ได้มาจากการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยรู้ถึงที่มาของเงินในการดำเนินธุรกรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกะทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าธุรกรรมทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งกระทำดังกล่าวมีขึ้นเพื่อ

- ปกปิด หรือลวงสภาพที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ
- หลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของมลรัฐ หรือกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา (State of Federal Law)

จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรมแล้วแต่ว่าจำนวนใดมากกว่ากันหรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปีหรือทั้งจำทั้งปรับ[40]

2) บุคคลใดก็ตามทำการส่ง หรือพยายามที่จะส่งตราสารทางการเงิน (Monetary Instrument) หรือเงินทุน (Funds) ภายในประเทศสหรัฐอเมริกา ออกหรือผ่านไปยังสถานที่แห่งใดภายนอกประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะโดยเจตนาช่วยเหลือในการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือรู้ว่าตราสารทางการเงินหรือเงินทุนดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการเงิน ซึ่งได้มาจากการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย และรู้ว่าการส่งหรือนำเข้าเงินทั้งหมดหรือบางส่วนดังกล่าวมีขึ้นเพื่อ

- ปกปิด หรือลวงสภาพที่ตั้ง แหล่งที่มา ความเป็นเจ้าของ หรือการควบคุมรายได้ของการกระทำอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ
- หลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมซึ่งกำหนดไว้ภายใต้กฎหมายของมลรัฐ หรือกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา (State of Federal Law)

---

[39] วีระพงษ์ บุญโญภาส, "กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีความผิดมูลฐานของปะเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย," ใน วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีที่ 20 ฉบับที่ 3, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า. 67-77

[40] Title 18 United State Code, Section 1956 (a)(1)

จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐ หรือปรับเป็นจำนวนสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรมแล้วแต่ว่าจำนวนใดมากกว่ากันหรือจำคุกไม่เกินยี่สิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ[41]

3) บุคคลใดก็ตามดำเนินการหรือพยายามดำเนินธุรกรรมดังกล่าวในข้อ (1) หรือส่ง หรือนำเข้า หรือพยายามส่ง หรือนำเข้าดังที่กล่าวมาแล้วในข้อ 2) ต้องรับผิดชอบทางแพ่งต่อประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนไม่เกินกว่ามูลค่าของทรัพย์สิน เงินทุน หรือตราสารทางการเงินซึ่งเกี่ยวกับธุรกรรม หรือเป็นเงิน 10,000 เหรียญสหรัฐ[42]

จากกฎหมาย 3 ฉบับของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้ยกขึ้นกล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นว่า Bank Secrecy Act 1970 (BSA) และ Money Laundering Control Act of 1986 (MLCA) ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ชัดเจน โดย BSA เป็นการกำหนดความผิดมูลฐานในส่วนของสถาบันการเงิน มีวัตถุประสงค์พิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของเงิน ปริมาณและความเคลื่อนไหวของเงินที่อยู่ในธนาคารและสถาบันการเงินต่าง ๆ ส่วน MLCA เป็นการกำหนดความผิดมูลฐานที่ครอบคลุมไปถึงการโอนเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม โดยผู้กระทำนั้นต้องมีเจตนาสนับสนุนการกระทำความผิด หรือรู้ว่าการโอนเงินนั้นมีวัตถุประสงค์จะปกปิดแหล่งที่มาหรือเจ้าของเงิน หรือเพื่อหลบเลี่ยงการรายงาน จึงเป็นการเอาผิดกับทั้งสถาบันการเงินและบุคคลธรรมดา

การที่สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นหนึ่งในมหาอำนาจของโลกได้ออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับการกระทำฟอกเงินหลายฉบับ โดยสามารถกำหนดมูลฐานความผิดได้มากกว่า 200 มูลฐาน ก็เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายนั้นครอบคลุมการกระทำผิดให้มากที่สุด และเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั่นเอง

4) U.S.A. Patriot Act 2001 หรือ Anti-Terrorist Financial Act H.R. 2975

จากภัยก่อการร้ายครั้งประวัติศาสตร์ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 ซึ่งสร้างความหวั่นวิตกให้แก่ประชาคมโลกนั้น สหรัฐอเมริกาได้ตระหนักถึงปัญหาเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัยอย่างมาก จึงได้ออกกฎหมาย U.S.A. Patriot Act 2001 หรือ Anti-Terrorist Financial Act H.R. 2975 เพื่อปราบปรามแหล่งเงินทุนขององค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ โดยกำหนดมาตรการพิเศษต่าง ๆ ในการป้องกัน ตรวจสอบ ดำเนินคดีกับการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายใน

---

[41] Title 18 United State Code, Section 1956 (a)(2)

[42] Title 18 United State Code, Section 1956 (b)

ระดับสากล เช่น การดักฟังโทรศัพท์ การตรวจสอบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งยังเพิ่มฐานความผิดการฟอกเงิน รวมถึงการกระทำความผิด ดังต่อไปนี้[43]

1) การฟอกเงินในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชญากรรมนอกประเทศ และการวางแผนเพื่อประกอบอาชญากรรมทางการเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกา

2) การฟอกเงินผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Cyber Money Laundering) หรือเพื่อสนับสนุนองค์กรก่อการร้ายข้ามชาติ

3) การเพิ่มโทษสำหรับความผิดเคลื่อนย้ายเงินตราออกนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

4) ให้ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา (Supreme Court) มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับผู้ที่เคลื่อนย้ายเงินออกนอกประเทศมากกว่า 300,000 เหรียญสหรัฐ และไม่รายงานต่อหน่วยงานศุลกากร

5) ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สหรัฐอเมริกาในการดำเนินคดีฉ้อโกงบัตรเครดิตต่าง ๆ ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่เกิดขึ้นนอกประเทศ

6) ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินคดีสถานที่ที่มีการวางแผนและตระเตรียมการกระทำฟอกเงินได้

การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น จะเป็นความผิดที่รัฐบาลกลางเห็นว่าเป็นภัยคุกคามต่อทั้งประเทศ ไม่ใช่เพียงแต่มลรัฐใดมลรัฐหนึ่ง แต่กระทบต่อเศรษฐกิจมหาภาค และเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ยากต่อการติดตามตรวจสอบนั่นเอง

3.3.2 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษ นับเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นศูนย์กลางทางการเงินของโลก การเผชิญหน้ากับภัยคุกคามของอาชญากรรมการฟอกเงิน ทำให้ประเทศอังกฤษเองได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการต่อสู้กับปัญหานี้ จึงได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินเพื่อให้คลอบคลุมอาชญากรรมหลัก 3 ด้าน คือ ยาเสพติด การก่อการร้าย และอาชญากรรมอื่น ๆ ทั้งนี้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินมีหลายฉบับ ได้แก่[44]

---

[43] วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ, การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน, หน้า. 33-34

[44] สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, หน้า. 43

1) Drug Trafficking Act 1994 – England and Wales only

เนื่องจากปัญหายาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงที่ทุกประเทศทั่วโลกประสบมาเป็นระยะเวลานาน โดยยิ่งทวีความรุนแรง และสร้างเครือข่ายอิทธิพลมืดมากขึ้น ประเทศอังกฤษจึงได้กำหนดให้การฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดเป็นความผิดอาญาร้ายแรง โดยกฎหมายเอาผิดครอบคลุมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งผู้ที่ให้ความสะดวกในการเก็บรักษาหรือควบคุมดูแลรายได้จากการค้ายาเสพติด ผู้ครอบครอง หรือใช้รายได้จากการค้ายาเสพติด รวมถึงผู้ที่รู้หรือสงสัยว่ามีการฟอกเงินแต่ไม่รายงานเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่การสืบสวนสอบสวนการฟอกเงิน

อนึ่ง กฎหมายฉบับนี้มีข้อสันนิษฐานว่าทรัพย์สินของผู้ค้ายาเสพติดภายใน 6 ปีย้อนหลังถือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด แต่เจ้าของทรัพย์สินสามารถพิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินได้[45]

2) Prevention of Terrorism (Temporary Provision) Act 1989

กฎหมายฉบับนี้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการเก็บรักษาหรือควบคุมรายได้ของผู้ก่อการร้ายในลักษณะเป็นการช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวก,การไม่รายงานเกี่ยวกับการฟอกเงินที่สืบเนื่องจากการธุรกิจการค้า และการเปิดเผยข้อมูลที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่การสืบสวนการฟอกเงิน

อนึ่ง การเปิดเผยหรือไม่รายงานข้อมูลซึ่งอาจก่อความเสียหายแก่การสอบสวนไม่นำมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพให้คำปรึกษาทางกฎหมายที่ต้องเก็บข้อมูลจากการประกอบวิชาชีพไว้เป็นความลับหรือต้องเปิดเผยข้อมูลแก่ลูกความหรือบุคคลใดเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

3) Criminal Justice (Scotland) Act 1987 (as amended by the Criminal Justice Act 1993)

กฎหมายฉบับนี้รัฐบาลอังกฤษตราขึ้นมีผลบังคับใช้ในสกอตแลนด์ โดยนำความผิดตาม Drug Trafficking Act 1994 มาใช้บังคับด้วย

---

[45] ฉัตรชัย ตรีพิพัฒน์กุล, "ผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551: ศึกษากรณีการรายงานการดำเนินการตามหมวดสี่ของคณะกรรมการธุรกรรมและเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ" (ปริญญามหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), หน้า. 66

4) Money Laundering Regulation 1993

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้สถาบันการเงินและบุคคลอื่นตามที่กฎหายกำหนดต้องจัดตั้งระบบเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน หากฝ่าฝืนจะมีความผิดอาญา ไม่ว่าในสถาบันการเงินนั้นจะมีการฟอกเงินหรือไม่ โดยสถาบันการเงินและบุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนดมีหน้าที่ ต่อไปนี้

1) ควบคุมติดต่อสื่อสารตามสมควรเพื่อป้องกันหรือยับยั้งการฟอกเงิน
2) ตรวจสอบธุรกรรมที่อาจเป็นการฟอกเงิน
3) เก็บรักษาข้อมูลที่เป็นการบ่งชี้ตัวตนลูกค้า
4) รายงานเกี่ยวกับตัวตนของลูกค้าหรือความสงสัยว่าอาจมีการฟอกเงิน
5) ให้ความรู้และฝึกอบรมพนักงานในการต่อต้านการฟอกเงิน

3.3.3 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจระดับโลก ด้วยโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศทำให้ประเทศออสเตรเลียตกเป็นเป้าหมายของกลุ่มอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในการใช้เป็นที่หลบซ่อนตัวและขยายเครือข่ายการกระทำผิด อุตสาหกรรมและธุรกิจหลายประเภทได้ถูกใช้เป็นช่องทางฟอกเงิน ทั้งธุรกิจการเงินการธนาคาร อสังหาริมทรัพย์ การนำเข้าหรือส่งออกสินค้า เป็นต้น ดังนั้น ประเทศออสเตรเลียจึงมีการออกกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งนับเป็นกฎหมายฟอกเงินที่สมบูรณ์มากที่สุดประเทศหนึ่ง ได้แก่[46]

1) Customs Act 1901

Customs Act 1901 ออกมาเพื่อจัดการกับปัญหายาเสพติด กฎหมายให้อำนาจรัฐยึดรายได้ที่มาจากการค้ายาเสพติดได้ ไม่ว่าจะเป็นเช็ค เงินสด หรือทรัพย์สินใด รวมถึงให้อำนาจศาลสั่งปรับผู้กระทำผิดได้สูงเท่ากับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการค้ายาเสพติด[47] อย่างไรก็ตามกฎหมายฉบับนี้เป็นแต่เพียงการให้อำนาจรัฐใช้มาตรการบังคับเอาจากทรัพย์สินที่ได้จากการค้ายาเสพติดเท่านั้น แต่มิได้เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดไว้โดยตรง

---

[46] ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า. 50-54

[47] วีระพงษ์ บุญโญภาส, กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า. 72-73

2) Proceeds of Crime Act 1987

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้อำนาจศาลสั่งยึดทรัพย์สินที่ใช้หรือเกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งยังให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขออำนาจศาลสั่งให้สถาบันการเงินส่งข้อมูลบุคคลใดให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อประโยชน์ในทางคดีในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือเชื่อว่าข้อมูล ชื่อ ของบุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรง (Serious Offence) ได้แก่ ค้ายาเสพติด หลีกเลี่ยงภาษี ฉ้อโกง และฟอกเงิน เป็นต้น หรือแสดงได้ว่าบุคคลนั้นได้รับหรือกำลังได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม และหากเจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่าผู้ใดมีทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด (Financial Transaction) ในครอบครองก็สามารถขอหมายค้นจากศาลได้ หรือกรณีจำเป็นเร่งด่วนสามารถขอหมายค้นจากศาลทางโทรศัพท์ได้อีกด้วย

ในส่วนของสถาบันการเงินเองมีหน้าที่เก็บรักษาหลักฐานธุรกรรมทางการเงิน (Financial Transaction Document) เป็นเวลาอย่างน้อย 7 ปี

จากหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น กล่าวได้ว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่รัฐต่าง ๆ ในการจัดการกับผู้กระทำผิด โดยมิได้กำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้เช่นเดียวกับ Customs Act 1901

3) Financial Transaction Report Act 1988 (FTR Act)

Financial Transaction Report Act 1988 (FTR Act) หรือเดิมเรียก Cash Transaction Report Act 1988 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 1988 โดยมีวัตถุประสงค์ครอบคลุมถึงการทำธุรกรรมทางการเงินทุกประเภทที่ไม่จำกัดเฉพาะแต่เงินสดเท่านั้น เมื่อมีการรายงานธุรกรรมมายังหน่วยงาน Australian Transaction Report and Analysis Centre (AUSTRAC) หน่วยงานนี้ก็จะส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายต่อไป โดยธุรกรรมที่ต้องรายงานมีดังนี้

1) การรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโอนเงินสด มี 2 กรณี

1.1) บุคคลใดโอนเงินตราออสเตรเลียหรือเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนไม่น้อยหว่า 5,000 เหรียญออสเตรเลีย ภายในประเทศหรือออกนอกประเทศ (มาตรา15(1))

1.2) บุคคลใดได้รับโอนจากอีกบุคคลหนึ่งซึ่งเงินตราออสเตรเลียหรือเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 เหรียญออสเตรเลียจากภายนอกประเทศ (มาตรา 15 (5))

สองกรณีข้างต้น หากไม่รายงานธุรกรรมตามที่กำหนดไว้ บุคคลนั้นจะต้องได้รับโทษคือ บุคคลธรรมดาต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญออสเตรเลีย หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 25,000 เหรียญออสเตรเลีย (มาตรา 15 (6))

2) การรายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยของผู้ค้าเงินสด (Cash Dealer) ผู้เป็นคู่ค้าฝ่ายหนึ่งของธุรกรรมต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าวเมื่อมีข้อมูลต่อไปนี้

2.1) เกี่ยวโยงกับการสืบสวนฐานหลบเลี่ยงหรือพยายามหลบเลี่ยงภาษีตามกฎหมายภาษี หรือ

2.2) เกี่ยวโยงเกี่ยวกับการสืบสวนหรือวิธีพิจารณาความบุคคลใดในความผิดต่อกฎหมายแห่งเครือจักรภพหรือประเทศออสเตรเลีย หรือ

2.3) สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย Proceed of Crime Act 1987 หรือกฎข้อบังคับซึ่งออกมาภายใต้กฎหมายฉบับดังกล่าว (มาตรา 16 (1))

หากผู้ค้าเงินสดได้รายงานข้อมูลดังกล่าวไปแล้ว ต้องไม่เปิดเผยการรายงานนั้นแก่บุคคลใด หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญออสเตรเลีย หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 16 (5A), 16 (5B))

หากผู้ค้าไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด กรณีบุคคลธรรมดา ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญออสเตรเลีย หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 25,000 เหรียญออสเตรเลีย (มาตรา 28)

อนึ่ง ผู้ค้าเงินภายใต้ FTR Act คือ ธนาคารพาณิชย์,บริษัทประกันภัย, บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์, ทรัสตี, ร้านรับซื้อขายตั๋วเดินทางหรือแลกเปลี่ยนเงินตรา, ร้านรับซื้อขายเงินตราหรือวัตถุมีค่า, บ่อนการพนัน ,ตัวแทนรับซื้อขายเงินตราหรือธุรกิจนอกระบบ และผู้เคลื่อนย้ายเงินในความหมายตามธรรมดา[48]

3) การรายงานคำสั่งเกี่ยวกับการโอนเงินทุนระหว่างประเทศจากลูกค้าโดยกำหนดให้ผู้ค้าเงินสด ผู้กระทำการแทน หรือตามคำร้องขอของบุคคลใดซึ่งไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ หรือผู้ค้านั้นไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ จะต้องรายงานธุรกรรมดังกล่าว ต่อไปนี้

3.1) ผู้ค้านั้นเป็นผู้ส่งเงินทุนระหว่างประเทศออกนอกประเทศออสเตรเลีย หรือ

3.2) ผู้ค้านั้นเป็นผู้รับเงินทุนระหว่างประเทศ ซึ่งได้ทำส่งในประเทศออสเตรเลีย (มาตรา 17B)

---

[48] วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ, การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน, หน้า. 42

หากผู้ค้าไม่ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ กรณีบุคคลธรรมดา ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 เหรียญออสเตรเลีย หรือจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 25,000 เหรียญออสเตรเลีย (มาตรา 28)

จากข้างต้น พิจารณาได้ว่ากฎหมายฉบับนี้ช่วยอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่รัฐในการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดต่าง ๆ โดยไม่ได้กำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินแต่อย่างใด

กรณีศึกษากฎหมายของประเทศออสเตรเลียที่ได้ยกกล่าวไว้ เห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดเอื้อแก่การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยเน้นไปที่ความผิดที่มีข้อหารุนแรง เช่น ยาเสพติด การเลี่ยงภาษี มิได้มุ่งเน้นกำหนดลักษณะความผิดอาชญากรรมอย่างเฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตามจะต้องนำไปพิจารณาตาหลักเกณฑ์อื่นๆที่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไดกำหนดไว้ด้วย

3.3.4 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซีย เป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียนเช่นเดียวกับไทย มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยในตอนใต้ และเป็นประเทศหนึ่งที่มีสภาพเศรษฐกิจคล้ายคลึงกับประเทศไทย ประเทศมาเลเซียเองมีกฎหมายเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินมาพร้อม ๆ กับประเทศไทย แต่ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้กว่า 100 มาตรา ซึ่งเป็นการกำหนดความผิดมูลฐานที่กว้างขวางกว่าไทยหลายเท่าตัว ทั้งนี้เพื่อให้คลอบคลุมกับการกระทำผิด และประโยชน์ต่อการป้องปรามการฟอกเงินนั่นเอง

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของมาเลเซีย มีดังนี้[49]

1) Anti-Money Laundering Act 2001

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้กว่า 100 มูลฐาน ตัวอย่างเช่น ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา, ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด,ความผิดเกี่ยวกับระเบิด, ความผิดตามกฎหมายอาวุธปืน, ความผิดตามกฎหมายประกันภัย, ความผิดเกี่ยวกับการลักพาตัว, ความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการคอร์รัปชัน, ความผิดเกี่ยวกับธนาคารและสถาบันการเงิน, ความผิดตามกฎหมายการพนัน, ความผิดตามกฎหมายเด็ก, ความผิดตามกฎหมายบริษัท, ความผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์, ความผิดตามกฎหมายวัตถุระเบิดและอาวุธ เป็นต้น

---

[49] วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ, การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน, หน้า. 44-50

นอกจากความผิดกว่า 100 มูลฐานแล้ว กฎหมายของประเทศมาเลเซียยังมีบทลงโทษที่รุนแรง และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนบ้าง แต่ก็ทำให้การทำงานด้านการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

2) Anti-Money Laundering Bill 2001

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินที่กำหนดความผิดไว้กว่า 119 มูลฐาน และใช้กับสถาบันการเงินซึ่งอยู่ในบังคับของ Labuan Offshore Financial Services Authority (LOFSA) ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดูแลการทำงานของสถาบันการเงินนอกระบบที่มีเครือข่ายอยู่ทั่วโลก เป็นผู้กำหนดนโยบายควบคุมการดำเนินงานในสถาบันการเงินและมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงิน และในขณะเดียวกันก็มีหน้าที่รับจดทะเบียนธุรกิจสถาบันการเงินที่เกิดใหม่ด้วย

นอกจากนี้ กฎหมายฉบับนี้ยังได้ก่อตั้งหน่วยงาน Financial Intelligence Unit (FIU) มีหน้าที่รายงานธุรกรรมทางการเงิน หรือข้อมูลเกี่ยวกับการฟอกเงิน และให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดอย่างกว้างขวาง เช่น ค้นหรือเข้าไปแสวงหาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีโดยไม่จำเป็นต้องมีหมายค้น เป็นต้น

3.3.5 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ เป็นประเทศที่มีความเจริญและมั่นคงทั้งด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจแห่งหนึ่งของเอเชีย อีกทั้งเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความลับของธนาคารยังมีข้อบกพร่องบางประการ เช่น ไม่ได้กำหนดให้ต้องรายงานธุรกรรมทางการเงิน ประเทศสิงคโปร์จึงเป็นแหล่งทุนดึงดูดเหล่าบรรดาอาชญากร และองค์การก่อการร้ายข้ามชาติในการฟอกเงินเป็นอย่างดี

ในส่วนกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของประเทศสิงคโปร์นั้น ได้แก่ The Corruption, Drug Trafficking, and Other Serious Crimes (Confiscation of Benefits) Act (Chapter 65A) (CDSA) โดยกำหนดความผิดอาญาสำหรับการฟอกเงิน กว่า 370 ฐานความผิด และกำหนดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด รวมถึงการกระทำความผิดในต่างประเทศหากได้กระทำในประเทศสิงคโปร์ย่อมมีความผิดตามกฎหมายนี้ด้วย[50]

[50] Baker's Academy, "Anti-Money Laundering (Aml) in Singapore," [Online] Accessed: 09 July 2016. Available from: http://www.bankersacademy.com/resources/free-tutorials/354-aml-singapore

ความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมาย CDSA ได้แก่

1. การช่วยเหลือผู้อื่นในการเก็บรักษาเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดและการกระทำความผิดอาญาตามมาตรา 43 และ 44

มาตรา 43

(1) ภายใต้บังคับของบทบัญญัติ (3) ผู้ใดเข้าร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อตกลงโดยรู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลงนั้น

(a) เป็นการตกลงช่วยเหลือผู้อื่นเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดเพื่อประโยชน์ของผู้กระทำความผิด (ไม่ว่าจะเป็นการปกปิด ยักย้ายออกจากเขตอำนาจศาล โอนให้ตัวแทน หรือโดยวิธีอื่นใด)

(b) เป็นการตกลงเพื่อดูแลรักษาผลประโยชน์ที่ได้จากความผิดฐานค้ายาเสพติด โดยอาจเป็นเงินที่ได้รับมอบหมายจากผู้กระทำความผิดให้ดูแลรักษาไว้ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือช่วยจำหน่ายเงินดังกล่าวด้วยการลงทุนหรือด้วยวิธีอื่นใด

หากผู้นั้นรู้ หรือควรรู้ว่าบุคคลที่ตนดูแลทรัพย์สินให้เป็นผู้กระทำความผิดฐานค้ายาเสพติด หรือได้ทรัพย์สินมาจากการค้ายาเสพติด ย่อมต้องรับผิดตามมาตรานี้

(2) ในมาตรานี้ ทรัพย์สินที่ได้รับจากการค้ายาเสพติดหมายความรวมถึง ทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมที่แสดงให้เห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่เป็นประโยชน์จากการค้ายาเสพติด

(3) เมื่อบุคคลใดแจ้งจ่อพนักงานให้ทราบถึงข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สิน หรือ เงิน หรือการลงทุนใดอาจเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด

(a) หากผู้แจ้งข้อมูลกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1) ผู้แจ้งข้อมูลจะไม่ต้องรับผิดตามมาตรานี้ หากการแจ้งเป็นไปตามกรณีต่อไปนี้

(i) ได้มีการแจ้งก่อนที่ผู้แจ้งข้อมูลจะกระทำการอันฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1) ด้วยความยินยอมของพนักงาน หรือ

(ii) ได้มีการแจ้งโดยไม่ชักช้าภายหลังจากที่ผู้แจ้งข้อมูลกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1)

(b) ผู้แจ้งข้อมูลจะไม่ถือว่าละเมิดข้อห้ามการเปิดเผยข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อห้ามตามกฎหมาย สัญญาหรือระเบียบทางวิชาชีพ และ

(c) ผู้แจ้งข้อมูลไม่ต้องรับผิดในความเสียหายใด ๆ อันเกิดจากการแจ้งข้อมูลดังกล่าว

(4) การพิจารณาคดีสำหรับความผิดตามมาตรานี้ จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่า

(a) จำเลยไม่รู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลงที่ได้กระทำนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติด หรือ

(b) จำเลยไม่รู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลงที่ได้กระทำนั้นเป็นข้อตกลงช่วยเหลือผู้อื่นเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่บัญญัติใน (1) หรือ

(c) จำเลยมีเจตนาจะแจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยแก่เจ้าพนักงานตามบทบัญญัติ (3) แล้ว แต่มีเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจแจ้งได้ตามบทบัญญัติ (3)(a) หรือ

(d) กรณีที่จำเลยผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้เป็นลูกจ้าง จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่าได้แจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยตามบทบัญญัติ (3) ให้แก่บุคคลที่มีหน้าที่รับแจ้งแล้ว

(5) ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ หากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา หากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

มาตรา 44

(1) ภายใต้บังคับของบทบัญญัติ (3) ผู้ใดเข้าร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อตกลงโดยรู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลงนั้น

(a) เป็นการตกลงช่วยเหลือผู้อื่นเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาเพื่อประโยชน์ของผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการปกปิด ยักย้ายออกจากเขตอำนาจศาล โอนให้ตัวแทน หรือวิธีอื่นใด

(b) เป็นการตกลงเพื่อดูแลรักษาผลประโยชน์ที่ได้จากความผิดอาญา โดยอาจเป็นเงินที่ได้รับมอบหมายจากผู้กระทำความผิดให้ดูแลรักษาไว้ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือช่วยจำหน่ายเงินดังกล่าวด้วยการลงทุนหรือด้วยวิธีอื่นใด

หากผู้นั้นรู้หรือควรรู้ว่าบุคคลที่ตนดูแลทรัพย์สินให้ เป็นผู้กระทำความผิดอาญาหรือได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดอาญา ย่อมต้องรับผิดตามมาตรานี้

(2) มาตรานี้ ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอาญาหมายความรวมถึง ทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมที่แสดงให้เห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่เป็นผลประโยชน์จากการกระทำความผิดอาญา

(3) เมื่อบุคคลใดแจ้งต่อเจ้าพนักงานให้ทราบถึงข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สิน เงิน หรือการลงทุนใดอาจเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา

(a) หากผู้แจ้งข้อมูลกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1) ผู้แจ้งข้อมูลจะไม่ต้องรับผิดตามมาตรานี้ หากการแจ้งเป็นไปตามกรณีต่อไปนี้

(i) ได้มีการแจ้งก่อนที่ผู้แจ้งข้อมูลจะกระทำการอันฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1) ด้วยความยินยอมของพนักงาน หรือ

(ii) ได้มีการแจ้งโดยไม่ชักช้าภายหลังจากที่ผู้แจ้งข้อมูลการะทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1)

(b) ผู้แจ้งข้อมูลจะไม่ถือว่าละเมิดข้อห้ามการเปิดเผยข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อห้ามตามกฎหมาย สัญญา หรือระเบียบทางวิชาชีพ และ

(c) ผู้แจ้งข้อมูลไม่ต้องรับผิดในความเสียหายใด ๆ อันเกิดจากการแจ้งข้อมูลดังกล่าว

(4) การพิจารณาคดีสำหรับความผิดตามมาตรานี้ จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่า

(a) จำเลยไม่รู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลงที่ได้กระทำนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญา หรือ

(b) จำเลยไม่รู้หรือควรรู้ว่าข้อตกลงที่ได้กระทำนั้นเป็นข้อตกลงช่วยเหลือผู้อื่นเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่บัญญัติใน (1) หรือ

(c) จำเลยมีเจตนาจะแจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยแก่เจ้าพนักงานตามบทบัญญัติ (3) แล้ว แต่มีเหตุอันสมควรที่ทำให้ไม่อาจแจ้งได้ตามบทบัญญัติ (3)(a) หรือ

(d) กรณีที่จำเลยผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้เป็นลูกจ้าง จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่าได้แจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยตามบทบัญญัติ (3) ให้แก่บุคคลที่มีหน้าที่รับแจ้งแล้ว

(5) ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ หากผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา หากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

2. พบการทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดและการกระทำความผิดอาญา แต่ไม่รายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น ตามมาตรา 39

มาตรา 39

(1) เมื่อบุคคลใด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินใด

(a) ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม เป็นทรัพย์สินที่ได้มา

(b) ได้ถูกใช้

(c) มีไว้เพื่อใช้

สำหรับการกระทำความผิดอาญาหรือค้ายาเสพติด ซึ่งการรู้หรือมีเหตุอันควรสงสัยของบุคคลผู้แจ้งอาจเกิดจากการทำธุรกิจ วิชาชีพ หรือการทำงาน และบุคคลนั้นต้องแจ้งเหตุดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานของหน่อยงาน Suspicious Reporting Office โดยไม่ชักช้า

(2) ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติใน (1) มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 20,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

(3) รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้อาจกำหนดคุณสมบัติของบุคคล สถานการณ์ที่ต้องแจ้งเหตุ รูปแบบ และวิธีการในการแจ้งเหตุตามบทบัญญัติ (1)

(4) ผู้เป็นทนายความ หรือลูกจ้าง หรือล่ามแปลภาษาย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และจะไม่มีความผิดแม้ไม่แจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติ (1) และ (2)

(5) จำเลยผู้กระทำผิดตามมาตรานี้มีหน้าที่พิสูจน์ว่าการที่ตนไม่แจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยนั้นเนื่องจากมีเหตุอันควร

(6) ผู้ใดโดยสุจริตทำการแจ้งต่อเจ้าพนักงานของหน่วยงาน Suspicious Transaction Reporting Office

(a) ซึ่งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยตามบทบัญญัติ (1) (a),(b) หรือ (c) หรือ

(b) ซึ่งข้อมูลใด ๆ ที่เกิดจากการรู้หรือความสงสัยของตนเอง

ผู้แจ้งข้อมูลจะไม่ถือว่าละเมิดข้อห้ามการเปิดเผยข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อห้ามตามกฎหมาย สัญญา หรือกฎระเบียบตามวิชาชีพ และไม่ต้องรับผิดในความเสียหายใด ๆ จากการแจ้งข้อมูลดังกล่าว

(7) นอกเหนือจากกรณีบทบัญญัติ (5) หรือ (6) กรณีที่ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้เป็นลูกจ้าง จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่าได้แจ้งข้อมูล หรือเหตุอันควรสงสัยนั้นให้แก่บุคคลผู้มีหน้าที่รับแจ้งแล้ว

(8) การแจ้งข้อมูลกรณี (7) ไม่ถือว่าละเมิดข้อห้ามการเปิดเผยข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อห้ามตามกฎหมาย สัญญา หรือกฎระเบียบทางวิชาชีพ

(9) คำว่า “การคุ้มครองตามกฎหมาย” ในมาตรานี้มีความหมายเช่นเดียวกับมาตรา 35(2)

3. การรับ การครอบครอง การใช้ การปกปิด และการเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดและการกระทำความผิดอาญา มาตรา 46 และ มาตรา 47

ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 46 และ 47 นี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับกรณีผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา หากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ เช่นเดียวกับระวางโทษในมาตรา 43 และ มาตรา 44

มาตรา 46

(1) ผู้ใด

(a) ปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

(b) โอน หรือ ยักย้ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดออกไปเพื่อให้พ้นจากเขตอำนาจศาล

(c) รับ ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดผู้นั้นมีความผิด

(2) ผู้ใดรู้หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่นได้มาจากการค้ายาเสพติดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

(a) ปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินดังกล่าว หรือ

(b) โอน หรือยักย้ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดออกไปเพื่อให้พ้นจากเขตอำนาจศาล

ผู้นั้นมีความผิด

(3) ผู้ใดรับ ครอบครองทรัพย์สิน โดยรู้หรือควรรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่นได้มาจากการค้ายาเสพติดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ผู้นั้นมีความผิด

(4) บทบัญญัติ (1) (a) และ (2) (a) การปกปิดและซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินหมายความรวมถึงการปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางในลักษณะที่แท้จริง ถึงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สิน

(5) เพื่อประโยชน์ของบทบัญญัติ (3) การใช้ทรัพย์สินเพื่อเป็นค่าตอบแทนนั้นยังไม่เป็นความผิด หากมูลค่าของทรัพย์สินน้อยกว่ามูลค่าตลาดมาก เว้นแต่การให้ค่าตอบแทนนั้นได้ให้แก่บุคคลผู้ให้บริการหรือช่วยเหลือในการค้ายาเสพติด

(6) ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา หากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

มาตรา 47

(1) ผู้ใด

(a) ปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

(b) โอน หรือ ยักย้ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาออกไปเพื่อให้พ้นจากเขตอำนาจศาล

(c) รับ ครอบครอง หรือใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญา

ผู้นั้นมีความผิด

(2) ผู้ใดรู้หรือควรรู้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่นได้มาจากการกระทำความผิดอาญาไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

(a) ปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินดังกล่าว หรือ

(b) โอน หรือยักย้ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาออกไปเพื่อให้พ้นจากเขตอำนาจศาล

ผู้นั้นมีความผิด

(3) ผู้ใดรับ ครอบครองทรัพย์สิน โดยรู้หรือควรรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้อื่นได้มาจากการกระทำความผิดอาญาไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม ผู้นั้นมีความผิด

(4) บทบัญญัติ (1) (a) และ (2) (a) การปกปิดและซ่อนเร้นอำพรางทรัพย์สินหมายความรวมถึงการปกปิดหรือซ่อนเร้นอำพรางในลักษณะที่แท้จริง ถึงการได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สิน

(5) เพื่อประโยชน์ของบทบัญญัติ (3) การใช้ทรัพย์สินเพื่อเป็นค่าตอบแทนนั้นยังไม่เป็นความผิด หากมูลค่าของทรัพย์สินน้อยกว่ามูลค่าตลาดมาก เว้นแต่การให้ค่าตอบแทนนั้นได้ให้แก่บุคคลผู้ให้บริการหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดอาญา

(6) ผู้กระทำความผิดตามมาตรานี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลธรรมดา หากผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000,000 ดอลลาร์สิงคโปร์

4. การเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้อื่นซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่การสอบสวนตามมาตรา 48 แห่งกฎหมาย CDSA

มาตรา 48

(1) ผู้ใด

(a) รู้หรือควรรู้ว่าเจ้าพนักงานกำลังปฏิบัติหน้าที่หรือจะปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่นที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ และ

(b) เปิดเผยแก่ผู้อื่นซึ่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวน

ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) ผู้ใด

(a) รู้หรือควรรู้ว่ามีการแจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยต่อเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัตินี้ และ

(b) เปิดเผยแก่ผู้อื่นซึ่งข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการสอบสวนตามที่มีการแจ้งข้อมูลหรือเหตุอันควรสงสัยนั้น

ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 30,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) ทนายความ หรือเสมียนทนายไม่ต้องรับผิดตามบทบัญญัติ (1) หรือ (2) สำหรับการเปิดเผยข้อมูลหรือข้อเท็จจริง

(a) ต่อลูกความ หรือตัวแทนของลูกความเพื่อให้คำปรึกษาทางกฎหมาย หรือให้บริการทางวิชาชีพ หรือ

(b) ต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดี

(4) บทบัญญัติ (3) ไม่ใช้บังคับกับการเปิดเผยข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่มีวัตถุประสงค์มิชอบด้วยกฎหมาย

(5) ในการพิจารณาคดีความผิดตามบทบัญญัติ (1) หรือ (2) จำเลยมีหน้าที่พิสูจน์ว่าตนไม่รู้ หรือไม่ควรรู้ว่าการเปิดเผยข้อมูลจะทำให้เกิดความเสียหายตามที่ได้ระบุไว้ในบทบัญญัติ (1) หรือ (2)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

(6) ยกเว้นความผิดแก่เจ้าพนักงานหรือบุคคลผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้หรือมีเจตนาเพื่อบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดหรือความผิดร้ายแรง

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2007 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย CDSA โดยเพิ่มความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจำนวนมาก ในบัญชีที่ 2 แห่งกฎหมายนี้

3.3.6 ข้อแนะนำของกลุ่มเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน (Financial Action Task Force: FATF)

การที่ประชาคมโลกต้องเผชิญกับปัญหาคุกคามจากการฟอกเงิน ทำให้การประชุมกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลก หรือ G7 ครั้งประชุมสุดยอดที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อปี ค.ศ.1989 ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการสากลเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน Financial Action Task Force หรือ FATF โดยเป็นองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศระหว่างภาคีสมาชิก เพื่อกำหนด พัฒนา และส่งเสริมนโยบายเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน มีการกำหนดกฎเกณฑ์ให้ประเทศสมาชิกบัญญัติกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงส่งเสริมประเทศที่ไม่ได้เป็นภาคีให้ต่อสู้กับการฟอกเงินอีกด้วย

ภารกิจเริ่มแรกของ FATF คือ การเสนอข้อแนะนำจำนวน 40 ข้อ ที่เรียกว่า The 40 Recommendations เมื่อปีค.ศ. 1990 ซึ่งวางหลักให้ประเทศภาคีสมาชิกรับไปปฏิบัติเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ประกอบไปด้วยมาตรการต่อต้านการฟอกเงินทั้งด้านกระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมาย ระบบการเงิน และความร่วมมือระหว่างประเทศ จนกลายเป็นมาตรฐานสากล แม้ประเทศที่ไม่ได้เป็นภาคีสมาชิกเองยังนำไปเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมาย รวมทั้งประเทศไทยด้วย

ต่อมา FATF ได้แก้ไขขยายข้อแนะนำพิเศษให้ครอบคลุมไปถึงการต่อต้านสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เป็น 9 ข้อ (The 40+9 Recommendations) ซึ่งใช้เป็นมาตรฐานสากลในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (Anti-Money Laundering – AML) และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อร้าย (Counter the Financing of Terrorism -CFT) เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายอาญา กฎหมายธนาคาร และมาตรการข้อปฏิบัติของสถาบันการเงินต่าง ๆ

ข้อแนะนำของ FATF ในส่วนมาตรการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้า การเก็บรักษาข้อมูลของลูกค้า และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรต้องสงสัยเป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันการเงินต่าง ๆ ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ประกอบวิชาชีพบางประเภทที่กฎหมายกำหนดต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการติดตามร่องรอยทางการเงินของขบวนการฟอกเงินได้

ต่อไปนี้ขอยกตัวอย่างข้อแนะนำของ FATF ในส่วนบทบาทของระบบการเงินในการต่อสู้กับการฟอกเงิน ดังนี้[51]

ข้อที่ 8 ข้อแนะนำที่ 10 – 29 ไม่เพียงบังคับใช้แต่ธนาคารเท่านั้น แต่รวมถึงสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารด้วย แม้ว่าสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารนั้นจะไม่ได้อยู่ในการกำกับดูแลอย่างเป็นทางการของทุกประเทศ แต่รัฐบาลควรมีหลักประกันว่าสถาบันเหล่านี้อยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างเดียวกันกับสถาบันการเงินอื่น ๆ

ข้อที่ 9 หน่วยงานระดับชาติที่เกี่ยวข้องควรใช้ข้อแนะนำข้อที่ 10 – 21 และ ข้อที่ 23 กับการดำเนินการทางการเงินว่าเป็นการดำเนินการของธุรกิจหรือวิชาชีพซึ่งไม่ใช่สถาบันการเงิน ทั้งนี้ เป็นเรื่องของแต่ละประเทศที่จะใช้มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในสถานการณ์พิเศษหรือไม่

ข้อที่ 10 สถาบันการเงินไม่ควรเก็บรักษาชื่อบัญชีที่มีลักษณะเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นชื่อปลอม โดยต้องจัดให้ลูกค้ามีการแสดงตัวด้วยการแสดงเอกสารทางราชการหรือเอกสารแสดงตัวที่เชื่อถือได้ และจัดให้มีการบันทึกข้อมูลเฉพาะตัวของลูกค้าทุกครั้งที่มีการทำธุรกรรม โดยไม่คำนึงว่าลูกค้านั้นจะเป็นลูกค้าประจำหรือไม่

เพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับในการแสดงตนเกี่ยวกับนิติบุคคล สถาบันการเงินควรใช้มาตรการต่อไปนี้ในกรณีจำเป็น

(1) ตรวจพิสูจน์สถานะและโครงสร้างธุรกิจของลูกค้า จากทะเบียนทางราชการ หรือจากตัวลูกค้าเอง หรือทั้งสองทาง รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ของลูกค้า ทั้งชื่อ รูปแบบของนิติบุคคล สถานที่ กรรมการ และระเบียบอื่น ๆ ของนิติบุคคลนั้น

(2) ตรวจพิสูจน์ว่าบุคคลที่อ้างว่าได้กระทำการในนามของลูกค้าได้รับมอบอำนาจมาอย่างถูกต้อง

ข้อที่ 11 สถาบันการเงินควรใช้มาตรการที่เหมาะสมในการได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับการระบุตัวบุคคลในการทำธุรกรรม กรณีมีข้อสงสัยว่าลูกค้ากำลังทำการด้วยตนเองหรือไม่

ข้อที่ 12 สถาบันการเงินควรเก็บรักษาข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการทำธุรกรรมของลูกค้าเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี เพื่อให้สามารถเรียกดูข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว กรณีเมื่อมีการร้องขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับอาชญากร หากจำเป็นสถาบันการเงินควรเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงตนของลูกค้า เป็นเวลา 5 ปี หลังจากได้ปิดบัญชีนั้น ๆ แล้ว

---

[51] นิกร เภรีกุล, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ, หน้า. 260

ข้อที่ 13 ประเทศต่าง ๆ ควรให้ความสนใจต่อภัยคุกคามจากการฟอกเงินที่มาจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ และใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการฟอกเงิน

ข้อที่ 14 สถาบันการเงินควรให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อธุรกรรมที่ซับซ้อน ผิดปกติ มีมูลค่าสูง และธุรกรรมที่มีรูปแบบผิดปกติ ซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจนทางกฎหมาย ควรมีการตรวจสอบวัตถุประสงค์ของธุรกรรมดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้ โดยบันทึกผลการตรวจสอบเป็นลายลักษณ์อักษร และจัดส่งให้แก่ผู้กำกับดูแล ผู้ตรวจสอบ และหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย

ข้อที่ 15 กรณีที่สถาบันการเงินมีข้อสงสัยว่าเงินนั้นมาจากการประกอบอาชญากรรมหรือไม่ ควรบังคับให้สถาบันการเงินรายงานความสงสัยนั้นทันทีต่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่

ข้อที่ 16 สถาบันการเงิน กรรมการ เจ้าหน้าที่ และพนักงานของสถาบันการเงิน ควรได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายทั้งความรับผิดทางอาญาและทางแพ่ง กรณีมีการเปิดเผยข้อมูลซึ่งกำหนดโดยสัญญาหรือบทบัญญัติตามกฎหมาย หากสถาบันการเงินหรือบุคคลดังกล่าวรายงานความสงสัยต่อหน่วยงานที่มีอำนาจโดยสุจริต แม้ว่าจะยังไม่รู้ผลของการกระทำผิดอย่างแน่ชัด และไม่ว่าการกระทำผิดนั้นได้เกิดขึ้นจริงหรือไม่

ข้อที่ 17 สถาบันการเงิน กรรมการ เจ้าหน้าที่ และพนักงานของสถาบันการเงิน ไม่ได้รับอนุญาตให้บอกกล่าวลูกค้าว่าข้อมูลที่เกี่ยวกับลูกค้าได้ถูกรายงานไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่

ข้อที่ 18 สถาบันการเงินที่มีการรายงานข้อสงสัยควรปฏิบัติตามคำแนะนำของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่

ข้อที่ 19 สถาบันการเงินควรพัฒนาแผนงานเพื่อต่อต้านการฟอกเงิน อย่างน้อยที่สุด ดังนี้

(1) การพัฒนานโยบายภายใน กระบวนการและการควบคุม รวมทั้งการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายในระดับจัดการ และมีกระบวนการกลั่นกรองที่เพียงพอในการจ้างพนักงาน

(2) แผนงานการฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่อง

(3) หน้าที่การตรวจสอบเพื่อทดสอบแผนงาน

ข้อที่ 20 สถาบันการเงินควรประกันว่าหลักการที่กล่าวมาข้างต้นสามารถใช้กับสาขาหรือหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลที่อยู่ในต่างประเทศด้วย โดยเฉพาะในประเทศที่ไม่ใช้หรือไม่มีประสิทธิภาพในการใช้ข้อแนะนำนี้ หากกฎหมายและกฎระเบียบแห่งท้องถิ่นนั้นห้ามมิให้ปฏิบัติดังกล่าว สถาบันการเงินนั้นควรแจ้งหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในประเทศของสถาบันการเงินแม่ถึงการไม่สามารถบังคับใช้ข้อแนะนำนี้

ข้อที่ 21 สถาบันการเงินควรให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อความสัมพันธ์ทางธุรกิจ และธุรกรรมกับบุคคล รวมทั้งบริษัทและสถาบันการเงินจากประเทศที่ไม่ใช้ หรือไม่มีประสิทธิภาพในการใช้ข้อแนะนำนี้ ในกรณีที่ธุรกรรมเหล่านี้ไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนตามกฎหมาย ควรมีการตรวจสอบวัตถุประสงค์ของธุรกรรมดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยบันทึกผลการตรวจสอบเป็นลายลักษณ์อักษร และจัดให้แก่ผู้กำกับดูแล ผู้ตรวจสอบ หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

ข้อที่ 22 ประเทศต่าง ๆ ควรพิจารณาปฏิบัติตามมาตรการเพื่อตรวจสอบการผ่านข้ามพรมแดนของเงินสดและตราสารทางการเงินที่เปลี่ยนมือได้ ภายใต้การป้องกันอย่างเข้มงวดและการใช้ข้อมูลอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ โดยไม่ขัดขวางการเคลื่อนย้ายเงินทุนแบบเสรี

ข้อที่ 23 ประเทศต่าง ๆ ควรพิจารณาความเป็นไปได้ และระบบซึ่งธนาคารหรือสถาบันการเงินจะสามารถรายงานธุรกรรมเงินสดจำนวนที่เกินกว่าที่กำหนดทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ แก่หน่วยงานกลางแห่งชาติด้วยฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ภายใต้การป้องกันอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้ข้อมูลอย่างไม่เหมาะสม

ข้อที่ 24 ประเทศต่าง ๆ ควนส่งเสริมการพัฒนาเทคนิคที่ทันสมัยในการจัดการทางการเงินอย่างเสมอรวมทั้งการใช้เช็ค บัตรจ่ายเงิน และบัญชีบันทึกหลักทรัพย์ เพื่อเป็นวิธีในการส่งเสริมให้ใช้แทนการโอนเงินสด

ข้อที่ 25 ประเทศต่าง ๆ ควรสังเกตแนวโน้มการใช้บริษัทบังหน้าในการฟอกเงิน และควรพิจารณามาตรการที่จำเป็นเพื่อป้องกันไม่ให้ใช้นิติบุคคลดังกล่าวในทางผิดกฎหมาย

อนึ่ง สาระสำคัญข้อแนะนำ 40+9 ข้อ ของ FATF อาจสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. บทบาทของระบบยุติธรรมภายในประเทศ (National Legal System) ในการต่อต้านการฟอกเงิน
    - ให้บัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา โดยมีมาตรการยึด อายัด และริบเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรม
    - กำหนดโทษทางแพ่งแก่ผู้กระทำความผิด
2. บทบาทของระบบการเงิน (Financial System) ในการต่อต้านการฟอกเงิน
    - ให้มีกฎเกณฑ์ในการแสดงตนของลูกค้า
    - ให้เก็บรักษาข้อมูลทางธุรกรรมของลูกค้า
    - ให้สถาบันการเงินให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อธุรกรรมที่น่าสงสัย

- มีการคุ้มครองผู้บริหารและพนักงานของสถาบันการเงินที่รายงานธุรกรรมที่น่าสงสัยต่อเจ้าหน้าที่รัฐ
- กำหนดมาตรการในการทำธุรกรรมกับประเทศที่ไม่มีระบบตรวจสอบการฟอกเงิน
- กำหนดกฎเกณฑ์และกำกับดูแลภายในของสถาบันการเงินเกี่ยวกับการทำธุรกรรม
- กำหนดมาตรการเสริมอื่น ๆ

3. บทบาทในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Co-operation)
   - ให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศทั้งประเทศภาคีสมาชิก และไม่ใช่ภาคีสมาชิก
   - เสนอความร่วมมือในการจัดการกับทรัพย์สินที่ได้จากอาชญากรรม
   - ให้ความร่วมมือในการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน
   - แนะนำให้แต่ละประเทศกำหนดความผิดอาญาร้ายแรงเป็นความผิดมูลฐานตามการจำแนกประเภทความผิดของ FATF
   - ให้มีการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

จากสาระสำคัญคำแนะนำของ FATF ข้างต้น เป็นเพียงคำแนะนำ และแนวทางให้แต่ละประเทศปฏิบัติเพื่อการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้ แต่ละประเทศอาจพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์นิยามการกระทำความผิดร้ายแรง และลักษณะขององค์ประกอบความผิดตามความเหมาะสมและไม่ขัดต่อกฎหมายภายในของประเทศตนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 4
ศึกษาวิเคราะห์ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ กับการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินต่อผู้กระทำความผิด กรณีการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

จากการศึกษากรณีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 และการบังคับใช้กฎหมายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในระบบการชำระเงินของประเทศไทยในบทที่ 2 และบทที่ 3 นั้น ในบทนี้ผู้เขียนจะศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินต่อผู้กระทำความผิดกรณีการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

4.1 ความเกี่ยวพันระหว่างการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับการฟอกเงิน

โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งเทคโนโลยีและการสื่อสาร มนุษย์สามารถคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้านต่าง ๆ แทบจะทุกด้าน ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการพึ่งพาตนเองแต่เดิมก็ก้าวเข้าสู่ระบบทุนนิยม การดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจทั้งภาครัฐและเอกชนที่เน้นการแข่งขันในแง่ผลประกอบการเป็นสำคัญได้รับเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วและแลกกับผลตอบแทนระยะยาวในการลดต้นทุนด้านต่าง ๆ เช่น ทรัพยากร บุคลากร เพื่อรับมือกับแนวโน้มการแข่งขันทางธุรกิจที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ในส่วนของระบบการชำระเงินที่แต่เดิมมีเพียงสื่อกลางแลกเปลี่ยนเพียงเหรียญ หรือธนบัตร ก็ได้พัฒนาเพิ่มการชำระเงินด้วยเช็ค,ตั๋วแลกเงิน,ตั๋วสัญญาใช้เงิน,ระบบบาทเนต,การชำระเงินผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรแลกเงิน เหรียญอิเล็กทรอนิกส์ บัตรสมาร์ทการ์ดอื่น ๆ รวมถึงเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จ่ายผ่านระบบสมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์พกพาอื่น ๆ เป็นต้น การเพิ่มช่องทางการชำระเงินที่หลากหลายนี้โดยเฉพาะกระแสการใช้จ่ายเงินผ่านระบบบัตรอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งได้รับความนิยมอย่างรวดเร็วและมีมูลค่าการใช้จ่ายผ่านระบบการชำระเงินสูงกว่าการใช้จ่ายเงินแบบอื่น ๆ นอกจากจะสะท้อนเรื่องเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดด ลักษณะพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงการแข่งขันทางเศรษฐกิจของบริษัทพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่ช่วงชิงโอกาสและความได้เปรียบจากผู้บริโภคอย่างน่ากลัว

สำหรับกรณีศึกษาปัญหาเรื่องการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น เป็นปัญหาที่ปรากฏตามสื่อรายวันและนับวันยิ่งทวีจำนวนเพิ่มขึ้น ไม่เพียงแต่เฉพาะในประเทศไทยเอง แม้แต่ประเทศมหาอำนาจของโลกอย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีความพร้อมทั้งทางเทคโนโลยีและบุคลากรมากกว่าประเทศอื่น ๆ ก็ยังไม่สามารถขจัดปัญหานี้ให้หมดสิ้นไปได้ ปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลตอบแทนมหาศาลนี้เองจึงเป็นภัยคุกคามทางเศรษฐกิจซึ่งกระจายไปทั่วโลก เพราะอาชญากรมักกระทำกันเป็นเครือข่ายจากภายในประเทศพัฒนาเป็นองค์กรข้ามชาติร่วมกันก่ออาชญากรรมร้ายแรงมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ทางการเงินเป็นสำคัญ มีการใช้กลวิธีและเทคโนโลยีซับซ้อนหลากหลายจนกฎหมายหรือผู้บังคับใช้กฎหมายก้าวตามไม่ทัน

สถาบันการเงิน บริษัทพาณิชย์และผู้ประกอบการที่ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ แม้วัตถุประสงค์หลักในการออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์จะเพื่อเสนอเป็นทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคในการใช้จ่ายเงินที่สะดวกรวดเร็ว เป็นการแข่งขันทางธุรกิจอย่างเสรี และขยายช่องทางทางธุรกิจของตน แต่เมื่อไม่สามารถสร้างความปลอดภัยและควบคุมมิให้เกิดปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้แล้ว ปัญหาเหล่านี้จึงมักถูกโยนกลับไปที่ผู้ถือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เพราะสถาบันการเงิน บริษัทพาณิชย์ หรือผู้ประกอบการที่ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นมักปฏิเสธความรับผิดชอบโดยสิ้นเชิงหากผู้ถือบัตรไม่มีหลักฐานเพียงพอพิสูจน์ได้ว่าบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของตนได้ถูกปลอมขึ้น เมื่อภาระค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจากการถูกปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น นำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมไปใช้ถอนเงิน โอนเงิน หรือชำระค่าสินค้าและบริการ ตกมาอยู่ที่ผู้ถือบัตรแล้ว ในคดีนี้ส่วนใหญ่ผู้เสียหายมักหลีกเลี่ยงการชำระหนี้คืนให้แก่ผู้ออกบัตร เนื่องจากไม่มีกำลังในการชำระหนี้ หรือ ไม่ต้องการชำระหนี้ในส่วนที่ตนไม่ได้ก่อ เมื่อปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงยิ่งสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นเงินจำนวนมากขึ้นไปด้วย

คดีการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วนี้เองได้สร้างปัญหาให้กับบริษัทพาณิชย์ ผู้ประกอบการที่ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการเงินในขณะเดียวกัน เหตุเพราะการดำเนินคดีกับผู้ถือบัตรให้รับผิดชอบชำระหนี้นั้นมีจำนวนมาก ในลำดับแรกมักเลือกฟ้องคดีบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีมูลค่าความเสียหายสูงก่อน หรือบางรายอาจเลือกไม่ฟ้องคดีเนื่องจากค่าเสียหายเล็กน้อยเมื่อเทียบกับต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่สูงกว่า หรือบางกรณีอาจเกิดกรณีคดีหมดอายุความฟ้องร้องไปแล้ว เพราะคดีการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีจำนวนมากนั่นเอง จำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้นหลาย ๆ กรณีเมื่อรวมกันจึงกลายเป็นจำนวนเงินมหาศาล และเมื่อไม่ได้รับการชำระหนี้ก็กลายเป็นหนี้สูญในที่สุด ปัญหานี้เองจึงสะท้อนกลับมายังผู้ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้ตระหนักถึงมาตรการออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์อย่างรัดกุม ทั้งการ

ให้ความรู้แก่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ผู้ออกบัตร รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์การพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้าให้เป็นมาตรฐานไปในทิศทางเดียวกัน และกำหนดวิธีเพื่อความปลอดภัยของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถือบัตรที่ถูกบันทึกไว้ในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยง่าย ซึ่งจะสร้างภาพลักษณ์ทางธุรกิจที่ดีให้กับผู้ออกบัตรอิเล็กทรอนิกส์เอง และเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค ทั้งยังลดปัญหาเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้ทางหนึ่ง

ในส่วนคดีปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้ามาสู่กระบวนการทางกฎหมายที่เพิ่มมากขึ้นนั้น เนื่องจากปัญหาของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมไม่เพียงพอต่อปริมาณคดี ทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีที่อาชญากรใช้ปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เพราะอาชญากรรมประเภทนี้มีความยุ่งยากต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการพิสูจน์อัตลักษณ์ รวมถึงต้องมีประสบการณ์และความรู้เทคนิคและวิธีการใหม่สูง จึงทำให้ขาดพยานหลักฐานที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ จึงยิ่งทำให้อาชญากรรมปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และความเสียหายที่ได้กล่าวไปข้างต้นจึงเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินโดยตรง เพราะเป็นความผิดที่มีรูปแบบและใช้กลวิธีที่ซับซ้อน มีลักษณะดำเนินการเป็นขบวนการหรือองค์กรอาชญากรรม มีการรวมตัวของกลุ่มคนหลายกลุ่มเป็นเครือข่าย และอาจเชื่อมโยงเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจร้ายแรง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2556 ซึ่งบังคับใช้ในปัจจุบัน จึงได้เพิ่มเติมความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้าไว้ในมาตรา 3 อนุมาตรา 14 เพื่อให้คลอบคลุมถึงปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถใช้มาตรการพิเศษของกฎหมายฟอกเงินจัดการกับผู้กระทำความผิดได้ง่ายกว่าการใช้เพียงกฎหมายอาญาแต่เดิม ทั้งนี้ เพื่อให้ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามหลักกฎหมายสากล สร้างความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4.2 สถานการณ์การปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการป้องกันของประเทศไทยในปัจจุบัน

การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และการใช้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรเครดิต บัตรเอทีเอ็ม (ATM) รวมถึงบัตรอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ กำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบันจนกลายเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันไปเสียแล้ว และบัตรอิเล็กทรอนิกส์หาได้จำกัดอยู่เพียงบัตรรูปทรงสี่เหลี่ยมที่ออกโดยธนาคารหรือสถาบันการเงินอีกต่อไป แต่ยังรวมไปถึงเหรียญอิเล็กทรอนิกส์ที่ออกโดยผู้ให้บริการ บัตรที่ไม่ปรากฏเป็นรูปร่างไม่มีเอกสาร เช่น บัตรเติมเงินที่อาจได้เพียงกระดาษแสดงตัวเลขเติมเงิน หรือเป็นแบบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น การสแกนนิ้วมือ หรือสแกนม่านตาเป็นต้น ด้วยวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ก้าวไปไกลนี้เอง พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.2544 จึงบัญญัติห้ามการปฏิเสธผลผูกพันทางกฎหมายของข้อความใด ๆ ที่ปรากฏในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และได้รับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้เสมอกับการทำเป็นหนังสือ จึงเป็นการส่งเสริมให้การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์น่าเชื่อถือและมีผลบังคับทางกฎหมายเฉกเช่นการทำธุรกรรมโดยวิธีทั่วไป เป็นผลให้การใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นเติบโตอย่างรวดเร็ว

สำหรับสถานการณ์ปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันกำลังเป็นปัญหาสำคัญที่บั่นทอนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องด้วยผลประโยชน์ที่มีมูลค่ามหาศาลจึงเป็นสิ่งจูงใจให้อาชญากรกระทำความผิดมากขึ้น โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่และพัฒนาเทคนิควิธีรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น ติดตั้งเครื่องอ่านข้อมูลบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องสกิมเมอร์ (Skimmer) ที่ช่องเสียบบัตร เพื่อคัดลอกข้อมูลแล้วนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือการพูดจาโน้มน้าวผู้เสียหาย หรือการหลอกลวงทางโทรศัพท์เพื่อให้ได้ข้อมูลส่วนบุคคล แล้วนำข้อมูลนั้นไปใช้ในทางมิชอบ ในกรณีหลังนี้อาชญากรมักเลือกกระทำกับผู้สูงอายุ เป็นต้น

เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2555 FATF ((Financial Action Task Force) ซึ่งเป็นกลุ่มปฏิบัติการเฉพาะกิจเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ได้กำหนดให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีข้อบกพร่องในเชิงยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการก่อการร้าย จึงทำให้ประเทศไทยเป็นที่จับตามองของนานาประเทศทั้งในเรื่องความมั่นคงและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจกับต่างชาติ ประเทศไทยจึงได้กำหนดนโยบายต่อต้านการฟอกเงิน และดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องอย่างต่อเนื่อง เช่น เพิ่มความผิดมูลฐานที่เป็นภัยร้ายแรงให้ครอบคลุมการกระทำผิดมากขึ้น กำหนดให้สำนักงาน

ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ทำหน้าที่วางหลักเกณฑ์ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพ เช่น กำหนดให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินต้องตรวจสอบตัวตนของลูกค้าและต้องรายงานธุรกรรมต่อปปง. ตามที่กำหนด รวมถึงกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพบางประเภทต้องรายงานการทำธุรกรรมต่อปปง. เช่น ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วย การควบคุมดูแลธุรกิจบริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานของ FATF (กรณีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้ถูกเพิ่มเติมความผิดมูลฐานโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2556 (ฉบับที่ 4) มีผลบังคับใช้วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2556) ต่อมาเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ.2556 FATF จึงได้ปลดประเทศไทยออกจากรายชื่อประเทศที่มีความเสี่ยงสูงต่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

ในส่วนปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ แม้ประเทศไทยจะได้บังคับใช้กฎหมายฟอกเงินกับความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์มาแล้วกว่า 3 ปี แต่การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทนี้ก็ยังไม่สัมฤทธิผลเท่าที่ควร อันเนื่องมากจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งความเจริญและการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน จึงส่งผลให้วิธีการฟอกเงินสลับซับซ้อนมากขึ้น ทั้งยังเชื่อมโยงกับอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ กอปรกับจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในด้านนี้มีไม่เพียงพอ และธนาคาร สถาบันการเงิน ผู้ให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือแม้กระทั่งหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ยังขาดมาตรการและระบบการป้องกันด้านความปลอดภัยอย่างเพียงพอ

เมื่อปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้สร้างความเสียหายกระทบเป็นวงกว้าง และไม่ใช่ปัญหาที่รอการแก้ไขจากรัฐแต่เพียงส่วนเดียวอีกต่อไป ในส่วนของธนาคาร สถาบันการเงิน และผู้ให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปัจจุบัน จึงมีการเร่งกำหนดมาตรการการป้องกันการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดความเสียหายที่อาจกระทบต่อธุรกิจของตน เช่น การขาดรายได้จากการไม่ได้รับชำระหนี้ ภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจเสียไป

ผู้เขียนขอยกกล่าวถึงปัญหากรณีของบัตรเอทีเอ็ม หรือบัตรเดบิต ที่มีอัตราการปลอมมากและสร้างความเสียหายเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี เป็นที่ทราบว่าบัตรอิเล็กทรอนิกส์ประเภทนี้ใช้ระบบแถบแม่เหล็ก ซึ่งประสบปัญหาถูกคัดลอดข้อมูลจากเครื่องเครื่องอ่านข้อมูลบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องสกิมเมอร์ (Skimmer) เพื่อนำไปปลอมบัตรทำการถอน โอน ชำระค่าสินค้าและบริการอยู่เสมอ จนกระทั่ง

ธนาคารกรุงเทพซึ่งเป็นธนาคารแห่งแรกที่ออกผลิตภัณฑ์บัตรบีเฟิร์สท (Be First) มาเมื่อพ.ศ.2552 โดยการนำเทคโนโลยีไมโครชิพ EMV ติดลงบัตรเพื่อป้องกันการคัดลอกข้อมูล แต่วิธีการนี้ทำให้ผู้ใช้บริการบัตร Be first สามารถถอนเงิน และสอบถามยอดเงินได้เฉพาะตู้เอทีเอ็มของธนาคารกรุงเทพเท่านั้น ไม่สามารถนำบัตรไปใช้กับตู้เอทีเอ็มของธนาคารอื่นได้ ต่อมา มีธนาคารพาณิชย์อีก 3 แห่ง ได้แก่ ธนาคารธนชาต ธนาคารกรุงไทย และธนาคารซีไอเอ็มบีไทย ได้นำเทคโนโลยีไมโคชิพ EMV นี้ติดลงบนบัตรเช่นกัน แต่ยังเป็นไปในลักษณะใช้ระบบแถบแม่เหล็กและชิพการ์ดควบคู่กันไป กล่าวคือ หากตู้เอทีเอ็มไม่รองรับระบบชิพการ์ดก็ยังสามารถอ่านข้อมูลผ่านแถบแม่เหล็กหลังบัตรได้ ซึ่งเสี่ยงต่อความปลอดภัยอยู่นั่นเอง ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) จึงมีนโยบายให้ธนาคารทุกแห่งพัฒนาบัตรเอทีเอ็มและบัตรเดบิตเป็นระบบชิพการ์ด โดยต้องแก้ไขให้ตู้เอทีเอ็มรองรับระบบชิพการ์ดได้ ภายในสิ้นปี 2559 โดยในระยะแรกการเปลี่ยนระบบบัตรเอทีเอ็มหรือบัตรเดบิต เชื่อว่าธนาคารอาจให้ลูกค้าทำธุรกรรมผ่านระบบแม่เหล็กไปก่อนแล้วจะทยอยให้ลูกค้าเปลี่ยนบัตรใหม่ได้ฟรีหรือมีนโยบายยกเว้นค่าธรรมเนียมแรกเข้า

ภายหลังจากที่มีการใช้บัตรระบบชิพการ์ด คาดว่าจะมีการพัฒนาระบบการใช้รหัสพิน (PIN) สำหรับบัตรเดบิต หรือบัตรเครดิตในการชำระค่าสินค้าและบริการ เพื่อยืนยันตัวตนของผู้ถือบัตร จากเดิมที่เคยเซ็นชื่อในสลิปให้ตรงกับชื่อด้านหลังบัตร ก็เปลี่ยนมาใช้ระบบกดรหัสพินแทน กรณีที่บัตรสูญหายหรือถูกขโมยผู้กระทำความผิดก็ไม่สามารถนำบัตรไปใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการได้

อย่างไรก็ดี แม้จะมีความพยายามสร้างระบบความปลอดภัยแบบชิพการ์ดขึ้นมาทดแทนระบบแถบแม่เหล็ก แต่บัตรเอทีเอ็ม บัตรเดบิต หรือบัตรเครดิต ก็ยังคงมีความเสี่ยงต่อการถูกขโมยข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ เนื่องจากข้อมูลบนบัตรที่ประกอบด้วยตัวเลข 16 หลัก เดือนปีที่บัตรหมดอายุ และรหัส CVV ด้านหลังบัตรอีก 3 หลัก หากอาชญากรรู้ข้อมูลเหล่านี้ก็สามารถนำไปซื้อสินค้าหรือบริการทางอินเทอร์เน็ตได้

สถานการณ์ปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นี้จึงยังคงเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขและพัฒนาเทคนิควิธีใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ระบบการชำระเงินเป็นไปอย่างมีเสถียรภาพ ตอบรับกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างเสรีในยุคปัจจุบัน

4.3 วิเคราะห์ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินต่อผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

การที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้เพิ่มเติมความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้าส่งผลดีและผลเสียต่อประเทศไทย ดังนี้

4.3.1 ผลดี

1.ทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยความนิยมในการใช้จ่ายผ่านระบบบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชนทุกระดับมีมากขึ้น อาชญากรรมการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นปัญหาที่ปรากฏเพิ่มมากขึ้นในแต่ละวัน ลักษณะของอาชญากรรมประเภทนี้จะกระทำเป็นเครือข่ายในรูปแบบขององค์กร หรือพัฒนารูปแบบกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ทำให้มีปริมาณเงินและทรัพย์สินหมุนเวียนในระบบสูง กระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น การที่ประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยเพิ่มเติมความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญาอันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้า ย่อมส่งผลดีในด้านการนำมาตรการพิเศษของกฎหมายฟอกเงิน เช่น มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งไปใช้บังคับกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์แม้เงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดนั้นจะได้เปลี่ยนสภาพไปก็ตาม อันเป็นสาเหตุหนึ่งในการลดแรงจูงใจของผู้กระทำผิด หรือผู้สนับสนุน ที่ไม่สามารถประกอบอาชญากรรมได้อย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นการตัดตอนวงจรอาชญากรรมได้ทางหนึ่ง เพราะเครือข่ายอาชญากรรมขาดเงินทุนหมุนเวียนในการกระทำความผิดครั้งต่อ ๆ ไป

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงเปรียบเหมือนกฎหมายที่ช่วยเสริมการบังคับใช้กฎหมายกับความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะมีมาตรการจัดการเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดที่กฎหมายอาญาไม่สามารถบังคับได้โดยการดำเนินการทางคดีภาระการพิสูจน์ที่มาของเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะตกแก่ผู้เป็นเจ้าของ ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้รับประโยชน์เงินหรือทรัพย์สินนั้น ๆ ในขณะที่ภาระการพิสูจน์ความผิดในทางอาญากำหนดให้ภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่โจทก์อันส่งผลให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างล่าช้า ส่งผลต่อพยานหลักฐานที่อาจถูกเคลื่อนย้ายหรือถูกทำลายไปยากแก่การแกะรอย

อนึ่ง การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายฟอกเงิน ทำให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือปปง. ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเข้ามามีบทบาทตรวจสอบ รายงานธุรกรรม รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ยึด อายัด และบริหารจัดการทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ทำให้สังคมสงบเรียบร้อย และระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ

ปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงบั่นทอนความเชื่อมั่นในการจับจ่ายใช้สอยของประชาชน แต่ยังส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินของประเทศทั้งระบบ ด้วยมูลค่าความเสียหายมหาศาลจึงส่งผลเสียในหลาย ๆ ด้านต่อสถาบันการเงิน หรือบริษัทพาณิชย์ผู้ให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์และส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน การที่ผู้กระทำความผิดนำเงินสกปรกซึ่งเป็นเงินนอกระบบที่ได้จากการกระทำความผิดมาเปลี่ยนสภาพเป็นเงินสะอาดหมุนเวียนในระบบการเงิน จึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูลเศรษฐกิจของประเทศที่แท้จริง ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นอกจากจะทำให้การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังทำให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย และเปรียบเสมือนเป็นหลักประกันความเชื่อมั่นให้กับประชาชนทั่วไป ผู้ลงทุนในการดำเนินธุรกิจ และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในสายตานานาอารยประเทศ

3. ส่งเสริมภาพลักษณ์ทางเศรษฐกิจที่ดีเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ

ปัจจุบันนโยบายการดำเนินธุรกิจในส่วนของภาครัฐและเอกชนไม่เพียงจำกัดเฉพาะภายในประเทศเท่านั้น แต่เป็นการดำเนินธุรกิจ หรือร่วมทุนกับภาคเอกชนหรือภาครัฐของต่างประเทศด้วย การที่ประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับอาชญากรรมทางการเงินย่อมส่งผลต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของต่างชาติ ทำให้เกิดการยกเลิก หรือชะลอการลงทุน และด้วยปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ขยายเป็นวงกว้างนี้เอง อาจสร้างความหวาดระแวงให้กับต่างชาติ ทำให้เกิดกรณีการใช้จ่ายผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต ที่ออกโดยสถาบันการเงินในประเทศไทย ถูกต่างประเทศจำกัดหรือตรวจสอบการใช้อย่างเข้มงวด

การที่ประเทศไทยบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และปฏิบัติตามข้อแนะนำของ FATF ที่เป็นมาตรฐานสากล โดย

กำหนดให้มีองค์กรที่มีหน้าที่กำกับดูแล และกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินออกมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้นักลงทุนนานาประเทศคลายความกังวล และเป็นการส่งเสริมเสริมภาพลักษณ์ทางเศรษฐกิจที่ดีให้กับประเทศไทย

4.3.2 ผลเสีย

1. กระทบต่อการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน และบริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ทำให้หลายองค์กรเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบและกำหนดมาตรการป้องกันอย่างเข้มงวดมากขึ้น ทั้งในส่วนของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ที่มีหน้าที่ตรวจสอบ รายงานธุรกรรม รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ยึด อายัด และบริหารจัดการทรัพย์สินตามกฎหมายฟอกเงิน และในส่วนธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ที่มีบทบาทหน้าที่ในการออกกฎ และมาตรการตรวจสอบสถาบันการเงิน รวมถึงควบคุมกำกับดูแลระบบการชำระเงินของประเทศ ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงิน และบริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถดำเนินธุรกิจตามนโยบายการแข่งขันที่สะดวกรวดเร็วได้อย่างเช่นเคย เนื่องจากจะต้องทำตามกฎระเบียบ และมาตรการที่กฎหมาย หรือ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรม ตามมาตรา 20 และ กำหนดให้สถาบันการเงินต้องกำหนดนโยบายการรับลูกค้า การบริหารความเสี่ยงที่อาจเกี่ยวกับลูกค้าและต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าเมื่อเริ่มทำธุรกรรมครั้งแรกโดยต้องตรวจสอบเป็นระยะจนสิ้นสุดดำเนินการเมื่อมีการปิดบัญชีหรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า ตามมาตรา 20/1 เป็นต้น ดังนี้ จึงเป็นการเพิ่มภาระและสร้างความกังวลในการปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่ เนื่องจากปัจจุบันอาชญากรมีการขโมยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อหลอกลวงการแสดงตน และมีการใช้กลวิธีและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทำธุรกรรมทางการเงิน เจ้าหน้าที่หรือพนักงานที่ไม่มีความรู้ความชำนาญในการพิสูจน์ทราบอัตลักษณ์ของบุคคล หรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี หรือไม่มีประสบการณ์มาก่อน ย่อมมีความเสี่ยงทำให้การทำงานเกิดข้อผิดพลาดสับสน และมีบทลงโทษทางวินัยได้

นอกจากนี้ การกำหนดให้ลูกค้าต้องแสดงตนในการทำธุรกรรมทุกครั้ง และให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานผู้ออกบัตรสืบทราบข้อมูลส่วนบุคคลที่แท้จริงของลูกค้า ย่อมเป็นการเพิ่มภาระหน้าที่และอาจทำให้เกิดความล่าช้าในการทำธุรกรรม หรืออาจไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มลูกค้าบางประเภท เนื่องจากไม่ต้องการแสดงตนหรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ทำให้การดำเนินนโยบายทางธุรกิจของสถาบันการเงินหรือบริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ถูกจำกัดบางประการ และต้องสูญเสียโอกาสการแข่งขันทางธุรกิจไป จึงอาจทำให้สถาบันการเงิน หรือบริษัทผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นเล็งหาวิธีการ หรือช่องว่างในการหลบเลี่ยงตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อรักษาฐานลูกค้าไว้

2. กระทบต่อการทำงานและความน่าเชื่อถือของหน่วยงานของรัฐ

ตามที่ได้กล่าวไว้ว่าความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นความผิดที่อาศัยเทคโนโลยีและเทคนิควิธีที่ซับซ้อน ดังนั้น คดีจึงมีความยุ่งยากในการแสวงหาพยานหลักฐานและติดตามตัวผู้กระทำความผิด กอปรกับปริมาณคดีประเภทนี้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะที่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีไม่เพียงพอ และยังขาดความพร้อมในการทำงานหลาย ๆ ด้าน ทั้ง ความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องเทคโนโลยีเฉพาะด้าน ความรู้ความเข้าใจระบบการเงิน การพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคล ประสบการณ์คดีเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือยังขาดเครื่องมือในการตรวจสอบที่ทันสมัย เป็นต้น การทำงานของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐจึงมักล่าช้า และไม่ทันเล่ห์เหลี่ยมของอาชญากร ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชน และการดำเนินนโยบายของรัฐบาล

3. กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนบางประการ

เนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายมาก จึงอาจทำให้ประชาชนถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพบางประการ เช่น ถูกจำกัดเสรีภาพในทรัพย์สิน กรณีมีคำสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามาจากการฟอกเงิน หรือ ถูกตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคล เป็นต้น

4.4 ประเทศไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

ตามที่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไน ประเทศพม่า ประเทศเวียดนาม ประเทศลาว ประเทศกัมพูชา และ

ประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามปฏิญญาอาเซียน เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2510 ณ กรุงเทพมหานคร อันมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสันติภาพในภูมิภาค[52] เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ โดยประชาคมอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญาณให้อาเซียนกลายเป็นประชาคมเดียวกันให้สำเร็จภายใน พ.ศ.2558 พร้อมกับแบ่งประชาคมย่อยออกเป็น 3 เสาหลัก ได้แก่

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community – APSC)

2. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Asean Socio-Cultural Community – ASCC)

3. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community – AEC)

ในที่นี้ขอยกกล่าวแต่เพียงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community) หรือ AEC ซึ่งมีการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนแล้ว เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2558 ที่ผ่านมา (เลื่อนการเปิดจากเดิม วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2558)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community – AEC) เกิดจากการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน มีรูปแบบคล้ายกับการรวมตัวทางเศรษฐกิจของกลุ่มยุโรป (Euro Zone) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจระดับโลก รวมถึงมีข้อตกลงยกเว้นภาษีสินค้าบางประเภทแก่ประเทศสมาชิก และเป็นการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาคให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์สำคัญของ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) มี 4 ด้าน ได้แก่

1. เป็นตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน (Single Market and Production Base) เพื่อการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ การลงทุน แรงงานอย่างเสรี

2. สร้างขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ (High Competitive Economic Region) คือ ให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายที่ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายในการแข่งขันทางธุรกิจ นโยบายด้านภาษี ให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลและฝึกอบรมบุคลากรร่วมกัน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

3. สร้างความเท่าเทียมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Equitable Economic Development) เช่น สนับสนุน และพัฒนาโครงการธุรกิจขนาดย่อม (SME) เป็นต้น

---

[52] จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับประเทศไทย (นนทบุรี: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555), หน้า. 3

4. เน้นการบูรณาการให้เข้ากับเศรษฐกิจโลก (Fully Integrated into Global Economy) เช่น สร้างเครือข่ายด้านการผลิตและจำหน่ายกับประเทศอื่นนอกภูมิภาค หรือ จัดทำเขตการค้าเสรี (Free Trade Area – FTA) เป็นต้น

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC นั้น มีวัตถุประสงค์สำคัญในการส่งเสริมการเคลื่อนย้ายสินค้า การบริการ แรงงาน การลงทุนในกลุ่มประเทศสมาชิกอย่างเสรี เน้นความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองในการแข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างภูมิภาค โดยมีการขจัดอุปสรรคทางการค้าด้านต่าง ๆ เช่น ยกเว้นมาตรการทางภาษีของสินค้า เช่น เกษตร ประมง ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อสร้างความสะดวกสบายทางการค้านำไปสู่การลดรายจ่ายในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งการผ่อนคลายนโยบายและมาตรการทางเศรษฐกิจนี้เองกลายเป็นแหล่งดึงดูดการระดมทุนทั้งของภาครับและเอกชนมากยิ่งขึ้น แม้ว่าจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียนให้สามารถเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง แต่ภาวะเช่นนี้ย่อมส่งผลเสียต่อการขยายตัวของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติที่สามารถเคลื่อนย้ายกระทำความผิดภายในภูมิภาคได้ง่ายขึ้น ทั้งยังสามารถพัฒนารูปแบบวิธีการก่ออาชญากรรมร้ายแรงเพิ่มมากขึ้นด้วย

ในส่วนของการดำเนินนโยบายเคลื่อนย้ายการบริการ และเงินทุนอย่างเสรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการด้านการเงิน กรณีการให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น แม้จะเป็นการเพิ่มโอกาสแข่งขันของธุรกิจประเภทนี้ และกระตุ้นให้เกิดกำลังการใช้จ่ายในระบบการชำระเงิน ทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเพิ่มขึ้น การชำระเงินภายในภูมิภาคขยายตัวรวดเร็ว มีความสะดวกสบายและคล่องตัว แต่ในขณะเดียวกันมาตรการควบคุมภายในประเทศกรณีดังกล่าวต้องมีความชัดเจนและเข้มงวดด้วย ประกอบกับบทบาทและอำนาจกำกับดูแลของรัฐในเรื่องการหมุนเวียนเงินภายในระบบของประเทศ และการป้องปรามการกระทำความผิดจะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ต้องส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในประชาคมด้วย ทั้งนี้ เพื่อรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศและภูมิภาคต่อไป

เมื่อพิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียที่ประเทศไทยได้รับจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC จะเห็นได้ว่าการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะกับกรณีความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการชำระเงินของประเทศ นอกจากจะช่วยลดการเกิดอาชญากรรมการฟอกเงินแล้ว ยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับการลงทุนในประเทศไทย และการก้าวสู่การเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจระดับอาเซียน

4.5 แนวทางการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม

การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 269/1 อันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้านั้น สามารถแก้ไขปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากมีมาตรการและบทลงโทษที่เข้มข้นมากขึ้น ประกอบกับการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงินเป็นการลงโทษผู้ฟอกเงิน ผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ หรือผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย ดังนั้นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงินในความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์แม้เป็นการฟอกเงินในต่างประเทศ ผู้กระทำความผิด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดต้องรับโทษในประเทศไทยด้วย ประการสำคัญคือการใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโอน โยกย้าย หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ทอดก็ตาม ทำให้ลดความเสียหายที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจได้ ทั้งเป็นการตัดวงจรอาชญากรรมไม่ให้นำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปแสวงหาผลประโยชน์ หรือสร้างเครือข่ายอาชญากรรมต่อไป ประกอบกับประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และกฎหมายเกี่ยวกับสถาบันการเงินและระบบการชำระเงินต่าง ๆ ที่ค่อนข้างครอบคลุม หากมีการนำกฎหมายมาบังคับใช้ได้เต็มที่ตามเจตนารมณ์ก็จะยิ่งส่งผลให้การแก้ไขปัญหาการฟอกเงินประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน นิติบุคคล หรือบุคคลผู้ที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ไว้ ให้ระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในกรณีที่เกิดขึ้นจริง หากความผิดนั้นไม่ใช่ความผิดถึงแก่ชีวิตหรือร่างกาย บุคคลดังกล่าวมักได้รับโทษไม่หนักมาก หรือกรณีถูกปรับก็ปรับเป็นจำนวนเงินไม่มากเมื่อเทียบกับผลประโยชน์มหาศาลที่ตนได้รับ ดังนั้น เมื่อได้รับโทษ และพ้นโทษแล้วก็มีความเสี่ยงที่จะกลับมากระทำความผิดอีก

ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ จึงต้องทำควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมตามสถานการณ์ นอกจากมาตรการที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้ว ควรเสริมมาตรการเรื่องความปลอดภัยของธนาคาร สถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ด้วยเช่นกัน อีกทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อช่วยป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด และอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน จะยิ่งเป็นการขจัดปัญหาการฟอกเงินได้อย่างสมบูรณ์

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

โลกปัจจุบันกำลังดำเนินสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในระบบการชำระเงิน จากเดิมมนุษย์ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างกัน ต่อมาพัฒนาให้มีสื่อกลางแลกเปลี่ยนโดยการสมมติวัตถุหายากให้มีมูลค่าตามที่กำหนดและเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ เช่น ลูกปัด เงินพดด้วง ทองคำ เป็นต้น กระทั่งพัฒนามาเป็นเหรียญ และธนบัตรในเวลาต่อมา แต่ด้วยความเจริญเติบโตทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน เทคโนโลยีได้ได้ถูกพัฒนาให้ก้าวหน้าทันสมัยอย่างต่อเนื่อง ระบบการชำระเงินด้วยวิธีเงินสดจึงถูกสอดแทรกด้วยระบบอื่น ๆ เช่น เช็ค การชำระเงินโดยไม่ใช้เอกสาร และการชำระเงินด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นทางเลือกและอำนวยความสะดวกในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้น และคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการชำระเงินด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะการชำระเงินด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เช่น บัตรเอทีเอ็ม บัตรเดบิต บัตรเครดิต เหรียญอิเล็กทรอนิกส์ บัตรสมาร์ทการ์ดอื่น ๆ รวมถึงเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จ่ายผ่านระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ทโฟน หรืออุปกรณ์พกพาอื่น ๆ ที่นับวันยิ่งทวีความนิยมกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สำคัญไปเสียแล้ว

หากพิเคราะห์ถึงความนิยมของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในยุคปัจจุบัน เห็นว่าเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย ทั้งเศรษฐกิจภายในประเทศและกระแสโลก เมื่อความต้องการในการใช้จ่ายของผู้บริโภคมีมูลค่าสูงขึ้น ระบบการชำระเงินด้วยเงินสดจึงไม่มีความปลอดภัยเพียงพอ และมิอาจตอบสนองความต้องการใช้จ่ายของผู้บริโภคได้ทันท่วงที ธนาคาร สถาบันการเงิน รวมถึงผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ จึงมุ่งแข่งขันทางธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น โดยมีนโยบายส่งเสริมการชำระสินค้าและบริการผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์ การวางกลยุทธ์การตลาด เช่น จัดโปรโมชั่นลดแลกแจกแถม และการนำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการที่หลากหลาย เพื่อมุ่งผลประโยชน์ทางธุรกิจและเป็นการขยายฐานลูกค้าให้สูงขึ้นในอนาคต

แม้ธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์จะขยายตัว และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจมหาศาล แต่ในทางตรงข้ามกลับเป็นสิ่งล่อใจอาชญากรอย่างยิ่ง ซึ่งสังเกตได้จากปัญหาอาชญากรรมการฟอกเงินในความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้กลายมาเป็นปัญหาสำคัญระดับโลกที่สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร และสังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้พัฒนารูปแบบวิธีโดยนำเทคโนโลยีขั้นสูงใหม่ ๆ ที่มีความยุ่งยาก

ซับซ้อนมาใช้กระทำความผิด ประกอบกับมีการกระทำความผิดเป็นขบวนการ และสร้างเครือข่ายอย่างกว้างขวาง เป็นกลุ่มอาชญากรรมที่ประสานความร่วมมือช่วยเหลือกันอย่างเป็นระบบ จนพัฒนากลายเป็นองค์กรอาชญากรรม หรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในที่สุด ซึ่งผู้กระทำความผิดจะปกปิดแหล่งที่มาของเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดโดยการโอน ยักย้าย หรือแปลงสภาพหลายทอดเพื่อสร้างความสับสนในการสืบทราบถึงแหล่งที่มาที่แท้จริง แล้วนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นกลับเข้าสู่ระบบการเงินอีกครั้งเสมือนหนึ่งได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ที่เรียกว่า “การฟอกเงิน” จากนั้นนำเงินหรือทรัพย์สินส่วนนี้ไปเป็นต้นทุนในการก่ออาชญากรรมอีกอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นการสร้างอิทธิพล และขยายฐานอาชญากรรมให้กว้างขวางมากขึ้นจนยากแก่การป้องกันปราบปราม

ประเทศไทยได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542กับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามประมวลกฎหมายอาญา ตามมาตรา 269/1 อันมีลักษณะเป็นปกติธุระหรือเพื่อการค้านั้น ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในที่นี้มิได้จำกัดเฉพาะแต่บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมเท่านั้น แต่ยังคลอบคลุมไปถึงเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย ตามประมวลกฎหมายอาญาได้นิยามความหมายของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไว้ในมาตรา 1 (14) ดังนี้

มาตรา 1 (14) “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า

(ก) เอกสารหรือวัตถุอื่นใดไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยบันทึกข้อมูลหรือรหัสไว้ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กตรอน ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน ซึ่งรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสง หรือวิธีการทางแม่เหล็กให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข รหัส หมายเลขบัตร หรือสัญลักษณ์อื่นใดทั้งที่สามารถมองเห็นและมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

จากคำนิยามข้างต้นจะเห็นว่า กฎหมายไม่ได้จำกัดเฉพาะที่เป็นเอกสารเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงวัตถุอื่น ๆ ไม่ว่าจะมีลักษณะใดด้วย ซึ่งอาจหมายรวมถึงกระดาษ รหัส แถบแม่เหล็ก ซิมการ์ด เป็นต้น

(ข) ข้อมูล รหัส หมายเลขบัญชี หมายเลขชุดทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือทางตัวเลขใด ๆ ที่ผู้ออกได้ออกแก่ผู้มีสิทธิใช้โดยมิได้มีการออกเอกสารหรือวัตถุอื่นมดให้ แต่มีวิธีการใช้ในทำนองเดียวกับ (ก) หรือ

ส่วนคำนิยามของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในข้อ (ข) เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น รหัสโทรศัพท์ รหัสเติมเงิน รหัสจองตั๋วเครื่องบิน (e-ticket) รหัสถอนเงินทางโทรศัพท์แก่ลูกค้าโดยไม่ได้

ออกบัตรหรือหลักฐานให้ เป็นต้น โดยแม้จะไม่มีวัตถุใด ๆ รองรับข้อมูลดังกล่าวก็ตาม ก็อยู่ในความหมายของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในข้อนี้

(ค) สิ่งอื่นใดที่ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของ

ส่วนคำนิยามของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ในข้อ (ค) นั้น หมายถึง สิ่งที่ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อระบุลักษณะเฉพาะตัวบุคคล เช่น ลายนิ้วมือ ม่านตา เสียง หรือ DNA เป็นต้น โดยจะต้องใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น การใช้ลายนิ้วมือปลดรหัสโทรศัพท์มือถือ ประตูห้อง หรือประตูรถยนต์ เป็นต้น

จากคำนิยามเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายอาญาจะเห็นได้ว่ากฎหมายกำหนดคำนิยามของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไว้กว้างเพื่อรองรับกับเทคโนโลยีที่พัฒนาเรื่อย ๆ ในอนาคต บัตรอิเล็กทรอนิกส์จึงอาจอยู่ในรูปของเหรียญอิเล็กทรอนิกส์ บัตรแลกเงิน บัตรสมาร์ทการ์ดอื่น ๆ รวมถึงเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จ่ายผ่านระบบสมาร์ทโฟน หรืออุปกรณ์พกพาอื่น ๆ หรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่แสดงความสัมพันธ์เพื่อระบุลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล

การนำกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นความผิดสากล และนำมาตรการตามกฎหมายฟอกเงินที่มีบทลงโทษรุนแรงขึ้น ประกอบกับการกำหนดความผิดอาญาฐานฟอกเงินเป็นการลงโทษผู้ฟอกเงิน ผู้สนับสนุนหรือช่วยเหลือ หรือผู้พยายามกระทำความผิดหรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินด้วย ดังนั้นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการฟอกเงินในความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์แม้เป็นการฟอกเงินในต่างประเทศ ผู้กระทำความผิด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดต้องรับโทษในประเทศไทยด้วย ประการสำคัญคือการใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโอน โยกย้าย หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ทอดก็ตาม จะทำให้ลดความเสียหายที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจได้ ทั้งเป็นการตัดวงจรอาชญากรรมไม่ให้นำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปแสวงหาผลประโยชน์ หรือสร้างเครือข่ายอาชญากรรมต่อไป ประกอบกับประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสถาบันการเงินและระบบการชำระเงินต่าง ๆ มาใช้บังคับเพื่อให้ครอบคลุมการกระทำความผิด ทำให้การแก้ปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการฟอกเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินกับความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์จะมีผลบังคับทั้งทางแพ่งและอาญา กับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล แต่โทษที่กำหนดดังกล่าวเมื่อเทียบกับความเสียหาย หรือผลประโยชน์มหาศาลที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับ ผู้กระทำความผิดมักเลือกที่จะกระทำความผิด

ต่อไป ซึ่งเมื่อได้รับโทษและพ้นโทษแล้วก็กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก หรือ ผู้กระทำความผิดมักใช้ช่องโหว่ในการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ ในการต่อสู้ทางคดีจนรอดพ้นคดีในที่สุด

ในส่วนของธนาคาร สถาบันการเงิน และผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทและความสำคัญในการดำเนินธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น พบว่าธนาคาร สถาบันการเงิน และผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้ยอมรับเอาหลักเกณฑ์การพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้า หรือ KYC (Know Your Customer) และ CDD (Customer Due Diligence) มาใช้ปฏิบัติ แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับ KYC (Know Your Customer) และ CDD (Customer Due Diligence) มาใช้บังคับให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นแต่เพียงการแสดงออกถึงความร่วมมือเพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางธุรกิจของตนเป็นหลัก และใช้วิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบหรือทิศทางที่ตนกำหนดภายในองค์กร

สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาเรื่องบุคลากรทั้งในส่วนของผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ธนาคาร และบุคลากรในกระบวนยุติธรรมยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์และการฟอกเงิน เนื่องจากอาชญากรรมประเภทนี้จักต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในการพิสูจน์อัตลักษณ์ รวมถึงต้องมีประสบการณ์และความรู้ในด้านเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อใช้ในการพิสูจน์ตัวบุคคล และแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิดที่มีลักษณะเฉพาะตัวเป็นกรณี ๆ ไป

ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ จึงต้องทำควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมตามสถานการณ์ นอกจากมาตรการที่กฎหมายได้กำหนดไว้แล้ว ควรเสริมมาตรการเรื่องความปลอดภัยของธนาคาร สถาบันการเงิน หรือผู้ให้บริการบัตรอิเล็กทรอนิกส์ไปพร้อมกัน รวมถึงส่งเสริมพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีและเทคนิคใหม่ ๆ ที่อาชญากรใช้กระทำความผิดอยู่เสมอ ประกอบกับการส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การให้ความรู้เรื่องการฟอกเงินและการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์แก่ประชาชนทั่วไป และการเสริมสร้างความร่วมมือในระดับสากล จะช่วยขจัดปัญหาด้านการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

5.2 ข้อเสนอแนะ

การกระทำความผิดฟอกเงินเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้นส่งผลกระทบต่อระบบการเงินและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างยิ่ง จากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ไปแล้วผู้เขียนมีความเห็นว่าควรมีแนวทางเพิ่มเติมในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ดังนี้

1. กำหนดให้มีความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการกระทำผิดต่อระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะ

เนื่องจากปัจจุบันระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Payment เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง ดังนั้น การทุจริต หรือการกระทำความผิดใด ๆ อันได้มาซึ่งผลประโยชน์แก่ตนหรือผู้อื่นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมย่อมสร้างความเสียหาย และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภาพรวม ดังนั้น การกำหนดความผิดมูลฐานโดยระบุความผิดเกี่ยวกับการกระทำผิดใด ๆ ต่อระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์โดยเฉพาะจะสามารถตัดวงจรอาชญากรรมทางเศรษฐกิจต่อไปได้ และลดเหตุจูงใจในการกระทำความผิด อีกทั้งยังสามารถนำมาตรการพิเศษในกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับเพื่อติดตามทรัพย์สินและจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

2. ใช้มาตรการกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และมาตรการการพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้า หรือ KYC (Know Your Customer) และ CDD (Customer Due Diligence) กับธนาคาร สถาบันการเงิน รวมทั้งผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตามหลักสากล

เนื่องจากการพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้าในบางกรณีอาจไปกระทบต่อสิทธิพื้นฐานของประชาชนบางประการ การนำกฎหมายว่าด้วยการพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้า หรือ Know Your Customer (KYC) และ Customer Due Diligence (CDD) มาใช้อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะในสถานการณ์ปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่กำลังระบาดขณะนี้ และมีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต จะช่วยกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ บทคุ้มครองและบทลงโทษแก่ผู้เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามกฎหมาย และทำให้การทำงานของธนาคาร สถาบันการเงิน และผู้ประกอบธุรกิจบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้มาตรฐานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งยังสะดวกต่อการกำกับดูแล และสร้างความเชื่อมั่นให้กับระบบการเงิน

3. ส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและป้องปรามการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างประเทศ

ตามที่คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อปฏิบัติการทางการเงิน หรือ FATF ได้มีข้อแนะนำถึงมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเห็นควรให้แต่ละประเทศประสานความร่วมมือระหว่างกัน กรณีนี้ผู้เขียนเห็นควรให้มีมาตรการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ดังนี้

1) ความร่วมมือเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐาน

2) ความร่วมมือสำหรับมาตรการริบเงินหรือทรัพย์สินที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิด

3) ความร่วมมือในการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน

4) ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร หรือข้อมูลส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิด หรือผู้ที่น่าสงสัยว่าได้กระทำความผิด เมื่อมีพยานหลักฐานพอสมควร

5) ความร่วมมือในการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจที่เป็นอิสระ เพื่อประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ

4. ส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ภายในประเทศทั้งภาครัฐและเอกชน

การกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพิเศษภายในองค์กร หรือการขอความร่วมมือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล และบุคลากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จะยิ่งมีส่วนช่วยผลักดันให้การบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินและกฎหมายเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ให้ความรู้เรื่องการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์กับการการฟอกเงินแก่ประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอและทันต่อสถานการณ์

6. คิดค้นวิธีการและสร้างระบบความปลอดภัยให้แก่การใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์

ธนาคาร สถาบันการเงิน ผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสร้างระบบความปลอดภัยที่เป็นมาตรฐานแก่การใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการ และสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

7.เพิ่มบทลงโทษความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินให้รุนแรงมากขึ้น

ด้วยปัญหาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกวันและสร้างผลประโยชน์มหาศาลให้กับอาชญากรฟอกเงิน ดังนั้น การเพิ่มบทลงโทษกับบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่กระทำผิดให้รุนแรงยิ่งขึ้น จะช่วยตัดแรงจูงใจในการกระทำความผิดได้

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้างต้น เป็นเพียงหนทางหนึ่งให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปศึกษาและพิจารณาเพื่อดำเนินการหาแนวทางที่เหมาะสมใช้บังคับต่อไป อันเป็นการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและขจัดปัญหาการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ให้เบาบางหรือหมดสิ้นไปในอนาคต

รายการอ้างอิง

Academy, B. s. Anti-Money Laundering (Aml) in Singapore [Online]. Available from: http://www.bankersacademy.com/resources/free-tutorials/354-aml-singapore [09 July 2016.

Justice, U. S. D. o. Investigation and Prosecution of Illegal Money Laundering: A Guide to the Bank Secrecy Act. U.S.A: Drug Enforcement Administration, 1983.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. ใน รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542.

กระทรวงการคลัง. ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.epayment.go.th [เข้าถึงเมื่อ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2559]

จิตติ ติงศภัทิย์. กฎหมายอาญาภาค ๑ กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2525.

จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับประเทศไทย. นนทบุรี: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555.

ฉัตรชัย ตรีพิพัฒน์กุล. ผลกระทบจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551: ศึกษากรณีการรายงานการดำเนินการตามหมวดสี่ของคณะกรรมการธุรกรรมและเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. ปริญญามหาบัณฑิต, สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2554.

ชาติชาย สุทธิกลม. มาตรการริบทรัพย์สินและการปราบปรามการฟอกเงินในคดียาเสพติด. ใน รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. ใน รวมบทความและสารน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพย์ติด, 2542.

———. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2548.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานปริมาณการชำระเงินผ่านระบบการชำระเงินและช่องทางต่าง ๆ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=681&language=TH [เข้าถึงเมื่อ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2559]

นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. ธุรกิจนอกกฎหมาย ความผิดมูลฐานและการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2536.

นิกร เภรีกุล. การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทฤษฎี กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: Translators-at-Law.com, 2543.

วิชัย ตันติกุลานันท์. คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร, 2543.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ศึกษากรณีความผิดมูลฐานของปะเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย. ใน วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปีที่ 20 ฉบับที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

———. "กฎหมายฟอกเงินกับความจำเป็นที่ต้องพิจารณา." ประชาชาติธุรกิจ 19-21 พฤษภาคม 2557.

———. กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2550.

วีระพงษ์ บุญโญภาส และคณะ. การกำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินที่ผู้กระทำเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และมาตรการรวมทั้งความร่วมมือระหว่างประเทศในการปราบปรามการฟอกเงินและมาตรการยึด อายัด และริบทรัพย์สิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอัยการสูงสุด, 2547.

ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน. ,รายงานผลการดำเนินงานของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ในการให้ข้อมูล/คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียน ปี 2558 (ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 31 ธันวาคม 2558) [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/knownfcc/Documents/stat58.pdf [เข้าถึงเมื่อ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559]

———. กลโกงบัตรต่าง ๆ [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: https://www.1213.or.th/th/finfrauds/CardFraud/Pages/CardFraud.aspx [เข้าถึงเมื่อ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559]

สมศักดิ์ เอี่ยมพลับใหญ่. เกร็ดกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์, 2551.

สีหนาท ประยูรรัตน์. คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: ส.เอเชีย เพลส, 2542.

สุรพล ไตรเวทย์. คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2548.

อรรณพ ลิขิตจิตถะ. ถาม-ตอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพย์ติด, 2542.

———. ประเทศไทยจะต้องได้อะไรจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. ใน รวมบทความและสาระน่ารู้เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน. กรุงเทพมหานคร: กองนิติการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพย์ติด, 2542.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวชัชชญา ศิริเจริญ เกิดวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2529 สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษานิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2552 เข้าทำงานที่ฝ่ายประนอมหนี้นครหลวง ธนาคารกรุงเทพ สำนักงานใหญ่ เมื่อปี 2553-2555 เข้าทำงานที่ฝ่ายธุรกิจการเงินส่วนบุคคล ธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ เมื่อปี 2555-2558 และศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2555

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University